

Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi

WYCHODZI 15 KAŻDEGO MIESIĄCA

WYDAWCA: ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

REDAKCJA i ADMINISTRACJA:

ŁÓDŹ, PLAC WOLNOŚCI NR 14, POKÓJ NR 14, TELEFON 218-03

PRENUMERATA:

kwartalnie	Zł 3,—
półrocznie	„ 6,—
rocznie	„ 12,—
pojedynczy zeszyt	„ 1,—

CENY OGŁOSZEŃ:

1 strona przed tekstem	Zł 150,—
1/2 „ „ „ „	„ 80,—
1 „ za tekstem	„ 100,—
1/2 „ „ „ „	„ 60,—
drobne po 10 groszy za wyraz.	

Treść zeszytu 3-go z dnia 15 marca 1938 roku.

1. Dr Gustaw Taubenschlag — Organa Samorządu Miejskiego	227
2. Inż. arch. Karol Kopeć — Walka z ruderami w Łodzi	266
3. Stefan Rogowicz — Rozwój i realizacja ogrodów działkowych	268
4. Protokół 10 posiedzenia Rady Przybocznej przy Tymczasowym Prezydencie Miasta Łodzi z dnia 24 lutego 1938 roku	272
5. Przegląd ustawodawstwa	286
6. Przepisy kancelaryjne Zarządu Miejskiego w Łodzi	287
7. Regulamin porządkowy poczekalni i miejsc do spożywania posiłków w Rzeźni Miejskiej nr 2	318
8. Regulamin Referatu Turystycznego Zarządu Miejskiego w Łodzi	320
9. Statut służbowy dla pracowników Przedsiębiorstwa Miejskiego Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi	322
10. Statut etatów stanowisk służbowych w Przedsiębiorstwie Miejskim Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi	336
11. Sprawozdanie finansowe Zarządu Miejskiego w Łodzi za czas od 1/IV-1937 do 28/II-1938 roku	343
12. Wykonanie budżetu Zarządu Miejskiego w Łodzi za czas od 1/IV-1937 do 28/II-1938 roku	344
13. Kronika: I. Ogólna, II. Z życia Samorządu Miejskiego, III. Różne	346
14. Nekrologi	353
15. Ruch służbowy pracowników etatowych Zarządu Miejskiego w Łodzi za miesiąc luty 1938 roku	353
16. Okólniki	355
17. Obwieszczenia	361
18. Ogłoszenia	365

GUSTAW TAUBENSCHLAG

docent
Wolnej Wszechnicy Polskiej

ORGANA SAMORZĄDU
MIEJSKIEGO

(Ciąg dalszy).

ROZDZIAŁ II. PRZEŁOŻONY GMINY.

W miastach niewydziałonych nazywa się burmistrzem, w innych prezydentem. Odróżnić należy dwa typy przełożonych gminy wzgl. ich zastępców, a mianowicie: z a w o d o w y c h, zatwierdzanych co najmniej na lat dziesięć i niezawodowych, wybieranych tylko na czas kadencji r. m. W miastach wydzielonych prezydenci i wiceprezydenci są zawsze zawodowymi. — W pozostałych miastach godność burmistrza z reguły nie ma charakteru stanowiska zawodowego. Jednakże zasada odmienna (burmistrz zawod.):

a) jest obligatoryjna w gminach miejskich uzdrowiskowych, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej (art. 55) po skasowaniu rozp. R. M. komisji uzdrowiskowych i wydziałów wykonawczych (art. 54).

b) może być wprowadzona bądź to z inicjatywy zainteresowanego miasta na podstawie odnośnej uchwały r. m., zatwierdzonej przez władzę nadzorczą, bądź to

c) z nakazu wojewody, przy decydującym współdziałaniu wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej), o ile województwo dojdzie do wniosku, że stan gospodarki miejskiej, a zwłaszcza zakładów i przedsiębiorstw municypalnych wymaga fachowości i ciągłości kierownictwa. (art. 49u. 2—4).

Tą drogą ustanawia się urząd ten, jako zmianę organizacyjną, nie ograniczając się do powołania od hoc od wypadku do wypadku kandydata na stanowisko zawodowego burmistrza. Jeśli zatem raz uchwała taka, czy decyzja instancji nadzorczej zapadła, to oznacza to, że na przyszłość stale w danym mieście urząd przełożonego gminy obsadzony będzie obligatoryjnie tylko jako zawodowego i nie trzeba przy każdorazowym wakansie dopiero

ubiegać się o zgodę na to wzgl. normę taką tworzyć⁴³). Bo zależy ona od pewnego, na ogół stałego układu stosunków (liczba mieszkańców, poziom gospodarki), który przy normalnej ewolucji nie ulega zmianie na gorsze. A gdyby to nastąpiło, to władza nadzorcza musi się liczyć przede wszystkim z powstałym precedensem: wyjątkowo przy zbyt jaskrawej zmianie sytuacji i gdy zasada nie wytrzymała próby życia, województwo, o ile ono zainicjowało wprowadzenie takiego obowiązku, władne będzie ją cofnąć; trudniej będzie mu natomiast odwołać aprobatę, udzieloną przed laty uchwale r. m., ale nic nie stoi na przeszkodzie dokonaniu reasumcyj odnośnej uchwały przez zainteresowaną r. m.

Co do wice-burmistrzów, to w miastach liczących poniżej 15 tysięcy mieszkańców są oni nie zawodowymi tylko zastępcami przełożonego gminy.

We większych miastach, według ostatniego urzędowego i powszechnego spisu ludności (art. 128) ustawa wprawdzie nie przewiduje z reguły stanowisk zawodowych wice-burmistrzów, jednakże powołanie ich może nastąpić na podstawie odnośnej uchwały r. m., a w gminach miejskich uzdrowiskowych z decyzji wojewody, powziętej, przy współudziale wydziału wzgl. izby wojewódzkiej (art. 55 u. 1). Jako regułę przyjąć należy raczej niezawodowość wiceburmistrza, nawet wtedy, gdy stanowisko burmistrza jest zawodowe. Wynika to z tekstu ustawy (art. 49 u. 2). Jednakże nie ma przeszkód prawnych, aby w wypadkach szczególnych urzędował, za zgodą władzy nadzorczej, przy niezawodowym burmistrzu, zawo-

⁴³) Redakcja przepisu jest dość niejasna, bo użycie terminu „powołanie burmistrza“, zamiast ustanowienie etatu zawodowego burmistrza pozwala komentować myśl ustawodawcy odmiennie, a mianowicie w ten sposób, że chodzi o obsadzenie stanowiska przez konkretnego kandydata, jako zawodowego. Jednakże z takim ujęciem kłóci się analogiczna norma ust. 4, gdzie mówi się o „ustanowieniu obowiązku“ takiego powołania, a więc raczej o wprowadzeniu stałej zasady (v: „ustanowienie“, „obowiązek“). Tendencja do pewnej ciągłości w tym kierunku, dążenie do stworzenia typu dożywotnich przełożonych gminy, na wzór urzędniczy — znajdująca oparcie m. in. w art. 53 ust. 8 — przemawiają za tą tezą, podobnie jak i okoliczność, że wydziały wojewódzkie mają tu głos decydujący, jak zawsze wtedy, gdy rozstrzygają o zasadach, gdy ustanawiają normy, podczas gdy współdziałają opiniodawczo — wg. postanowień ustawy — wtedy gdy decydują o sprawach personalnych.

dowy wice-burmistrz. Subsydiarność funkcji tego ostatniego nie pozostaje w sprzeczności z taką koncepcją, bo przy prawidłowym przebiegu stanowisko przełożonego gminy stale będzie obsadzone.

Zawodowi wykazać muszą wyższe kwalifikacje, a w szczególności:

a) wykształcenie w zakresie, uprawniającym do odbywania studiów w szkołach wyższych zarówno akademickich jak i w zwykłych (389/33: art. 51, 52 — 247/29: art. 2 i 55 — i 663/29: § 1, 2, 3, 6)⁴⁴⁾.

b) trzyletnią pracę w charakterze przełożonego gminy lub ławnika miejskiego, albo na stanowisku samodzielnym tj. uprawniającym do wydawania decyzji w określonym zakresie przeważnie bez aprobaty przełożonego, choć niekoniecznie kierowniczym w administracji samorządu gminnego, miejskiego lub powiatowego. Kryterium samodzielności jest niezależność przy spełnianiu pewnych funkcji związanych z rozstrzygnięciem spraw, natomiast pojęcie to nie obejmuje konieczności istnienia podległego personelu, co jest raczej charakterystyczne dla kierownictwa. W każdym razie funkcjonariusz samodzielny to ten, który zwykle powierzone mu agendy załatwia własną decyzją, a nie tylko nieliczne spośród nich, choć nie wyklucza to, ani ogólnego nadzoru nad jego czynnościami, sprawowanego zwłaszcza przez wyższą instancję, ani uzależnienia niektórych kategorii rozstrzygnięć od akceptowania ze strony bezpośredniego przełożonego tej samej instancji. Należą tu więc kierownicy samodzielnych referatów i wydziałów lub osoby spełniające samoistne specjalnie im poruczone czynności⁴⁵⁾.

Równoznaczną z powyższą praktyką samorządową jest praca trzyletnia na stanowisku urzędnika państwowego I-szej kategorii; (631/24, 663/29), a więc przede wszystkim referendarskiego, ale we władzach administracji ogólnej którejkolwiek instancji, nie wykluczając wydziałów fachowych (starostwo, województwo także w resortach przedtym niespolonych, jak w wydziale robót publicznych, administracji agrarnej i leśnej wreszcie ministerstwo).

Do 13 lipca 1937 można było dekretem Prezydenta w odrębnych statutach, nadawanych 6 największym miastom, ustalać wyższe kwalifikacje

⁴⁴⁾ Ob. Rw: 485/32, 486/32, 281/33, a przede wszystkim 769/33: § 33.

⁴⁵⁾ Szczegółowo, ale za obszernie ujęte pojęcie samodzielności w Rw 769/33: § 34.

zawodowe i naukowe na urząd prezydenta i wiceprezydentów (art. 38 u. 2 f.)⁴⁶⁾.

Poza tym muszą kandydaci na stanowiska zawodowych przełożonych gminy i ich zastępców odpowiadać takim samym ogólnym warunkom wybieralności, jak radni, a z tym: wiek 30 lat, ukończony najpóźniej w przeddzień zarządzenia wyborów, obywatelstwo polskie, brak przeszkód natury karnej cywilnej i administracyjno-prawnej (bezwłasnowolność, ograniczenia zdolności do działań prawnych, incompatibilitas); natomiast co do miejsca zamieszkania jednorocznego lub w uprzywilejowanym krótszym okresie czasu (u funkcjonariuszów publicznych, posiadaczy nieruchomości), to nie jest wymagany, aby warunek ten istniał odnośnie tej miejscowości, gdzie kandydat ubiega się o wspomniane stanowisko; wystarczy, jeśli w jakimkolwiek innym mieście, na obszarze Państwa wymogowi temu odpowiada (art. 4 ust. 1 i 5; art. 3). Liczono się z trudnością znalezienia odpowiedniego kandydata w miastach o niezbyt licznej inteligencji. W ogóle nie można wybierać wojskowych i funkcjonariuszów policji i straży granicznej w służbie czynnej, nawet w innych miejscowościach osiedlonych⁴⁷⁾, natomiast kandydatury funkcjonariuszów innych, niewyszczególnionych w art. 5 u. 1 i 2, na służbie państwa lub samorządu, odrzucić należy bezwzględnie lub warunkowo wtedy tylko, gdy służą w tymże zarządzie miejskim⁴⁸⁾ lub w innej terytorialnie dla tego miasta właściwej władzy samorządu powiatowego względnie administracji państwowej ogólnej I lub II instancji.

Wyluszczone wyżej warunki ogólne obowiązują również w odniesieniu do niezawodowego przełożonego gminy miejskiej i jego niezawodowego zastępcy. Tylko co do kwalifikacji ustawodawca nie jest tu tak rygorystyczny, a więc w małych miasteczkach, liczących najwyżej 5000 mieszkańców wystarczy znajomość języka polskiego w słowie i piśmie (art. 4 u. 5), a w większych jest to tylko u wiceburmistrzów dostateczne. Burmistrz bowiem posiadać musi wykształcenie w zakresie gimnazjum lub szkoły zawodowej typu gimnazjalnego wg. ustawy z 11. III 32 (art. 21 i 29), choćby nie uprawniało ono do studiów uniwersyteckich albo w zakresie 6-ciu klas średniej szkoły ogólnokształcącej

⁴⁶⁾ Obecnie wymagana do tego ustawa.

⁴⁷⁾ Z art. 5 wynika, że nie można ich wybierać radnymi, choćby, mieszkając w danym mieście — zg. z art. 3 ust. 2 pkt. b — jako funkcjonariusze państwowi (ale nie tego resortu) bierne prawo wyb. posiadali. Odnośnie natomiast kandydata na burmistrza lub wiceburmistrza miejsce zamieszkania jest obojętne; urzędnik państwowy może być wybranym w tym mieście, gdzie mieszka lub innym z wyłączeniem tych, co służą w policji, straży granicznej lub wojsku.

⁴⁸⁾ O incompatibilitas godności burmistrza i dyrektora K. K. O. ob. wyj. M. S. W. w G. A. 11/36.

lub zawodowej starego typu (769/33: § 35); praktyka zaś uprzednia nie jest ustawowo przepisana. — Od powyższych wymogów teoretycznych i praktycznych i tylko od nich dyspensuje w stosunku do miast niewydziałonych wojewoda, wysłuchawszy opinii wydziału wojew. (izby woj.), a w stosunku do wszystkich innych Minister S. W. (art. 49 u. 7).

Odbywa się to według następujących wytycznych:

Zwolnienie obejmuje cenzus lub praktykę albo jedno i drugie; do jakich granic można odstąpić od tych wymogów, o tym ustawa milczy. Miarodajna będzie ocena racjonalna każdego konkretnego wypadku w zależności od stopnia rozwoju gospodarki miejskiej⁴⁹⁾, o którą chodzi. Niewątpliwie wolno zupełnie zrezygnować z warunku samorządowej pracy poprzedniej. Sens tej dyspensy polega na tym, że władza, rozważając kwalifikacje kandydata, dochodzi do wniosku, że on, nie mogąc wykazać się formalnie praktyką i przepisaniem wykształceniem, faktycznie ma dostateczne przygotowanie fachowe lub dzięki swym zdolnościom i doświadczeniu prawdopodobnie sprosta zadaniu⁵⁰⁾. Zwolnienie od przedstawienia formalnych dowodów na to nie znaczy jednak, że władza uważa w ogóle ten zasób wiadomości praktycznych i teoretycznych za zbędny. Zwolnienia udziela się też warunkowo t. zn. na razie powołuje się kandydata, ustanawiając go przełożonym gminy wzgl. zastępcą na rok próbnie z tym, że można go wcześniej odwołać, a definitywne zatwierdzenie uzależnić od oceny po roku, albo ponadto jeszcze od pomyślnego złożenia egzaminu⁵¹⁾ (po roku lub wcześniej). O dyspensie decyduje władza po wyborach, ale i wcześniej jest to możliwe w stosunku do osoby, która jest oficjalnym kandydatem t. zn. nie tylko ubiega się o stanowisko wspomniane, ale — ponadto wysunięta została przez większość rady, choć wobec

⁴⁹⁾ Takie stanowisko zajęło też Min. S. W. w wyjaśnieniu z 13. XII. 1934, SS. 47/76/1 (cyt. w G. A. 1/35), które głosi m. in.: kiedy należy stosować dyspensę, zależy od konkretnych warunków lokalnych. Jako ogólną wytyczną należy jedynie przyjąć, iż spośród dwóch kandydatów, jednakowo nadających się na stanowisko burmistrza w danym mieście, pierwszeństwo ma ten, który posiada wymagane ustawą wykształcenie. Kwestię, który z warunków, uznanych za niezbędne przy kwalifikowaniu należy uznać za ważniejszy (wykształcenie, praktyka, znajomość terenu itp.), zależą od miejscowych warunków i potrzeb danej gminy miejskiej.

⁵⁰⁾ Min. S. W. wyjaśniło, że zwolnienie od wykazania się praktyką samorządową udzielone przy sposobności wyboru na stanowisko wiceprezydenta miasta nie zwalnia władzy zatwierdzającej wybory od konieczności ponownego udzielenia takiej dyspensy w wypadku wyboru tej samej osoby na stanowisko prezydenta tego samego miasta. Jest bowiem rzeczą niewątpliwą, że stanowisko prezydenta miasta wymaga większej praktyki, jak stanowisko wiceprezydenta (G. A. 7/37).

⁵¹⁾ O tym egzaminie 769/33: § 36—41.

braku wiadomości, jak się do tej kandydatury ustosunkuje władza nadzorcza nie dokonano formalnego głosowania i wyboru (art. 49 ust. 7 i 50 ust. 3).

Wybory (art. 37 ust. 4) odbywają się tajnie, większością głosów ustawowej liczby radnych. Nie ma obowiązku przyjęcia mandatu mimo wyrażonej uprzednio zgody na postawienie swej kandydatury, prezydent, wiceprezydent, burmistrz i zawodowy wiceburmistrz. Obowiązek przyjęcia wyboru ciąży tylko na niezawodowym wiceburmistrzu, jeśli zgodzi się na wysunięcie swej kandydatury. Nie odnosi się to do funkcjonariuszów, wymienionych w art. 5, a więc wolno im nie przyjąć wyboru lub złożyć mandat, a to w przypadku, gdy nastąpiło to jedynie wskutek braku zgody władz przełożonych na dobrowolne ustąpienie ze służby państwowej albo samorządowej (577/33: § 11). — Zarządza wybory⁵²⁾ starosta w miastach niewydziałonych, w innych wojewoda; władze te rozstrzygają też ostatecznie w razie protestów wyborczych po wysłuchaniu wydziału powiat. wzgl. wojewódzkiego. (art. 42, 97). — Po przyjęciu, wolno zrzec się mandatu w tych samych wypadkach, co u radnych, za zgodą wydziału powiatowego w miastach niewydziałonych, a magistratu tj. kolegium członków zarządu w innych miastach (art. 6, 53 u. 1, 44 u. 1 lit. 1). W wypadkach tych samych, co u radnych następuje zawieszenie w razie wszczęcia postępowania karnego i utrata mandatu z powodu wyłączenia wybieralności (art. 7)⁵³⁾, absencji, która powoduje w razie opuszczenia trzech kolejnych posiedzeń r. m. lub magistratu utratę mandatu tylko niezawodowego burmistrza wzgl. wiceburmistrza; zawodowy tego nie ryzykuje (art. 8)⁵⁴⁾. Tak samo nie odnosi się to do tymczasowych przełożonych gminy i tymcz. ich zastępców (769/33: § 9). Przełożony gminy nie może być jednocześnie kontrahentem miasta, a gdyby był przed wyborem winien wstrzymać się od objęcia urzędowania, dopóki te stosunki prawne trwają (art. 9). Wyjątki od tych zasad są identyczne, co u radnych. Uchwały rady miejskiej, ma-

52) Ob. regulamin wyborczy do zarządu miejskiego 485/34: § 1—16, 23—28. Mogą być kandydaci z konkursu lub zgłoszenia (§ 11) i jeden i drugi winien być zgłoszony przez określoną ilość — 1/3 wzgl. 1/4 — radnych i to tylko tych, którzy są obecni na zebraniu (§ 12). Ob. też reskrypt M. S. W. z 2/III. 1935; Nr SS. 33/35/1, cyt. w G. A. 6/35.

53) Stwierdzony ex post brak kwalifikacji u wybranego na przełożonego gminy kandydata nie powoduje unieważnienia wyborów, ani utraty mandatu z art. 7 automatycznie z mocy prawa, a to ze względu na możliwość dyspensy, aczkolwiek kwalifikacje zaliczają się do warunków wybieralności z art. 4 ust. 5 i 49 ust. 5; są to bowiem warunki o charakterze ius dispositivum. Władza nie stosuje dyspensy, jeśli została przez kandydata świadomie w błąd wprowadzona.

54) Orzeka o tym w miastach wydziałonych; magistrat, w niewydziałonych, wydział powiatowy (art. 8 i 6 ust. 4).

gistratu i wyłonionych przez nie komisyj (art. 45), powzięte w obecności zainteresowanego materialnie, jako kontrahenta lub w konkretnej sprawie — przełożonego gminy ulegają unieważnieniu, jak u radnych w analogicznej sytuacji (art. 9 ust. 2—3); w tych wypadkach winien zatem przewodniczyć zastępca. Co do *incompabilita's*⁵⁵⁾ wg. art. 5) obowiązują również przepisy takie, jak u radnych z tą różnicą, że burmistrzowie i ich zastępcy mogą kandydować do wydziałów powiatowych, stanowiących ich władzę nadzorczą, ale w razie przyjęcia wyboru tracą mandat swój dotychczasowy (art. 4 ust. 6). Członkowie wydziału powiatowego mogą kandydować na stanowisko przełożonego gminy miejskiej niewydzielonej w tym samym powiecie. Funkcjonariusz właściwej terytoralnie powiatowej władzy admin. ogólnej — jak długo jest służbowo przynależny do tej władzy — nie może objąć urzędowania przełożonego gminy miejskiej, choćby była ona nawet wydzielona z powiatowego związku samorządowego, o ile gmina nie stanowi samodzielnego powiatu miejskiego⁵⁶⁾.

O zawieszeniu i utracie mandatu z art. 7 orzeka w stosunku do przełożonego gminy miejskiej w miastach niewydzielonych wydział powiatowy, w wydzielonych — wojewoda, przy współdziałaniu wydziału wojewódzkiego z głosem stanowczym. W stosunku zaś do zastępcy przełożonego decyduje przełożony gminy.

Niezawodowy burmistrz lub wiceburmistrz traci ponadto mandat w razie rozwiązania zarządu miasta (art. 69 ust. 7).

Wybór prezydentów i wiceprezydentów podlega zatwierdzeniu Ministra S. W. Co do burmistrzów należy odróżnić przede wszystkim zawodowych od niezawodowych; pierwszych zatwierdza wojewoda, drugich właściwy starosta powiatowy, chyba, że miasto odnośnie jest siedzibą jednocześnie starostwa, w którym to wypadku zatwierdzenie należy do wojewody; w zasadzie tak samo, w uzdrowiskach, posiadających charakter użyteczności publicznej (art. 55 ust. 2). Przepisy powyższe stosuje się analogicznie do wiceburmistrzów (art. 50 ust. 1 i 2). Zatwierdzenie może

⁵⁵⁾ W związku z konkretną sprawą M. S. W. udzieliło wyjaśnienia, że w wypadku rezygnacji wiceburmistrza ze swego stanowiska, spowodowanej niedopuszczalnością kumulacji tej godności z posadą płaoną dyrektora K.K.O. — nie można stosować art. 7, gdyż zajmowanie stanowiska w K.K.O. nie jest okolicznością, która wykluczałaby wybieralność danej osoby do organów ustrojowych. Należy natomiast zastosować art. 5 ust. 2, o ile interesowany wiceburmistrz w ciągu 7 dni po wyborze nie zrzekł się posady dyrektora K. K. O. Do stwierdzenia utraty mandatu powołany jest przewodniczący zarządu miejskiego — wg. analogii do przepisu art. 7 ust. 3 (cyt. w G. A. 11/36).

⁵⁶⁾ Wyj. M. S. W. w G. A. 11/35. — Płaony członek zarządu gminy może piastować mandat poselski, bez konieczności uzyskiwania urlopu bezpłatnego. Dotyczy, to też województw zachodnich (wyj. M. S. W. w G. A. 24/35).

być poprzedzone powołaniem prowizorycznym na przeciąg jednorocznego okresu próbnego, jeżeli zastosowano w stosunku do kandydata dispensę od cenzusu wykształcenia i wymaganej praktyki.

Władza uprawniona jest żądać w tym wypadku egzaminu albo nie dopuścić do tego i przed upływem okresu próbnego kandydata zwolnić, nawet gdyby chodziło o kandydata na stanowiska zawodowych przełożonych gminy (art. 50 ust. 3, 53 ust. 9), wreszcie mimo zdanego pomyślnie egzaminu nie zatwierdzić⁵⁷⁾.

Póki władza nadzorcza nie powzięła decyzji pozytywnej, wybrany jest tylko kandydatem bez mandatu, pozbawionym możności spełniania jakichkolwiek czynności, związanych ze stanowiskiem, na które go rada miejska desygnowała. Jest wprawdzie „osobą“ zainteresowaną w wyniku wyborów w rozumieniu art. 9 Rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym, ale nie jest „stroną“ w znaczeniu cytowanego artykułu, albowiem wyrażenie uprzedniej zgody na wystawienie swej kandydatury nie jest „uczestnictwem“ w „sprawie“, tj. w samej akcji wyborczej, będącym przedmiotem rozważań władzy nadzorczej, choć zresztą ta forma współdziałania (zezwozenie na wybór własnej osoby) jest oparta na prawnie chronionym interesie: dopuszczenia do wykonania biernego prawa wyborczego.

Zatwierdzenie wyborów jest aktem administracyjnym jednostronnym, a więc nie wymagającym przejęcia. Wobec tego, że dotyczy kwestii formowania organu ustrojowego miasta, a pośrednio tylko indywidualnej sfery prawnej kandydata, zaczyna działać od chwili publikacji urzędowej względnie zakomunikowania decyzji w drodze oficjalnej czynnikom kompetentnym, a więc temu organowi, który sprawuje do tej chwili rządy w mieście. Od tego momentu zatym począwszy, choćby się ten moment nie zbiegał chronologicznie z datą doręczenia odnośnego pisma bezpośrednio zainteresowanemu, liczy się bieg kadencji⁵⁸⁾ oraz chwila uzyskania mandatu, do wykonania którego można przystąpić od razu. Pierwsza czynność, dokonana w granicach kompetencji przełożonego gminy miejskiej ma charakter „objęcia“ mandatu; formalny akt objęcia nie warunkuje ważności nabycia mandatu, w szczególności i przed złożeniem przysięgi, dokonane czynności mają urzędowy charakter i są ważne.

Zatwierdzenie wyborów jest aktem swobodnego uznania, nieskrępowanym w zasadzie, ani merytorycznie, ani formalnie: co do terminu powzięcia decyzji.

57) Por. w tym duchu wyj. M. S. W., cyt. w G. A. 2/27.

58) Wg. R.w. 769/33: § 3 u. 4: Kadencja przełożonych gmin i ich zastępców biegnie z dniem zatwierdzenia wyboru lub uzależnienia zatwierdzenia od odbycia okresu próbnego.

Odnosnie miast niewydziałonych istnieje tylko obowiązek zasięgnięcia przed tym opinii samorządowych instancji nadzorczych: a mianowicie wydziału powiatowego, jeśli organem aprobującym jest starosta, a wydziału wojewódzkiego, jeśli nim jest wojewoda. Obowiązek wysłuchania opinii tej, zresztą niewiążącej istnieje tylko, gdy odnośny organ rządowy zamierza odmówić zatwierdzenia⁵⁹⁾. Przy wydaniu decyzji zatwierdzającej, jak również przy decyzjach odmownych władz centralnych opinia powyższych organów kolegialnych nie jest potrzebna⁶⁰⁾.

Swobodne uznanie władzy ma poza tym pewne granice, a w szczególności:

1) Co do terminu znajduje tu zastosowanie art. 68 pkt 4, 70 Rozp. o postępow. administracyjnym, przewidujący termin 3-miesięczny. Ani art. 1, ani art. 112—117 cyt. Rozp., określające zakres zastosowania tego Rozp., nie wykluczają rozciągnięcia działania tych przepisów na poruszone tu sprawy zatwierdzania wyborów. Przytoczony tu przepis stanowi jednakże w odniesieniu do tych dyskrecjonalnych decyzji raczej *lex imperfecta*, albowiem sankcja w razie opieszałości mianowicie prawo „strony” żądania przekazania sprawy do załatwienia „instancji wyższej” zawodzi często w danym wypadku z kilku względów:

a) Kandydat na prezydenta miasta jak wyżej wyłuszczone, nie jest „stroną” w postępowaniu, toczącym się przed władzą nadzorczą w przedmiocie zatwierdzenia wyborów. Czy posiada tę legitymację rada miejska (a tym mniej tymczasowy zarząd miasta) jest rzeczą co najmniej wątpliwą.

b) często brak instancji hierarchicznie przełożonej i tak: dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, gdy ono jest władzą zatwierdzającą, albowiem instancją taką nie jest ani Rada Ministrów, ani Prezydent Rzeczypospolitej.

Termin więc 3-miesięczny ma znaczenie raczej moralne, jest dyrektywą tylko, znajdującą swe usprawiedliwienie również w przepisie art. 50 ust. 7 ustawy samorządowej, nakazującym przystąpienie do wyborów w razie rozwiązania rady miejskiej w ciągu takiego samego okresu czasu. Art. 69 ust. 6 tejże ustawy przewiduje jednakże 6-miesięczny termin, jako maksymalny w analogicznej sprawie. W każdym razie proces zatwierdzania wyboru, jako czynność akcesoryjna, nie powinien trwać dłużej, jak sam proces wyborczy.

2) Co do strony merytorycznej władza winna przestrzegać pewnych zasad, gdyż przekroczenie granic swobodnego uznania przy zatwierdzaniu wyborów byłoby co najmniej naruszeniem prawa przedmiotowego. Poza-

⁵⁹⁾ Ob. 769/33: § 42.

⁶⁰⁾ Ob. wyj. M. S. W. w G. A. 22/33.

tym zaś kandydatowi nie przysługuje publiczne prawo podmiotowe żądania decyzji w ogóle, a tym mniej decyzji w sensie pozytywnym, a co do rady miejskiej, to, o ile staniemy na stanowisku, że jest ona stroną ⁶¹⁾ w odniesieniu do rozważanej przez władzę nadzorczą kwestii zatwierdzenia jej uchwały w przedmiocie wyboru przełożonego gminy miejskiej, wówczas ona na odmowę zatwierdzenia, jako strona pokrzywdzona w swym prawie subiektywnym publicznym z tytułu nielegalności, wyrażającej się w naruszeniu granic swobodnego uznania — skarżyć się może — przed N. T. A.⁶²⁾.

Rozp. wyk. 769/33: § 43 przewiduje pozatem możliwość odwołania⁶³⁾ do władzy bezpośrednio wyższej w każdym wypadku odmowy⁶⁴⁾ przez co najmniej większość absolutną ustawowej liczby radnych — za pośrednictwem przewodniczącego kolegium wyborczego⁶⁵⁾. Wojewoda rozstrzyga po zasięgnięciu opinii wydziału wojewódzkiego.

W każdym razie władza powołana do zatwierdzenia, mimo braku sankcyj, winna kierować się przy rozstrzyganiu sprawy zatwierdzenia wyboru rozumowaniem i przesłankami, nie kolidującymi z prawem. Należać tu będą przede wszystkim momenty polityczno-administracyjne, związane z osobą kandydata, sytuacją ogólnopństwową oraz lokalnymi potrzebami

61) Przeciwno charakterowi rady miejskiej w omawianym wypadku, jako strony przemawia okoliczność, że w przeciwieństwie do innych wypadków analogicznych zaskarżalności rozwiązania rady w myśl art. 69 ust. 4, odwołania w razie niezatwierdzenia pewnych uchwał na zas. art. 65 ust. 3 i 23 ust. 7 — gdzie radzie zostało zastrzeżone „uczestnictwo w sprawie“ w postaci środków prawnych, tutaj ustawodawca widocznie rozmyślnie pomija możliwość skargi.

62) Wykrycie tej nielegalności nie będzie łatwe, bo władza, decydując całkowicie według swobodnej oceny, może zaniechać motywów, aczkolwiek ujawnienie ich jest oczywiście dopuszczalne. (Art. 75 ust. 3 Rozp. o postępow. adm.).

63) Dopuszczenie rekursu rady miejskiej od odmowy zatwierdzenia wytwarza pewne trudności, bo odwołanie, mając — w myśl art. 87 R. o post. adm. i ze względów celowości (dla uniknięcia sprzecznych decyzji) — moc wstrzymującą, utrudnia likwidację prowizorium, skoro przed rozstrzygnięciem rekursu nie można przystąpić do nowych wyborów, a w razie zaskarżenia decyzji odmownej po nowych wyborach, nie można też ustanawiać tymczasowego przełożonego gminy, bo by to wywołało poważny chaos w miejskiej gospodarce. Raczej uważać należy, że ustawa wprowadziła w razie odmowy zatwierdzenia, dla rady miejskiej tylko możliwość dwukrotnych jeszcze wyborów, jako jedyną formę reakcji, a nie prawo zaskarżenia do wyższych instancji, niewykonalne zresztą technicznie właśnie we większych miastach, mimo, że tam poważniejsze interesy polityki komunalnej są zagrożone.

64) Min. przyznaje natomiast, że radni miejscy nie są legitymowani do wnoszenia odwołań od decyzji władzy nadzorczej, którą wybór zatwierdzono. Ob. wyj., cyt. w G. A. 11/35.

65) Por. te decyzje Min. z 11/V. 1935, nr SS 36/37/3, cyt. w G. A. 11/35.

miasta: m. in. więc kwalifikacje zawodowe, etyczne i polityczne. Można będzie też oprzeć się na wadliwości postępowania wyborczego, w szczególności też na ujawnionym braku biernego prawa wyborczego, o ile odnośne zarzuty nie zostały już rozstrzygnięte na skutek poprzednich protestów, a wady te mogą przy słusznym ich ujęciu wywrzeć wpływ istotny na ocenę osobistą kandydata.

Po odmowie zatwierdzenia należy powtórzyć wybory; o ile władzą a probującą był za pierwszym razem starosta, za drugim będzie nim wojewoda, o ile zaś ten ostatni pierwszy raz odmówił, to przy powtórnych wyborze decydować będzie Minister S. W. — Tylko, gdy pierwsze wybory podlegały zatwierdzeniu Ministra, to ta sama instancja ponownie też rozstrzygać będzie (art. 50 ustawy 5). Odmawiając⁶⁶⁾ (za drugim razem) wojewoda zasięgnie opinii wydziału wojewódzkiego. Nie ma przesód prawnych wysunięcia powtórnie tej samej kandydatury; przekazanie zaś decyzji w większości wypadków — instancji hierarchicznie wyższej, pozwoli na ew. odmienną ocenę, nie wykluczając możliwości zatwierdzenia⁶⁷⁾ O ile ta druga próba wyborów nie powiodła się, wówczas ustanawia się tymczasowego przełożonego gminy; z chwilą powołania go, późniejsze wybory podlegają zatwierdzeniu władz, które były właściwe do zatwierdzenia pierwszych wyborów⁶⁸⁾. Więcej jak trzykrotnie wybory przez tę samą radę powtórzone być nie mogą: odmowa zatwierdzenia, po raz trzeci, pociąga za sobą rozwiązanie rady miejskiej (art. 50 ust. 5, 7).

Skutki inercji radnych w związku z wyborami przełożonego gminy są takie, że właściwa, władza najpierw wyznacza termin, co najmniej dwutygodniowy, celem dokonania tej czynności. Postąpi tak przede wszystkim wówczas, gdy radni „zwlekają“, a więc wcale nie przystępują do załatwienia tej sprawy i to przez taki okres czasu i w takich okolicznościach, że należy tę taktykę określić jako umyślne zaniedbywanie lub opieszałość,

⁶⁶⁾ Ust. 9 art. 50 zredagowany jest niefortunnie i kłóci się z ustępem 6-tym, który — dla usunięcia tej antynomii — rozumieć trzeba w ten sposób, że wbrew zasadzie ogólnej, decyzje pozytywne nie wymagają uprzedniej opinii. Ustęp 7-my, mówiąc o postanowieniach ustępu poprzedniego, ma niewątpliwie na myśli ust. 5-ty. Ob. 769/33: § 44 i 45.

⁶⁷⁾ Nawet dwukrotnie odrzucona kandydatura musi być poraz trzeci rozpatrywana i załatwiona decyzją i może zostać przyjęta — ze względu na zmienioną sytuację polityczną lub pod wpływem zmienionych poglądów — przez tę samą władzę nadzorczą. Jeśli jednak nie uzyskała za drugim razem zatwierdzenia wojewody (przed powołaniem tymczasowego przełożonego gminy), to starosta, rozstrzygając o wyniku trzecich wyborów, winien porozumieć się przedtem z wojewodą. (Wyj. M. S. W., cyt. w G. A. 4/37).

⁶⁸⁾ Ob. okólnik M. S. W. nr 76 z 3/X. 1936 (SS 34/2 — 1), cyt. w G. A. 21/36.

wypływającą z wadliwego funkcjonowania rady w ogóle wzgl. dotyczącą tylko tej kwestii. Tak samo traktować trzeba wypadek, że radni „nie dokonali wyborów“ już rozpoczętego, znajdującego się na porządku dziennym, w szczególności, gdy przerwano postępowanie wyborcze, zaniechano go albo, gdy nie udało się uzyskać większości mimo ew. przewidzianych w regulaminie wyborczym prób powtórzenia wyborów⁶⁹⁾.

Natomiast, może być zarządzony z urzędu termin wyborów ponownych, bez wyczekiwania postanowienia rady w tym kierunku, zaraz po odmowie zatwierdzenia, a tym bardziej wówczas, gdy radni nie zdradzają zamiaru szybkiego załatwienia tej sprawy (art. 50 ust. 5). — Jeżeli w terminie oznaczonym wybór nie doszedł do skutku (zaniechanie lub brak większości), wówczas władza powołana do zatwierdzenia — po ew. wysłuchaniu opinii wydziału powiatowego wzgl. wojewódzkiego, o ile zatwierdzenie należy do starosty lub wojewody (art. 50 ust. 9) — ustanawia tymczasowego przełożonego gminy. Co do okresu czasu, na jaki zostaje powołany, trzeba odróżnić dwa wypadki: Pierwszy, gdy radni jeszcze w ogóle nie uskuteczнили ani razu wyborów (zwłoka, brak większości): wówczas prowizoryczny przełożony gminy urządzuje aż do czasu dokonania wyborów i zatwierdzenia ich. Ustawa (ust. 4 art. 50) nie wprowadza tu żadnych ograniczeń, a zatem rządy komisaryczne w takim wypadku trwać mogą rok i dłużej⁷⁰⁾. Inaczej przedstawia się sprawa, gdy odrzucono już raz kandydata i chodzi o wybory ponowne. Jeśli one w terminie określonym nie zostaną dokonane albo nie dadzą wyniku pomyślnego, bo ponownie odmówiono zatwierdzenia kandydatury, wtedy powołany tymczasowy przełożony gminy sprawuje swój urząd najwyżej rok, po którego bezskutecznym upływie rada ulega rozwiązaniu. Okres roczny jest w zasadzie maksymalny: tymczasowy przełożony ustąpi wcześniej, o ile wcześniej zatwierdzony zostanie wybrany przez radę⁷¹⁾ kandydat i to z dniem uzyskanego zatwierdzenia. Z drugiej strony okres ten ulega przedłużeniu do

69) Por. regulamin wyborczy 485/34: § 3 ust. 2.

70) Tak wynika z redakcji ustępu 7-go cyt. artykułu, który mówi o powołaniu tymczasowego przełożonego „w myśl postanowień ustępu poprzedniego“ (błąd redakcyjny sprostowany nieformalnie w rozp. wyk.: winno być ustępu 5), w którym traktuje się o niezatwierdzeniu i jego następstwach. Taka dystynkcja nie jest uzasadniona, a może służyć za asumpt do umyślnego przewlekania rządów komisarycznych. Ob. też G. A. 21/36.

71) Zebranie wyborcze może być w tym okresie czasu zwoływane albo przez tymczasowego przełożonego (zastępcę) na skutek żądania zwykłej większości radnych — w tym przypadku zebranie wyborcze dokonuje każdorazowo wyboru przewodniczącego zebrania — albo może być zarządzane przez władzę, uprawnioną do zarządzania wyborów z własnej inicjatywy w myśl obowiązującego regulaminu wyborczego. (Okólnik M. S. W., cyt. w G. A. 21/36).

chwili prawomocnego zatwierdzenia wyboru (art. 50 ust. 5) względnie ukonstytuowania się nowej rady (analog. art. 73 ust. 1).

Pod warunkami, wyżej wyszczególnionymi, mianowanie tymczasowego przełożonego jest obligatoryjne; pozostawienie faktyczne na tym stanowisku osoby, która przed tym sprawowała funkcje przełożonego gminy, a potem zrzeczeniem się wywołała konieczność wyborów — jest nieformalna⁷²⁾.

Przepisy powyższe rozciągają się analogicznie na zastępcę przełożonego gminy; w szczególności wolno w razie nieuskkutecznienia wyboru zastępcy w terminie lub nie zatwierdzenia go, obsadzić to stanowisko tymczasowym zastępcą, mimo, że jest wybrany przełożony przez władzę zatwierdzony, a po roku, w braku kandydata z wyboru, uznanego przez władzę, z tego powodu należy nawet rozwiązać radę. W mieście, gdzie jest więcej wiceprezydentów, tylko jeden z nich uchodzić może za zastępcę w omawianym tu znaczeniu; inni są tylko pomocnikami prezydenta (arg. z art. 52 ust. 3). O ile już co najmniej jednego wiceprezydenta wybrano, należy jego uważać za zastępcę w powyższym rozumieniu, zatem zaniedbywanie wyborów pozostałych wiceprezydentów nie powinno skutkować ustanowienia tymczasowych wiceprezydentów na ich miejsca⁷³⁾, a tym mniej — rozwiązania rady. Za tą interpretacją przemawia nie tylko ratio legis, aby tak rygorystycznych skutków nie uzależniać od zachowania się rady w kwestii obsadzenia stanowisk drugorzędnych, ale też brzmienie odnośnych postanowień, wspominających zawsze tylko o „zastępcy“ (sing), wreszcie dopuszczalność użycia represji w sytuacjach szczególnie jaskrawych na innej podstawie (np. z art. 69).

Przełożeni gminy i ich zastępcy składają na ręce władzy „powołanej do ich zatwierdzenia“ przysięgę służbową lub przyrzeczenie⁷⁴⁾ — w ciągu 7 dni po zatwierdzeniu ich wyboru (art. 51). W przeciwieństwie do ściśnionego pojęcia „zastępcy“ w art. 50 — tu ratio legis nakazuje stosować przepis m. in. do wszystkich wiceprezydentów, a nie tylko do tego z nich, który pełni funkcje zastępcy w znaczeniu ścisłym. Obowiązek przysięgi dotyczy też niezawodowych przełożonych względnie zastępców. Do odebrania przysięgi kompetentna będzie władza, która w konkretnym wypadku danego kandydata zatwierdziła, a więc — przy ponownych wyborach — ewentualnie wyższa władza nadzorcza. Władza delegować może do tej czynności jako swego przedstawiciela ewentualnie urzędnika z innej władzy. Złożenie przysięgi nie jest warunkiem uzyskania mandatu, a odmowa nie stanowi podstawy prawnej do odwołania zatwierdzenia, które.

72) Ob. wyj. Min. w G. A. 16/35.

73) Por. jednak 769/33: § 4 ust. 1.

74) Co do roty przysięgi i terminu złożenia jej ob. 577/33: § 29—31.

jako akt publiczno-prawny, powzięty legalnie nie może być cofnięty z powodu okoliczności późniejszych o tym charakterze; stanowisko jednak negatywne w kwestii przysięgi, mającej zaakcentować treść publiczno-prawną objętych obowiązków, wymaganą lojalność wobec państwa i samorządu, dowodzi często chęci zlekceważenia tych obowiązków, poza tym zaś jest nieposłuszeństwem wobec przełożonych władz. Uchylenie się od złożenia przysięgi da się przeto zakwalifikować, jako wykroczenie dyscyplinarne i spowoduje ewentualnie złożenie z urzędu⁷⁵⁾. Nowowwybrani przełożeni gminy miejskiej i ich zastępcy obejmują urządowanie normalnie dopiero po złożeniu przysięgi służbowej. Mianowani na próbę również składają wpierw przysięgę⁷⁶⁾.

Prezydent, wiceprezydenci, burmistrz i zawodowy wiceburmistrz otrzymują uposażenie stałe, ponadto zarówno oni sami, jak i wdowy po nich i sieroty mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego (ewentualnie odprawy), według norm⁷⁷⁾ przewidzianych w przepisach obowiązujących, a w braku ich — określonych przed⁷⁸⁾ dokonaniem ich wyboru uchwałą rady gminy, zatwierdzoną⁷⁹⁾ przez wojewodę przy współudziale z głosem stanowczym wydziału wojewódzkiego (art. 53 ust. 1, 4, 5; 43e). Nie przysługują im natomiast diety⁸⁰⁾. Prawa emerytalne⁸¹⁾ nabywa się najpóźniej po 10 latach służby w charakterze zawodowego członka zarządu w tym samym mieście — wlicza się w ten okres czas ewentualnie służby próbnej⁸²⁾ — w wysokości co najmniej 35⁰/₀, za każdy następny rok 2,4⁰/₀, a po 15 latach — 2,8⁰/₀, a uchwałą specjalną rady można zaliczyć też pracę w innej służbie publicznej. Burmistrz niezawodowy pobiera, wprawdzie pensję, ale nie przysługuje mu ani odprawa ani emerytura. Czas jego służby na tym stanowisku można zaliczyć, gdy przejdzie na stanowisko prezydenta lub wiceprezydenta w innym mieście — uchwałą rady tego miasta.

75) Por. też Jellinek: Verwaltungsrecht, wyd. 1929. S. 358.

76) Ob. 769/33: § 4 ust. 2.

77) Ob. też wyj. M. S. W., cyt. w G. A. 22/36 i Rw. 769/33: § 49—51 (uposażenie i diety).

78) Pozorny wyjątek od tej zasady ob. 769/33: § 49 ust. 3.

79) M. S. W. pismem z 8/I. 1937 (cyt. w G. A. 4/37) wyjaśniło, że odnośna uchwała ma charakter normy generalnej (art. 43 lit. e), obowiązującej tak długo, dopóki rada m. nie wyda nowej normy, co uczynić może dopiero po wygaśnięciu mandatów członków zarządu, o których uposażenie chodzi oraz przed dokonaniem wyborów nowych członków zarządu.

80) Ob. okólnik M. S. W. z 13/XI 1934 Nr 119, Dz. Urz. Min. Nr 25, poz. 230 (cyt. w G. A. 8/36) oraz okóln. Nr 51a z 22/V 1933, SS. 16/2/1, (cyt. w G. A. 12/33 i 22/33).

81) O składkach emerytalnych ob. wyj. w G. A. 21/37; o zaopatrzeniu emer., składkach i odprawie Rw 769/33: § 52—54.

82) Ob. analog. ustawy emer. 160/34: art. 37 pkt. 1.

Zmiana stanowiska płatnego np. prezydenta na wiceprezydenta, o ile przejście było bezpośrednie, nie przerywa biegu wysługi lat. Natomiast nie zalicza się pracy w zarządzie, nie związanej ze stałym uposażeniem, więc ławnika, niezawodowego wiceburmistrza. Po upływie dziesięciolecia płatny członek zarządu musi przyjąć ewentualnie wybór na następne dziesięciolecie pod rygorem utraty praw emerytalnych z zachowaniem tylko odprawy, ale gmina może też z prawa tego nie skorzystać. Tylko niektóre przyczyny (wiek lat 60, trzecia z kolei kadencja, niezdolność do służby) uzasadniają odmowę przyjęcia powtórnego wyboru (art. 53 ust. 6 i 8 i R. W. 769/33: § 55—57).

Miasto może uchwalić korzystniejszy statut emerytalny (art. 43 ust. 1, pkt. g), co wymaga zatwierdzenia wojewody (przy współdziałaniu z głosem stanowczym wydziału wojewódzkiego) względnie wydziałów powiatowych, o ile miasta niewydzielone, rozporządzeniem Ministra S. W. zostaną im w tym przedmiocie podporządkowane (art. 65 ust. 1—4). Wiceburmistrzowi niezawodowemu przysługują tylko diety⁸³⁾ za udział w posiedzeniu i odszkodowanie za w poszczególnych przypadkach wykonywane czynności według stawek ustanowionych uchwałą rady gminy, wymagającą zatwierdzenia władz nadzorczych (art. 43 ust. 1 lit. e i 65 ust. 1—4) — i to pod warunkiem, że skutkiem pracy w samorządzie ponosi on znaczny (w zależności od wysokości zarobku) — uszczerbek w swych zarobkach zawodowych (art. 53 ust. 3). Tymczasowemu przełożonemu i zastępcy tymcz. przełożonego przyznaje się uposażenie tylko na czas jego urzędowania w granicach, nie przekraczających norm przewidzianych w Rozp. 1073/24, ani uposażenia poprzednika (art. 50 ust. 8; 74, 43 ust. 1 lit. e).

Powołany na okres próbny (art. 50 ust. 3) w charakterze zawodowego przełożonego względnie zastępcy otrzymuje w razie zwolnienia 3-miesięczną odprawę, chyba, że wraca na stanowisko, poprzednio zajmowane, w służbie prywatnej lub publicznej. Jeśli żadnego płatnego⁸⁴⁾ stanowiska nie zajmował bezpośrednio przedtem albo jeśli powołany był próbnie na niezawodowego przełożonego względnie zastępcę — to odprawy nie dostanie (art. 53 ust. 9).

Funkcjonariusz miejski, powołany próbnie na wspomniane stanowisko kierownicze w tym samym mieście otrzymuje na ten czas urlop bezpłatny, zaliczalny do samorządowej wysługi emerytalnej, a gdy nie uzyskał zatwierdzenia, ma zagwarantowany powrót na poprzednio w administracji lub przedsiębiorstwach miejskich zajmowane stanowisko (art. 5 ust. 2).

⁸³⁾ Uchwała rady miejskiej, ustalająca wysokość odszkodowania i diet — może obejmować jedynie jeden okres budżetowy. Ob. 769/33: § 50 ust. 1 i okólnik M. S. W. Nr 76 z 3/X 1936, cyt. w G. A. 21/36.

⁸⁴⁾ 769/33: § 57 mówi o stanowisku, do którego jest przywiązane stałe wynagrodzenie.

Złożenie z urzędu nie pozbawia emerytury (względnie odprawy) zawodowego przełożonego względnie zawodowego zastępcę przełożonego gminy miejskiej (art. 70 ust. 7).

Zarówno zawodowy, jak i niezawodowy przełożony gminy i ich zastępca może być złożony z urzędu w drodze dyscyplinarnej⁸⁵⁾ — na podstawie odnośnej ustawy, a do czasu wydania jej wg. zasad następujących:

a) jeśli nie wypełnia należycie swych obowiązków i to rozmyślnie albo nieumyślnie skutkiem niedołęstwa czy niedbalstwa, o ile na tym ucierpiał „interes publiczny“, a więc, gdy stąd wynikła dla miasta szkoda materialna, albo, gdy skutkiem tego wadliwie funkcjonuje pewien dział miejskiej administracji lub przynajmniej wyłoniły się nieprawidłowości w pewnym zakresie (opóźnienia, błędne lub zbędne czynności). Szkoda musi być uchwytą, nie tylko prawdopodobna, lub możliwa i to w następstwie zaniedbań o charakterze stałym lub co najmniej powtarzającym się przez jakiś czas;

b) jeżeli zachowaniem się swoim poza urzędowaniem podrywa autorytet, związany z tym stanowiskiem lub obniża zaufanie w społeczeństwie. Decyzja musi być poprzedzona dochodzeniem⁸⁶⁾, w którym należy przesłuchiwać powołanych świadków, a obwinionemu, który ma prawo przybrać sobie obrońcę, dać możność złożenia wyjaśnień.

O złożeniu z urzędu decyduje wojewoda, minister lub Rada Ministrów w zależności od tego, czy chodzi o niezawodowego, czy zawodowego członka prezydium miasta, i czy wchodzi w grę miasto niewydzielone, czy wydzielone. Z wojewodą współdziała wydział wojewódzki⁸⁷⁾ z głosem stanowczym (art. 70)⁸⁸⁾. — Orzeczenie władzy⁸⁹⁾ winno być umotywowane. Tylko decyzja wojewody jest zaskarżalna do ministra, natomiast orze-

⁸⁵⁾ Ob. uwaga 91.

⁸⁶⁾ Ob. wyj. M. S. W., cyt. w G. A. 11/35.

⁸⁷⁾ O ile sprawa jest tak pilna, że zwłoka mogłaby narazić na poważną szkodę interes publiczny, wolno złożyć z urzędu z pominięciem wydziału wojew., gdy rzeczywiście nie ma zupełnie możliwości zwołania go (wyj. M. S. W., cyt. w G. A. 17/37).

⁸⁸⁾ Pismem z 12/X 1937, SS. 3/42—1, M. S. W. wyjaśniło, że dochodzenia służbowe należy odróżniać od ew. dochodzeń wstępnych, które ma prawo prowadzić przełożony gminy sam, a gdy chodzi o niego, bezpośrednia władza nadzorcza. Dochodzenia wstępne mogą posłużyć za podstawę do wystąpienia z wnioskiem do władzy właściwej w myśl ust. 2 i 3 artykułu 70 — o wdrożeniu dochodzeń służbowych.

⁸⁹⁾ Ustęp 5-ty omaw. artykułu mówi wprawdzie o decyzji w sprawie złożenia z urzędu „organu zarządzającego“, a nie „członka organu zarządzającego, lecz jest to niewątpliwie błąd redakcyjny, bo organ zarządzający ulega tylko rozwiązaniu w całości w myśl art. 69, a nie w trybie dyscyplinarnym.

czenia ministra wzgl. Rady Min., zarządzające złożenie z urzędu są ostateczne⁹⁰). Decyzje ostateczne podlegają wg. wyraźnego postanowienia ustawy zaskarżeniu do N. T. A. Charakter tej skargi jest dość wątpliwy: skoro decyzja ma charakter orzeczenia dyscyplinarnego⁹¹), to mielibyśmy tu do czynienia z wyjątkiem od zasady wyłączającej sprawę dyscyplinarną spod jurysdykcji N. T. A. (806/32; art. 6 pkt. 6). — Trybunał jest poza tym powołany tylko do rozstrzygania kwestii legalności i należy też to ograniczenie zastosować i w tym wypadku⁹²).

Opisany tryb złożenia z urzędu nie odnosi się do powołanych na próbę, których zawsze można zwolnić, ani do tymczasowych przełożonych gminy, których można jako prowizoryczne organa, odwołać wg. uznania, mianując innych.

Specjalna ustawa o dyscyplinarnej odpowiedzialności organów ustrojowych i funkcjonariuszów w samorządzie przewidywać może oczywiście inne jeszcze, łagodniejsze, kary dyscyplinarne⁹³).

Wobec wszczęcia dochodzenia służbowego w sprawie złożenia z urzędu przełożonego gminy wzgl. jego zastępcy „władze, które zatwierdziły“ ich wybór (ew. zatem nie te, które normalnie powołane są do zatwierdzenia, a wyższe — w razie powtórnego rozpatrzenia kandydatury wobec odrzucenia pierwszej w myśl art. 50 ust. 5 i art. 71 ust. 4) — mają prawo — nie muszą — zawiesić ich w czynnościach⁹⁴), jeśli uważają

⁹⁰) Z reskryptu M. S. W. — cyt. w G. A. 17/34 — wynika, że płatny członek zarządu gminy miejskiej może złożyć mandat w toku postępowania dyscyplinarnego, bez narażenia się na sankcje z art. 6.

⁹¹) M.S.W. stanęło na stanowisku (w piśmie z 11/VII 1935, SS. 19a, 75a — 1 cyt. w G. A. 15/35), że chodzi tu o orzeczenie administracyjne, nie dyscyplinarne, nie motywuując jednak tego poglądu. Za charakterem dyscyplinarnym omawianego orzeczenia wypowiadają się m. in. Wasiutyński, op. cit. S. 22, Wachholz: Nowy ustrój samorządu terytorialnego w Polsce S. 39.

⁹²) W reskrypcie z 19/IX 1933, Nr SS. 46/15/3 (cyt. w G. A. 19/33) M. S. W. wyjaśniło, dla obszaru województwa poznańskiego i pomorskiego, że do orzekania o niezdolności do służby członków zarządów miejskich, celem przeniesienia ich wbrew ich woli w stan spoczynku powołane są komisje dyscyplinarne, działające na podstawie rozp. 206/28, bo § 20 obowiązującej nadal ustawy (art. 90 ust. sam. o właściwości władz admin. i adm.-sąd. z 11/VII 1883. (Zob. ust. pr. S 237) postanawia, że o fakcie niezdolności do służby należy orzekać w postępowaniu, przewidzianym dla wydaleń ze służby w drodze dyscyplinarnej. W szczególności nie można obecnie uznawać w tych sprawach kompetencji wojewódzkich sądów admin. i N. T. A., skoro nie posiadają one już obecnie żadnej właściwości w zakresie formalnego postępowania dyscyplinarnego.

⁹³) Ob. obecny stan prawny art. 85, 99, 101 Dekretu i ordynację powiatową z 4/II 1919 dla b. zaboru rosyjskiego: art. 38.

⁹⁴) Na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego obowiązują w tym przedmiocie dekret 206/28: art. 50 — 55. Ob. też art. 101 i 126.

usunięcie ich za wskazane, nie uszczuplając ich wynagrodzenia⁹⁵). Tylko niezawodowi, burmistrz i wiceburmistrz tracą prawo do wynagrodzenia, ale władza zawieszająca, może burmistrzowi w większych miasteczkach całe lub mniej, ew. połowę uposażenia wypłacać na czas suspensy lub krótszy. — Zawieszonemu wolno odwoływać się⁹⁶) od decyzji zawieszającej oraz ograniczającej jego pobory do wyższej instancji, o ile organem decydującym nie był minister. Termin odwoławczy wynosi 14 dni i biegnie od dnia następnego po doręczeniu decyzji (art. 71 ust. 1, 3—5). Dalsze środki prawne, a w szczególności skarga do N. T. A. na zarządzenie zawieszające nie przysługuje (arg. a contr. z art. 70 ust. 5).

Istnieją inne jeszcze wypadki zawieszenia w urzędowaniu, mianowicie w związku z wdrożeniem postępowania karno-sądowego (także na skutek żądania strony, skazanej orzeczeniem karno-administracyjnym) i to bądź to z mocy ustawy, obligatoryjnie, przy przestępstwach większych, pociągających za sobą też zawieszenie mandatu radnych (art. 7 ust. 2 łącznie z art. 3 ust. 5), albo w razie osadzenia w areszcie śledczym bądź to fakultatywnie — decyzją władz, które zatwierdziły wybór tych osób, jeśli dochodzą do wniosku, że jest to celowe z uwagi na rodzaj przestępstwa (np. hańbiącego, ujawniającego szkodliwe nastawienie polityczne); w tym ostatnim wypadku przysługuje prawo rekursu, a w obu można zarządzić redukcję uposażenia (art. 71 ust. 1—2). Odmienny nieco charakter ma zakaz — sprawowania urzędowania ze względu na kontakty gospodarcze z miastem lub — udziału w obradach nad sprawą, w której przełożony gminy jest materialnie zainteresowany (art. 9).

Zawodowym przełożonym gminy i zaw. zastępcom zabronione są inne płatne zajęcia jako główne w ogóle, a jako uboczne wtedy, gdy kolidują z obowiązkami służbowymi lub mogą wywołać podejrzenie o stronnictwość lub interesowność (art. 52). O zamiarze lub fakcie wykonywania z a j ę ć u b o c z n y c h należy powiadomić przełożonego gminy, jeżeli chodzi o zastępcę, a władzę nadzorczą, gdy wchodzi w grę osoba samego przełożonego; zgoda ich nie jest wymagana, jednakże mogą organa te zabronić zainteresowanemu tych zajęć z motywów wspomnianych. Należy tę decyzję zakomunikować w terminie jak najkrótszym — by nie stwarzać stanu niepewności; — przysługuje od niej odwołanie do wyższej instancji — z mocą wstrzymującą zakaz (art. 87 Dekr. o post. adm. 341/28).

Niezastosowanie się do prawomocnych decyzji w tych sprawach może pociągnąć za sobą skutki dyscyplinarne (art. 70, 71), w zależności od wpły-

⁹⁵) Tracą jednak dodatek reprezentacyjny, jako związany z faktycznym wykonywaniem reprezentacyjnych funkcji. (Wyj. M. S. W., cyt. w G. A. 8/37).

⁹⁶) M. S. W. wyjaśniło, że załatwienie jedną decyzją odwołania w sprawie zawieszenia oraz złożenia z urzędu nie jest właściwe, zwłaszcza podstawa prawna nie może być w obu tych sprawach identyczna (cyt. w G. A. 13/36).

wu takiej kumulacji zajęć na prawidłowość pracy urzędowej, poza tym ew. unieważnienie uchwał lub postanowień, powziętych przy udziale zainteresowanego, o ile zachodzą warunki, przewidziane w art. 9 u. 2 i 3 i 66. Powyższym ograniczeniom nie podlegają niezawodowi burmistrz i wiceburmistrz.

W skład zarządu wchodzi normalnie w miastach wydzielonych jeden tylko wiceprezydent, ale rada m. w miastach liczących ponad 50.000 mieszkańców władna jest uchwałą powziętą zwykłą większością głosów powiększyć ilość wiceprezydentów z tym jednakże ograniczeniem, że liczba ich nie może przekraczać pięciu — w Warszawie, trzech — w Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Wilnie i Łodzi. Co do innych zaś miast, odpowiadających wskazanej, normie co do minimum mieszkańców, wolno ustanowić dwóch wiceprezydentów, trzeciego zaś pod warunkiem zatwierdzenia tej uchwały przez wojewodę, decydującego z udziałem wydziału wojewódzkiego z głosem stanowczym (art. 37 ust. 1 i 2, 1 ust. 8). Z przepisu, wprowadzającego konieczność zatwierdzenia odnośnych uchwał przez władzę tylko w tym ostatnim wypadku, wynika, że pozostałe uchwały tego rodzaju zgody władzy nadzorczej nie wymagają, (co stanowi *lex specialis* wobec zasady, wypowiedzianej w art. 43 ust. 1 lit. d) łącznie z art. 65 ust. 1 i 4 o konieczności zatwierdzenia uchwał, dotyczących m. in. ustanowienia ilości stanowisk służbowych w samorządzie). Powiększając ilość wiceprezydentów, miasto wprowadza zmianę organizacyjną na stałe, nie tylko na okres określonej kadencji. Ta sama jednakże albo inna rada może później ilość wiceprezydentów zredukować swą uchwałą, wymagającą zgody wojewody tylko w tym wypadku, gdy za jego zgodą ilość ta była przedtem powiększona. Wprowadzenie w życie uchwał redukujących liczbę stanowisk wiceprezydentów nie powinno naruszać praw nabytych, uzależnione jest więc od opróżnienia się stanowiska danego wiceprezydenta⁹⁷⁾.

Wiceburmistrz wzgl. wiceprezydent jest przede wszystkim „p o m o c n i k i e m”⁹⁸⁾ przełożonego gminy, a więc winien mu pomagać bez prawa samodzielnej decyzji bądź to przy niektórych, przez przełożonego poruczonych mu czynnościach, zwłaszcza przy podpisywaniu korespondencji

⁹⁷⁾ Zdanie to podziela M. S. W. w piśmie z 14/V 1926, Nr SS. 3422/9/P/34 (cyt. w G. A. 15/36), gdzie czytamy m. in.: „okoliczność, że uchwała R. m. powzięta została w okresie odbywania przez wiceprezydenta t. zw. okresu próbnego, nie posiada z tego punktu widzenia znaczenia zasadniczego, gdyż odbycie okresu próbnego posiada związek jedynie z aktem zatwierdzenia wyboru wiceprezydenta, a nie z aktem samego wyboru. Uchwała w sprawie zmniejszenia ilości wiceprezydentów mogłaby być w związku z tym wykonana jedynie w przypadku, gdyby władza nadzorcza po upływie okresu próbnego odmówiła zatwierdzenia wyboru”.

⁹⁸⁾ Ob. 769/33: § 46.

bieżącej⁹⁹⁾, bądź to w określonym przez niego z góry zakresie (resorcie, referacie). Przełożony może sobie zastrzec decyzje w różnych sprawach, zlecając pomocnikowi swemu tylko przygotowanie ich wzgl. nadzór nad wykonywaniem, lub odsuwając go w ogóle w niektórych sprawach od wszelkiej współpracy; w braku takich zastrzeżeń wiceburmistrz wzgl. wiceprezydent, będąc jednocześnie z urzędu „z a s t ę p c ą” przełożonego pełnoprawnym ingeruje samodzielną decyzją wszędzie, gdzie zachodzi tego potrzeba, o ile przełożony zakresu zastępstwa pozytywnie nie określił albo o ile ustawa wyraźnie nie powierza pewnych czynności przełożonemu osobiście¹⁰⁰⁾ zaciąganie zobowiązań¹⁰¹⁾, kierownictwo całej administracji i gospodarki gminnej, reprezentacja — art. 46 ust. 2, 4, 5, 6, czynności o charakterze wykonawczych funkcji władz rządowych lub w roli władz adm. ogólnej — z art. 48). Tylko w razie nieobecności lub fizycznej wzgl. prawnej niemożności pełnienia czynności przez przełożonego, wszelkie jego prawa i obowiązki (bez względu na poprzednie zarządzenie lub ustawowe restrykcje) przejmuje zastępca. Jeśli jest więcej wiceprezydentów, jednego z nich¹⁰²⁾ desygnuje na stałe prezydent do ew. zastępstwa pleno iure, powiadamiając o tym władzę nadzorczą¹⁰³⁾.

W stosunku do zawodowych zastępców, przełożony gminy, nawet nie-

99) Ob. 769/33: § 31.

100) Stanowisko ustawodawcy co do zakresu agend zastrzeżonych przełożonemu gminy osobiście jest niejasne; w wypadkach, zacytowanych w tekście słowa „wyłącznie” „pod osobistą odpowiedzialnością”, obowiązek opatrzenia dokumentów niektórych „własnoręcznym podpisem”, wreszcie sens pewnych postanowień, np. o ogólnym kierownictwie gospodarki miejskiej — wskazują raczej na charakter ściśle osobisty wymienionych tu czynności, zwłaszcza w art. 46, gdzie w ustępie 6-y — takie czynności przeciwstawiane są innym, które wolno zlecać zastępcy. Z drugiej strony niektóre z tych postanowień, jak np. odnośnie reprezentacji, jako wyłącznej atrybucji przełożonego, budzą poważne obiekcje. Rozp. wyk. 769/33: § 31 wnosi w tą dziedzinę jeszcze większy chaos, zezwalając zastępcy podpisywać także dokumenty, zobowiązujące gminę i korespondencję w sprawach administracji rządowej.

101) Por. Pazdro: Podpis w postępowaniu admin. w „Ruchu pr. i ekon.” I. 1935: S. 23.

102) W reskrypcie z 19/III 1935, Nr SS. 36/82/1 (cyt. w G. A. 7/35 i 20/34) M. S. W. wyjaśniło, że gdy przełożony nie może chwilowo urzędować z powodu przejściowej przeszkody, a nie ma zastępcy przełożonego, to art. 72 ust. 2 nie daje podstawy prawnej do ustanowienia tymczasowego zastępcy; zastępstwo nie może też przejść — ani automatycznie, ani w drodze powierzenia przez przełożonego gminy — na jednego z ławników lub płatnych członków zarządu, gdyż przepisy tego nie przewidują. Jedynym wyjściem z sytuacji jest wydanie przez władzę nadzorczą zarządzenia w drodze nadzoru, poruczającego zastępstwo tymczasowo — bądź jednemu z członków zarządu, bądź też jednemu z urzędników władzy nadzorczej.

103) Ob. 769/33: § 47.

zawodowy jest zwierzchnikiem służbowym, natomiast w odniesieniu do niezawodowych sprawuje on tylko nadzór nad ich czynnościami (art. 46 ust. 3).

ROZDZIAŁ III. ŁAWNICY.

Ławnicy są niezawodowymi członkami zarządu (art. 49 ust. 8)¹⁰⁴). Liczba ich stanowi 10% ustawowej liczby radnych (art. 37 ust. 3, 34). Wybierani są przez radnych z listy kandydatów, podpisanej przez obecnych na zebraniu¹⁰⁵) w głosowaniu tajnym i stosunkowo¹⁰⁶) (art. 37 ust. 5); można też wybierać członków rady miejskiej, którzy przyjmując stanowiska ławnika, tracą mandat radnego (art. 37 ust. 6). Wybory ławników nie wymagają zatwierdzenia: wyjątek pod tym względem stanowią ławnicy w gminach, będących uzdrowiskami o charakterze użyteczności publicznej. Zatwierdza wojewoda po wysłuchaniu opinii wydziałów (izb) wojewódzkich (art. 55). — Funkcje te M. S. W. przekazać może właściwym wydziałom powiatowym.

Kadencja ławników trwa lat pięć, rozpoczyna się z dniem ukonstytuowania się kolegium¹⁰⁷) zarządu gminy tj. gdzie zbierze się ono na pierwsze posiedzenie w składzie, uprawnionym do podejmowania uchwał (obecność więcej niż połowy ustawowej liczby członków: art. 44 ust. 5) — i upływa z dniem ukonstytuowania się nowego zarządu, powołanego przez radnych (art. 2 ust. 4). — Biegnie zaś równoległe z kadencją rad gminnych; po odnowieniu składu rady wskutek upływu jej kadencji lub rozwiązania muszą być dokonane wybory nowych ławników¹⁰⁸). W razie unieważnienia wyborów jednego lub kilku ławników (art. 42)¹⁰⁹), albo, gdy w okresie kadencji ubędzie którego z nich (ale nie w razie zawieszenia) — przeprowadza się wybory uzupełniające. Przepisy co do biernego i czynnego prawa wyborczego, *incompactibilitas*, obowiązku przyjęcia, utraty i zawieszenia mandatu (art. 7 i 71

¹⁰⁴) Co do płatnych członków magistratu, wybranych na lat 12, czynnych w dniu wejścia w życie ustawy (13/VII 1933) na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego: ich kadencji, zaliczenia w poczet ławników, poruczenia im funkcji zastępców przełożonego gminy, ich praw emerytalnych ob. 769/33: § 80—82; art. 116—117, ustawy sam. oraz wyjaśnienia M. S. W. w pismach z 14/V 1934 Nr SS. 19a/41/1 (cyt. w G. A. 11/34) i z 23/IV 1934, Nr SS. 34/208/1 (cyt. w G. A. 10/34).

¹⁰⁵) Ob. regulamin wyb. 485/34: § 18.

¹⁰⁶) Ob. reg. 485/34: § 17—27.

¹⁰⁷) Ob. wyżej uw. 36.

¹⁰⁸) Ob. 769/33: § 3—5.

¹⁰⁹) Ob. regul. 485/34: § 19, 23, 25, 26.

o czym orzeka przełożony gminy), zakazu objęcia stanowiska na czas trwania stosunków prawnych w charakterze kontrahenta — są identyczne, co u radnych z następującymi odchyleniami: ławnik nie może jednocześnie być członkiem wydziału powiatowego, sprawującego nadzór nad tym niewydziałonym miastem (art. 4 ust. 6), ale może kandydować, a gdy wybór przyjmie, traci mandat radnego; złożenie z urzędu¹¹⁰⁾ skutecznia się, tak samo, jak u niezawodowego przełożonego gminy (art. 70). Zwlekanie z wyborami ławników nie jest zaopatrzone w sankcję bezpośrednią, jak przy wyborach przełożonego (art. 50); funkcje ich spełnia do czasu wyboru przełożony (analog. art. 72 ust. 2). Uchylenie się rady miejskiej od wykonania obowiązku powołania niezawodowych członków zarządu powoduje ew. perturbacje w normalnym toku urzędowania władz miejskich, naraża tym samym nieraz na poważną szkodę interes publiczny, a wobec zaistnienia przesłanek z art. 69 — uporna rada m. ulec może rozwiązaniu¹¹¹⁾.

Ławnicy otrzymują ew. diety za udział w posiedzeniach Magistratu i odszkodowanie za zleczone im poszczególne czynności na tych samych warunkach, co niezawodowy wiceburmistrz (art. 53 ust. 3); praca dobrowolna, nie z obowiązku podjęta, jest honorowa (art. 52 ust. 4).

Przełożony sprawuje nadzór nad czynnościami ławników, nie będąc zresztą ich zwierzchnikiem (art. 46 ust. 3). Są oni z mocy ustawy obowiązani uczestniczyć w posiedzeniach Magistratu oraz w posiedzeniach komisji, wyłonionych przez zarząd, lub radę miejską, ponad to zaś do opracowania i referowania na posiedzeniach zarządu „spraw bieżących, poszczególnych“ które im zleci przełożony (art. 52 u. 4) — a w nagłych wypadkach lub w razie jego przeszkody fizycznej w urzędowaniu — zastępca przełożonego¹¹²⁾. Nie mają natomiast obowiązku podejmowania się spraw o charakterze nie-bieżących lub takich, które nie są załatwiane przez Magistrat, albo wreszcie — stałego prowadzenia pewnej kategorii spraw wzgl. określonego działu gospodarki miejskiej. Wolno im natomiast dobrowolnie przejąć te agendy i brać udział w pracach bieżących zarządu w szerszym zakresie. Ławnicy nie są „zastępcami“ przełożonego gminy w sensie art. 52 ust. 2 i 3 i dlatego — wobec wyraźnego brzmienia art. 46 ust. 6 — nie można ich m. in. obarczać podpisywaniem korespondencji, natomiast mają

110) Ob. też pismo M. S. W. z 10/V 1935, Nr SS. 19a/59/2 (cyt. w G. A. 11/35), różniące zawieszenie w trybie administracyjnym z art. 7 lub 71 od dyscyplinarnego z art. 72, pozostawiając uznaniu władzy, z jakiego trybu skorzysta w związku z toczącą się sprawą karną.

111) Podobne stanowisko w 769/33: § 24.

112) Por. uwagę 100.

prawo kontrasygnować dokumenty, przez które gmina zaciąga zobowiązania¹¹³⁾.

ROZDZIAŁ IV. ZARZĄD GMINY.

Prezydent, wiceprezydenci, wzgl. burmistrz, wiceburmistrz i ławnicy tworzą zarząd miasta, który działając kolegialnie, zwie się magistratem (art. 1 ust. 3 i 4; 44 ust. 4 i 5; 37 ust. 1). W b. zaborze rosyjskim i austriackim zarząd wchodzi w skład rady miejskiej (art. 84)¹¹⁴⁾, a burmistrz wzgl. prezydent, przewodniczy na jej posiedzeniach, bierze również udział w głosowaniu (art. 35 ust. 1 i 3), pozostali członkowie zarządu nie tylko uczestniczą w obradach, obecnością swoją wpływając na ocenę quorum, ale także mają prawo głosować, są członkami rady miejskiej, ale nie radnymi¹¹⁵⁾ (art. 1 u. 4). W b. zaborze pruskim zarząd w komplecie lub w osobach swych delegatów może zjawiać się na posiedzeniach rady miejskiej, a winien to uczynić na jej żądanie, a musi być na swoje żądanie przez radę wysłuchany, choć nie wchodzi w jej skład; przełożony gminy przewodniczy na posiedzeniach rady, ale nie głosuje.

Na posiedzeniach magistratu przewodniczy przełożony gminy lub jego zastępca; bierze on udział w głosowaniu i głos jego rozstrzyga w razie równości głosów (art. 44 ust. 5).

Po zatwierdzeniu wyboru burmistrza wzgl. prezydenta miasta oraz po odbyciu przez kolegium zarządu pierwszego posiedzenia zarząd miejski uważa się za ukonstytuowany; w konsekwencji powinien dotychczasowy wiceburmistrz wzgl. wiceprezydent zgodnie z art. 2 ust. 4 — ustąpić z tego stanowiska, jakkolwiek nowy wiceburmistrz wzgl. wiceprez. nie został jeszcze zatwierdzony¹¹⁶⁾. Kolegium zaś zarządu ukonstytuowane jest w dniu pierwszego posiedzenia, które zwołać też może dotychczasowy przełożony, a więc przed nowym obsadzeniem tego stanowiska¹¹⁷⁾.

W b. zaborze rosyjskim¹¹⁸⁾ i austriackim niezawodowy członek zarządu,

¹¹³⁾ Wbrew tekstowi odn. przepisów, atrybucje ławników — ujmuje zbyt szeroko Rozp. wyk. 769/33: § 48.

¹¹⁴⁾ Wobec użycia w ustępie 3-im artykułu 35 słowa: „dotychczasowych“ powstaje wątpliwość, czy cyt. przepis dotyczy dzielnicy, gdzie dopiero nowa ustawa w art. 84 wprowadziła odnośne zmiany. Ob. jednak brzmienie ustawy krajowej austr. z 13/III. 1889: § 9 i 10.

¹¹⁵⁾ Por. kompetencja rady (np. wykluczenie za czyn hańbiący), a radnych (wybory zarządu).

¹¹⁶⁾ Por. 769/33: § 4 i pismo M. S. W., Nr SS. 36/39 — 1, cyt. w G. A. 20/34.

¹¹⁷⁾ O tym odróżnieniu momentu ukonstytuowania się kolegium zarządu, a samego zarządu ob. 769/33: § 4, okólniki M. S. W. z 27/VII 1934 Nr 103, pisma M. S. W. z 5/III. 1935, SS. 33/34/1, cyt. w G. A. 6/35 oraz z 25/IV 1935, SS. 33/44/2, cyt. w G. A. 10/35.

¹¹⁸⁾ Ob. art. 1 ust. 4 omaw. ustawy z 1933 łącznie z art. 12 Dekr. z 4/II 1919 (Dz. Pr. 13, poz. 140).

opuszczając posiedzenia Magistratu traci nie tylko mandat członka zarządu na zasadzie art. 8, ale jednocześnie pozbawiony będzie członkostwa w radzie miejskiej, jako związanego z tym mandatem; odwrotnie jednak nie może utracić członkostwa w radzie z powodu opuszczenia jej posiedzeń¹¹⁹⁾.

Zarząd gminy ulega rozwiązaniu z tych samych przyczyn, co Rada M. (art. 69), nawet gdyby poszczególni jego członkowie nie ponosili winy, że musiano się uciec do takiego zarządzenia¹²⁰⁾.

W miastach b. zaboru pruskiego liczących mniej niż 2500 mieszkańców czynności zarządu — zwłaszcza z art. 44 i 66 — spełnia burmistrz (art. 93 ust. 1 i 2).

Zarząd decyduje w bieżących sprawach niezastrzeżonych radzie miejskiej, inne sprawy przygotowuje dla niej, czuwa nad realizacją jej uchwał i nad ich celowością. Kierownictwo, reprezentacja, nadzór nad legalnością postanowień kolegialnych organów ustrojowych miasta ew. poruczona część administracji państwowej spoczywa w ręku przełożonego gminy (art. 44, 46, 48, 66, 68).

ROZDZIAŁ V. WŁADZE TYMCZASOWE.

1) Powoływanie władz tymczasowych ad hoc należy odróżnić od przeniesienia na pewien okres prowizoryczny niektórych atrybutów organów ustępujących na inne już istniejące. Do tej drugiej kategorii należy:

a) wykonywanie szeregu funkcji bieżących rozwiązanej rady miejskiej przez pozostały zarząd (art. 72 ust. 1—3), który decydując w zastępstwie rady, działa kolegialnie;

b) rozszerzenie zakresu działania przełożonego gminy lub jego zastępcy na sprawy, należące do kompetencji Magistratu, jeśli Rada Miejska urzęduje, ale zarząd jest rozwiązany — do chwili ukonstytuowania się nowego. Warunkiem takiej delegacji kompetencji jest zawodowość przełożonego gminy (wzgl. zastępcy), dzięki czemu pozostaje on nadal na swym stanowisku, nie ulegając losowi innych członków zarządu (art. 72 ust. 4). Nawet gdy ustąpił wobec rozwiązania zarządu niezawodowy burmistrz, a pozostał zawodowy wiceburmistrz, to ten ostatni przejmie wszelkie czynności kolegium zarządu.

119) Ob. 769/33: § 10.

120) Reskryptem z 23 I 1937, SS. 3/11—2 (cyt. w G. A. 4/37) M. S. W. wyjaśniło, że zarząd gminy może być rozwiązany, mimo, że w tym momencie przełożony, albo i jego zastępca są zawieszani; decyzja rozwiązująca objęłaby ich również. Członkowie zawieszani nie należą jednak do czynnego składu zarządu i dlatego nie mogą brać udziału w posiedzeniu, na którym zarząd ma przyjąć, ewent. zaskarżyć decyzję rozwiązującą.

W razie zdekompietowania Magistratu skutkiem ubytku kilku ławników i braku niezbędnego quorum, na przełożonego gminy przechodzą też funkcje kolegium, tak, jak w razie rozwiązania zarządu¹²¹⁾.

2) W oznaczonych wypadkach władza, powołana do zatwierdzenia wyborów (art. 50)¹²²⁾ mianuje tymczasowego przełożonego gminy (wzgl. zastępcę), a mianowicie:

a) w razie niedokonania wyboru przełożonego gminy lub zastępcy w terminie, określonym przez władzę — wobec zwlekania Rady Miejskiej wzgl. po odmowie zatwierdzenia pierwszych wyborów (art. 50 ust. 4 i 5). Obok zatwierdzonego przełożonego może urzędować tymcz. zastępca¹²³⁾.

b) w razie dwukrotnej odmowy zatwierdzenia dokonanych wyborów¹²⁴⁾. (art. 50 ust. 5). Ten stan przejściowy może trwać rok¹²⁵⁾.

c) gdy tylko organ zarządzający jest rozwiązany, a brak zawodowego przełożonego gminy lub conajmniej takiego zastępcy (art. 72 ust. 4), tak, że została tylko Rada Miejska. Obecność nawet tylko zawodowego zastępcy wyklucza dopuszczalność nominacji ponadto jeszcze tymczas. przełożonego.

W ciągu 12 tygodni winien organ stanowiący dokonać wyboru zarządu (art. 69 ust. 9); rządy komisaryczne ustają po uprawomocnieniu się wyborów członków zarządu, zatwierdzeniu wyborów nowego przełożonego gminy, oraz jego zastępcy i objęciu obowiązków przez nowy zarząd¹²⁶⁾. Również kierownictwo samodzielne gminy przez pozostałego zawodowego przełożonego albo zastępcę — trwa do czasu ukonstytuowania się zarządu w nowym składzie. Rada Miejska, uchylająca się od wyborów zarządu, naraża się ewent. na następstwa, przewidziane w art. 69 pkt. b. (rozwiązanie).

d) gdy Rada Miejska jest rozwiązana, a mandaty zarówno przełożonego gminy, jak i jego zastępcy wygasły, czy to z powodu upływu kadencji, czy to utraty wybieralności, (u niezawodowych też: absencji), rezygnacji, złożenia z urzędu albo nawet tylko są w stanie zawieszenia, tak, że faktycznie urzędują ławnicy (art. 73 ust. 1¹²⁷⁾).

¹²¹⁾ Ob. wyj., cyt. w uw. 129.

¹²²⁾ Ob. wyżej rozdział o zatwierdzeniu wyboru przełożonego gminy.

¹²³⁾ Co do czasu trwania takiego stanu ob. wyżej po uw. 38.

¹²⁴⁾ Ob. wyżej przy uw. 68 i nast.

¹²⁵⁾ Ob. wyżej przy uw. 60 i nast.

¹²⁶⁾ Ob. pismo M. S. W. z 14/XI 1934, SS. 36/55/2, cyt. w G. A. 1/35.

¹²⁷⁾ Cyt. art. mówi, że władza nadz. jest w tym wypadku „uprawniona do powołania tymcz. przełożonego“, z czego wynikałaby fakultatywność tej decyzji. Ale jeśli zarządzenie takie jest obowiązkowe przy istnieniu wszystkich pozostałych organów miejskich, to a potiori wówczas, gdy większość ich odpadła.

W wypadku tym powołać należy przede wszystkim tymcz. przełożonego; zastępcę jednego lub kilku również, o ile „zachodzi potrzeba“¹²⁸⁾, o czym rozstrzyga władza, mając na względzie poziom i rozmiary danej gospodarki miejskiej¹²⁹⁾.

Wybory do nowej Rady Miejskiej zarządzają się w ciągu 6 miesięcy od daty rozwiązania. Okres powyższy mogą przedłużyć o dalsze pół roku: Minister S. W. w odniesieniu do miast, niewydzielonych, a Rada Ministrów odnośnie miast pozostałych (art. 69 ust. 6). Po ukonstytuowaniu się Rada Miejska winna w ciągu następnych sześciu tygodni dokonać wyboru nowych ławników i ew. niezawodowych przełożonego gminy, tudzież jego zastępcy. Do czasu ew. zatwierdzenia i objęcia urzędowania przez nowokreowany zarząd — rządzi komisarycznie zarząd tymczasowy.

Wobec rozwiązania Rady Miejskiej, tymczasowy przełożony gminy sprawuje zarząd miasta przy pomocy ławników pozostałych, a kompetencje tak utworzonego organu kształtują się wówczas analogicznie, jak u organu zarządzającego, który nie doznał żadnych zmian w swym składzie, przejmując część zadań po rozwiązanej Radzie Miejskiej (art. 72 ust. 1 i 2) z dalszymi ograniczeniami, przewidzianymi w art. 73 ust. 3 i 4. — Władza, która tymczasowego kierownika samorządu miejskiego zamianowała, władna jest jednakże — jeśli uzna to za wskazane — ponad to ustanowić przy nim radę przyboczną. Skład jej osobowy i liczebność zależy od postanowienia władzy; w każdym bądź razie na członków tej rady wolno powoływać wyłącznie osoby, posiadające w danym mieście bierne prawo wyborcze. Co do zakresu działania rady przybocznej to w zasadzie ogranicza się ona do wydawania opinii, a więc prawnie niewiążących uchwał, które jednakże muszą być zasięgnięte przez tymcz. przełożonego (pod rygorem nielegalności jego zarządzeń) we wszystkich sprawach, należących normalnie do kompetencji Rady Miejskiej. Władzy nadzorczej, zatem instancji, nie zawsze identycznej z powołaną, do zatwierdzania wyborów wzgl. do nominacji tymcz. przełożonego gminy (np nigdy staroście) — przysługuje wszakże prawo nadania wg. swego uznania radzie przybocznej szerszych jeszcze kompetencji, w szczególności lege non distinguente przekazania jej decyzji w szeregu spraw, normalnie należących do zakresu Rady Miejskiej (art. 43), którego oczywiście w żadnym wypadku prze-

128) W przeciwieństwie do obligatoryjnego powołania z urzędu zastępcy — mimo, że jest już przełożony — o ile brak tego organu zastępczego tłumaczy się biernością lub opozycjonizmem rady miejskiej, a nie tylko przypadkowym zbiegiem okoliczności.

129) Takie stanowisko zajęło też Min. w piśmie z 18/IV 1935, cyt. w G. A. 15/35, rozciągając je, zdaje się jednak, niesłusznie, na wypadek wakansu, spowodowanego bezskutecznością wyborów (art. 50).

kroczyć nie wolno. Rada przyboczna staje się w ten sposób czynnikiem stanowiącym, nie tylko opiniodawczym.

Władza nadzorcza, określając zakres czynności Rady, nie ma jednak prawa, rozszerzenia go kosztem ustalonej ustawowo kompetencji tymczasowego zarządu, a więc nie może zastrzec dla rady przybocznej głosu stanowczego w tych sprawach, w których decyzja w myśl ustawy należy do zarządu. Zarządzenie takie byłoby bowiem naruszeniem norm, które jako kompetencyjne, z reguły stanowią *ius cogens*. Wprawdzie zarząd tymcz., wykonywując prócz szeregu funkcji normalnego zarządu, inne jeszcze w charakterze organu stanowiącego, spełnia te ostatnie jako organ, wyjątkowo do tej roli w okresie panującego prowizorium, powołany, ale jest on bądź co bądź z istoty swej czynnikiem decydującym, a więc nadrzędnym w stosunku do rady przybocznej, która w zasadzie ograniczać się powinna do wydawania opinii.

Odwrotnie, władza nadzorcza może wprowadzić też pewne ograniczenia w kompetencji, przewidzianej ustawowo np. obowiązek zasięgania opinii rady przybocznej tylko w niektórych sprawach z zakresu działania Rady Miejskiej.

Przewodniczy Radzie tymcz. przełożony.

Powyższy stan rzeczy trwa do czasu ukonstytuowania się nowego zarządu, wybranego przez nową Radę Miejską wzgl. przywrócenia do urzędowania zawieszonoego przełożonego i jego zastępcy.

Rada przyboczna jest organem, mającym czuwać nad działalnością tymczasowego przełożonego gminy przez ingerencję, co najmniej opiniodawczą, natomiast w stosunku do normalnego zarządu, powołanego w drodze wyborów, kontrola tego rodzaju jest nieusprawiedliwiona. Gdy przeto zarząd pozostał, a Rada Miejska rozwiązana została, nie można na jej miejsce mianować rady przybocznej.

Przed dokonaniem wyboru nowego przełożonego wzgl. uchYLENIEM zawieszenia dotychczasowego — każdej chwili można odwołać tymcz. przełożonego z zajmowanego stanowiska¹³⁰⁾ i zamianować kogo innego; wynika to z prowizorycznego charakteru sprawowanej godności i zupełnej swobody decyzji władzy w tym zakresie.

e) gdy Rada Miejska i ławnicy urzędują, ale mandaty zarówno przełożonego gminy, jak i jego zastępcy¹³¹⁾ wygasły lub są w zawieszeniu, wów-

¹³⁰⁾ Ob. wyj. M. S. W. z 29/IX 1937, cyt. w G. A. 21/37.

¹³¹⁾ Art. 72 ust. 4 i 73 ust. 1 głosi o wygaśnięciu mandatów „zastępcy, bądź zastępców“ wzgl. o powołaniu tymcz. „zastępców“ przełożonego gminy, a ma na myśli wido- cznie kilku wiceprzewodniczących w miastach, gdzie opróżniły się etaty kilku wiceprezydentów; zastępcą w ścisł. znaczeniu będzie jeden z nich (ob. art. 52 ust. 3).

czas należy powołać tymczasowego przełożonego ew. również zastępcę na zas. art. 72 ust. 4 — na okres czasu aż do przywrócenia do służby zawieszono — wzgl. prawomocnego wyboru i objęcia urzędowania przez nowego przełożonego. W ustępie wyżej przytoczonym jest mowa o ustanowieniu tymczasowego zarządu, a wobec tego, że zarząd wg. terminologii ustawowej składa się z prezydium i ławników, to użyty tu zwrot możnaby w ten sposób komentować, iż w omawianym wypadku cały skład zarządu ulega odnowieniu, a nawet w miejsce pozostałych jeszcze ławników mianuje się innych¹³²). Interpretacja powyższa budzi jednakże poważne obiekcje, mimo, że znajduje oparcie w brzmieniu samym przepisu. O instytucji ławników z nominacji ustawa nigdzie zresztą nie mówi, a poza tem trudno się z tym zgodzić, że brak samego prezydium upoważnia do rekonstrukcji całego zarządu, skoro nie jest to przewidziane w wypadku rozwiązania całego zarządu. Z tych względów skłaniamy się raczej do przypuszczenia, iż chodzi tu o zwykłą nieściśłość terminologiczną, że więc ustawodawca, mówiąc o tymczasowym zarządzie miał na myśli kolegium, którego skład stanowią: tymcz. przełożony i dotychczasowi ławnicy. Zarząd taki nosi nazwę tymczasowego z uwagi na dominującą w nim rolę tymcz. przełożonego¹³³).

Jeżeli przełożony gminy, oraz jego zastępca przerwali swe zajęcia z powodu przeszkód natury faktycznej, (np. choroba, urlop), nie zaś prawnej — natenczas brak podstawy do ustanowienia tymczasowego przełożonego, ale dla utrzymania ciągłości administracji samorządowej władza nadz. uprawniona jest do zlecenia komuś np. spośród własnych urzędników w drodze nadzoru tymczasowego kierownictwa zarządu miasta, które ustaje automatycznie z ustąpieniem przyczyn, jakie spowodowały przerwę w normalnym zarządzie gminy miejskiej¹³⁴). — W braku wreszcie skutkiem przeszkód prawnych — tylko przełożonego gminy, przejmie obowiązki jego oficjalny zastępca i odwrotnie sam przełożony obejmuje cały referat zastępcy, gdy ten odpadnie; trwa to do czasu reakty-

¹³²) Ustęp 6-ty cyt. artykułu, gdzie mowa o decyzji władzy nadz. w sprawie „składu osobowego tymczasowego zarządu“, ponadto zawarte w ust. 4 tegoż artykułu i ust. 1-ym art. 73 wzmianki o „zastępcach“ (w liczbie mnogiej), wreszcie wyraźnie już § 8 Rozp. wyk. 769/33, gdzie wspomina się o osobach, powołanych w drodze nominacji do tymcz. zarządów gmin miejskich — o ile nie odnieść tego wyłącznie do gmin uzdrowiskowych (art. 55) — prócz tymczasowych przełożonych gmin i tymcz. ich zastępców — zdają się tezę, w tekście wskazaną, podtrzymywać.

¹³³) Tak ujmuje tą kwestię M. S. W. w piśmie z 18/VII, cyt. w G. A. 15/35. W ustępie 6-ym art. 72 czytamy jednakże o decyzjach „w sprawie składu osobowego zarządu“, tak, jakby chodziło o powoływanie wszystkich jego członków.

¹³⁴) Ob. pismo M. S. W. z 14/VIII 1935, Nr SS. 16/2/35, cyt. w G. A. 17/35.

wowania suspendowanego wzgl. skutecznego wyboru odnośnego organu.

f) Pozostaje jeszcze do rozważenia stan sprawy, jaki powstaje z chwilą rozwiązania Rady Miejskiej i zarządu równocześnie. Wypadek ten, nie unormowany wyraźnie, jest najbardziej zbliżony do omówionej już sub. d) sytuacji, kiedy z całego aparatu ustrojowego pozostali wyłącznie ławnicy. Należy przyjąć wobec tego analogiczne prawodawstwo, polegające na zjednoczeniu całej władzy w osobie mianowanego przełożonego (z ewent. zastępcą), przy ewent. współdziałaniu rady przybocznej.

W omawianych wypadkach sub a), b) i e) — brak tylko przełożonego, wzgl. zastępcy, w wyp. c) brak całego zarządu, w wyp. d) nie ma ani rady ani kierownictwa zarządu. W każdym razie wakuje stanowisko przełożonego wzgl. jego zastępcy, a z pozostałych organów są albo ławnicy albo rada.

Przed nominacją tymcz. przełożonego, starosta — o ile on jest do tego powołany — winien zasięgnąć opinii wydziału powiatowego, a wojewoda wydziału (izby) wojew. (art. 72 ust. 6 i 50 ust. 6).

Tymczasowy przełożony wzgl. zastępca otrzymuje uposażenie¹³⁵⁾, przyznawane przez właściwą władzę w wysokości, w każdym razie nie wyższej od uposażenia poprzednika (art. 50 ust. 8 i 74).

Tymczas. przełożony gminy sprawuje swój urząd bądź to z zastępcą i wszystkimi ławnikami, bądź to bez zastępcy, ale z ławnikami (wypadki sub a), b), d) i e), albo wreszcie sam, ew. w asystencji zastępcy, ale bez pomocy ławników wzgl. zastępcy sam (wypadek sub c). Może też zabraknąć tylko jednego lub kilku, ale nie wszystkich ławników, tak, że tworzą razem z przewodniczącym jednakże kolegium magistrackie, zdolne do powzięcia ważnych uchwał albo pozbawieni są tej zdolności wobec zbyt wielkiego zdekompromitowania. Zawsze będzie to tymczasowy zarząd, choć o zmiennym składzie swych członków, a czasem nawet wcale nie ciało zbiorowe, tylko jednoosobowy organ.

Nieprzybycie na trzy kolejne posiedzenia zarządu lub rady przybocznej, nie powoduje utraty mandatu tymcz. przełożonego wzgl. jego zastępcy¹³⁶⁾.

Zarząd tymczasowy załatwia przede wszystkim to, co wchodzi w zakres normalnego zarządu gminy miejskiej, (art. 73 ust. 3, 72, 44) i to także wówczas, gdy pracuje w składzie niekompletnym; kompetencje jego jako organu zarządzającego nie ulegają w zasadzie uszczupleniu z tego tytułu, że jest on organem przejściowym. Podlegają mu

¹³⁵⁾ Pismem z 18/I. 1938, Nr SS. 41/1065—4 (cyt. w G. A. 3/38) M. S. W. wyjaśniło że zastępca przeł. gminy posiada prawo do uposażenia tylko wtedy, gdy poprzednik był wiceprezydentem lub wiceburmistrzem zawodowym. W innych wypadkach przysługuje mu tylko prawo do odszkodowania z art. 53 ust. 3.

¹³⁶⁾ Ob. 769/33: § 9.

zatem sprawy następujące: ustalanie planu wykonania budżetu, uchwalanie regulaminów własnych, ustanawianie opłat za korzystanie z urządzeń i przedsiębiorstw gminnych, jak również opłat administracyjnych i taks za korzystanie z miejskich urządzeń komunikacyjnych, umarzanie nieściągalnych należności publicznoprawnych, wykonywanie prawomocnych uchwał rozwiązanej rady miejskiej, m. in. również odnośnie alienacji, zastawu, dzierżawy praw i nieruchomości miejskich, darowizn, zapisów i fundacji.

Natomiast nie wolno tymcz. zarządowi przedsięwziąć z własnej inicjatywy powyższych ani żadnych innych czynności „trwale obciążających finansowo gminę“. Trwale obciąża gminę zarówno to, co powoduje długotrwałe obciążenie powtarzającymi się periodycznie, na czas nieokreślony i nieograniczony, różnymi świadczeniami, ale i wszelkie poczynanie, skutkujące jednorazowy chociażby — ale na stałe — ubytek majątku miejskiego bez ekwiwalentu gospodarczego.

Obciążeniem jest ponadto w rozumieniu ustawy — jak wynika z przytoczonych w art. 72 ust. 2 przykładów — wszelka transakcja, w następstwie której miasto traci lub uszczupla prawo wyższego rzędu (rozporządzania zwłaszcza nieruchomością) wzgl. obiekt o wyższej wartości ekonomicznej (nieruchomość), w zamian za ekwiwalent pieniężny w postaci ceny kupna czy czynszu dzierżawnego. Nawet zamiana nieruchomości miejskiej na inną uważana jest za akt, kryjący w sobie możliwości uszczerbku majątkowego gminy i to takiego, którego nie będzie można powetować i dlatego figuruje również na liście transakcji, z reguły niedozwolonych. Chociażby wymienione przedsięwzięcia ukazać się mogły nader korzystne dla miasta z punktu widzenia nie tylko społecznego, ale ściśle finansowego, to jednak ustawodawca nie ma dostatecznej dozy zaufania do prowizorycznych władz, by im powierzać decyzje w wypadkach, gdzie gmina przyjmuje na siebie stałe zobowiązania lub traci coś ze swego stanu posiadania raz na zawsze. Nie obciąża natomiast gminy miejskiej, co przynosi jej w sposób oczywisty od razu w chwili zawarcia odnośnej transakcji korzyści materialne (darowizna). Zresztą ustawa wyklucza tylko — jak już wspomniano — w okresie rządów komisarycznych załatwienie czynności, które pociągają za sobą obciążenie „trwale“. Kryterium tej trwałości jest chwiejne; znaczy to tyle chyba, co na dłuższy czas, na szereg lat, ale niekoniecznie na stałe. Zbycie, zamiana, darowizna, fundacja miejska, posiadają tę cechę, bo wyłączają z majątku gminy jakąś część definitywnie; (mimo to dopuszczalne są akty zbycia, zamiany nieruchomości dla celów regulacyjnych i rozbudowy miasta), ale zastaw albo obciążenie hipoteczne, dzierżawa, pożyczka wreszcie nie pociągają za sobą skutków nigdy nieustających. Ustawa wyraźnie jednakże postanawia co do każdego z tych aktów oddzielnie co następuje: obciąża i zastawiać praw

oraz nieruchomości miejskich nie wolno wcale, nawet na krótki czas (bo zachodzi obawa, że skutkiem tego poniesie miasto straty niepowetowane: zresztą zwykle zastaw i obciążenie takie obliczone są na szereg lat); co do d z i e r ż a w y, wolno wydzierżawiać nieruchomości najwyżej na trzy lata, (można zresztą wątpić, czy mamy tu do czynienia z transakcją obciążającą, jest ona nią chyba w tym znaczeniu, że jako akt dwustronny — umowa nakłada i na miasto pewne obowiązki prawne, a poza tym odbiera miastu na pewien czas prawo rozporządzania się odn. obiektem). Co do p o ż y c z e k wreszcie, to władza komisaryczna uprawniona jest zaciągać pożyczki krótkoterminowe (arg. a contr. z art. 72 ust. 2 zd. ost.), bo nie wytwarzają one obciążenia stałego; natomiast długoterminowe wyjątkowo (z ew. związanym z nimi obciążeniem nieruchomości), jeżeli są one przeznaczone do skonwertowania dawnych zobowiązań¹³⁷).

Tymcz. zarząd: rozpatruje i rozstrzyga oferty przy przetargach publicznych, o ile kwestia samej dostawy czy inwestycji jest już przesądzona tak, że zaakceptowanie oferty, jako takiej nie oznacza nowego obciążenia wzgl. wydatku; z tym samym zastrzeżeniem zawiera układ pojednawczy i odstępuje od sporu sądowego.

Natomiast z reguły nie powinien dokonywać wydatków pozabudżetowych, bo one zmniejszają definitywnie aktywa (bez pokrycia), a zatem są równoznaczne z trwałym obciążeniem.

Podczas gdy normalne czynności zarządu załatwiane są przez zarząd tymczasowy w zasadzie bez ograniczeń — z wyjątkami, dotyczącymi trwałych obciążeń — to zakres działania organu stanowiącego przechodzi na zarząd tymcz. — wobec rozwiązania rady miejskiej — tylko z ograniczeniem do funkcji bieżących, które są konieczne do „utrzymania prawidłowego biegu gospodarki samorządowej“. Zatem zarząd tymcz. nie może powoływać do życia nowych¹³⁸ zakładów i przedsiębiorstw (art. 73 ust. 3), ani ustanawiać nowych etatów urzędniczych, ani pragmatyki, ani przepisów emerytalnych, ani zasad lokaty kapitałów, przetargów i dostaw, ani danin komunalnych, ani zmian nazw ulic; natomiast należy do tymcz.

¹³⁷) Przystąpienie do związków gospodarczych (elektryfikacyjnego, spółdzielni) pociąga za sobą zwykle trwałe obciążenia, nie wykluczając ryzyka strat — powinno zatem być odroczone do czasu utworzenia normalnych władz miejskich, chyba, że akces stał się aktualną koniecznością gospodarczą, a wobec możliwości wypowiedzenia wolno się w przyszłości wycofać. Popieranie akcji obywatelskiej (L.O.P.P., pomoc zimowa), często konieczne ze względów socjalnych, najczęściej wyraża się w postaci jednorazowego subsydium, albo periodycznych wprowadzie, a nieznacznych w porównaniu z pozycjami normalnego budżetu, — datków, które miastą poważnie nie obciążają.

¹³⁸) Wolno natomiast rozszerzać i przekształcać istniejące — w granicach niezbędnych dla prawidłowej gospodarki.

zarządu uchwalanie preliminarza budżetowego, decyzje w sprawie przyjęcia darowizn i zapisów, gdyż są to sprawy bieżące, nieraz pilne (art. 43, 44). Nowych pracowników wolno angażować tylko w granicach istniejących etatów i wakansów i najwyżej tylko na bieżący okres budżetowy, wzgl. z warunkiem rozwiązania za 3-mies. wypowiedzeniem; przyjmować zaś na dłużej lub na stałe za zgodą władzy nadzorczej (art. 73 ust. 4), która jest również potrzebna do likwidacji istniejących instytucyj miejskich i do zwalniania pracowników. Przeniesienie ich w stan spoczynku z powodu osiągniętej granicy wieku jest wykonaniem zobowiązań, wpływających z pragmatyki służbowej, nie podlega zatem więcej dyskusji, nie jest przedmiotem samodzielnych decyzyj, jest dziedziną nie twórczej administracji, a egzekutywy i z tych względów nie wymaga niczyjej zgody, ani budżetowego usprawiedliwienia — ma to charakter sprawy bieżącej, wynikającej w toku normalnego funkcjonowania gospodarki miejskiej, nie zaś czegoś nieprzewidzianego i nieoczekiwanego.

Tymcz. zarząd, o ile jest organem wieloosobowym — jak zwykle — działa kolegialnie w sprawach, normalnie zastrzeżonych Magistratowi (art. 44 i analog. art. 72 ust. 3; 73 ust. 3) i to nawet przy braku takiej ilości członków, jaka w warunkach normalnych byłaby wymagana do podejmowania ważnych uchwał. Oczywiście póki dawny organ stanowiący istnieje, tymcz. organ zarządzający spełnia wyłącznie zadania normalnego zarządu z wyszczególnionymi wyżej ograniczeniami.

Wybory członków zarządu miejskiego przeprowadza organ specjalny, a mianowicie: wybrany ad hoc przez radnych z ich grona zwykłą większością głosów — przewodniczący z dwoma, przezeń spośród obecnych radnych powołanymi asesorami¹³⁹⁾.

ROZDZIAŁ VI. KOMISJE.

Do współdziałania z radą miejską, zarządem i przełożonym gminy powołuje się komisje (art. 45). Wybiera je rada miejska lub Magistrat. Komisja radziecka jest organem opiniodawczym lub stanowiącym.

a) W pierwszym wypadku wchodzić mogą w jej skład osoby, wyposażone w bierne prawo wyborcze do rady w danym mieście, a mianowicie przede wszystkim sami „członkowie rady“, a ponadto inni — w miarę potrzeby — mieszkańcy miasta. Warunkowi wybieralności odpowiadać muszą w chwili wyboru do komisji; nie jest wymaganem, ani nie wystarczy jeśli warunek ten istniał przedtem, w szczególności w okresie wyborów do rady m. Członek

¹³⁹⁾ Ob. 485/34: § 5.

zarządu¹⁴⁰) z zasady nie może być powoływany do komisji radzieckiej, albowiem staje się przez to poniekąd mężem zaufania rady, co kryje w sobie możliwość kolizji ze zwierzchnikiem wzgl. władzą nadzorczą w osobie przełożonego gminy, a poza tym rola jego w komisji w istocie swej niczym się nie różni od analogicznych kompetencji organu zarządzającego, których z funkcją radnego kumulować nie wolno (art. 44 ust. 1 pkt. a; 46 ust. 3; 37 ust. 6). Tylko przełożony gminy lub jego delegat należy z urzędu do komisji, jako jej przewodniczący. Podobne względy stoją na przeszkodzie w wyznaczaniu na członka do wspomnianej komisji — pracownika miejskiego (analog. art. 5 ust. 2).

Odnosny przepis ustawy przeciwstawia zresztą, omawiając skład tych komisji, członków rady — mieszkańcom gminy, widocznie eliminując członków innych organów ustrojowych wzgl. osoby, których z zarządem miejskim nie wiąże żaden stosunek służbowy.

Nie przesądza to prawa żądania wyjaśnień na posiedzeniach rady od poszczególnych członków zarządu wzgl. opinii i wniosków fachowych referentów spośród funkcjonariuszów miejskich (art. 43 t.).

Rada miejska przekazuje komisji według uznania, niekrępowana pod tym względem przez władze nadzorcze, opiniowanie, przygotowanie wniosków w różnych sprawach, należących do kompetencji rady i władną jest tą drogą również powierzyć swej komisji czynności, którymi zresztą zajmuje się Magistrat. Wolno też poruczyć komisji radzieckiej „rozpatrywanie“ spraw co oznacza rozważanie, ale bez prawa rozstrzygania.

b) Komisja radziecka posiadać też może charakter organu stanowiącego, w sprawach, wymagających normalnie uchwały całej rady (ale nie z zakresu działania Magistratu) — jeśli rada przelewa na komisję prawo decyzji. W takim razie tylko radni mogą do niej należeć. Rada m. korzystać może z tego prawa przekazywania swych atrybucyj na wyłoniony z własnego grona organ — tylko w poszczególnych, konkretnie przez nią oznaczonych sprawach, a zatem nie wolno jej w tym trybie zrzekać się ani całej swej kompetencji, choćby na krótki okres czasu, ani we wszystkich sprawach pewnego typu, jeszcze niezindywidualizowanych. Nie przeszkadza to utworzyć tego rodzaju komisję, jako stałą instytucję, której rada w miarę potrzeby zleca załatwienie konkretnych spraw.

W ogóle oba typy komisji mogą być stałe, na pewien czas powoływane albo, dla poszczególnych spraw. Należy je uznać za rozwiązane z chwilą,

¹⁴⁰) Użycie terminów „spośród członków rady“ wskazywałoby jednak na dopuszczalność wyboru nie tylko radnych, lecz i członków zarządu, o ile wchodzi w skład rady. Ale czyni to raczej wrażenie nieścisłości terminologicznej, gdyż wprowadzanie w tej materii ew. różnic dzielnicowych, nie da się niczym wytłumaczyć. Ob. uwaga 114.

gdym organ, w którego imieniu decydują, albo na podstawie delegacji, którego, wydają opinie, sam uległ rozwiązaniu, choćby nawet — w tym ostatnim wypadku — zaledwie jeden radny wchodził w ich skład. Komisji wolno powoływać do życia subkomisje, ale tylko ze swego składu. O ilości komisji i składzie ich członków postanawia rada miejska, bez ograniczenia.

II. Komisje magistrackie powołać może Magistrat w składzie osobowym trojakiemu rodzaju, jako to: złożone z samych członków Magistratu, z nich oraz z radnych albo ponad to jeszcze z mieszkańców miasta, posiadających prawo wybieralności do rady miejskiej w tym mieście. W każdym razie muszą do niej należeć delegowani członkowie Magistratu, co najmniej jeden z nich (prócz przewodniczącego). Zadaniem tych komisji jest wyłącznie opracowanie opinii i wniosków w sprawach im zleconych, wymagających uchwały zarządu lub decyzji jednoosobowej przełożonego. Wolno je ustanawiać jako organ stały — na okres kadencji, przekazując im co pewien czas przygotowanie niektórych spraw.

Nie ma przymusu przyjęcia mandatu członka komisji radzieckiej wzgl. magistrackiej, nawet ze strony radnych lub ławników. Art. 6 ustawy odnosi się bowiem tylko do organów ustrojowych w rozumieniu art. 1 ust. 6, 1, i 2, a analogiczne zastosowanie tego przepisu, jako ograniczającego jest niedopuszczalne.

Na czele komisji stoi przełożony gminy, który ma prawo powołać na stałe lub czasowo dla poszczególnych komisji w swoim zastępstwie innego członka zarządu — na przewodniczącego; w szczególności też jednego z ławników. W razie fizycznej przeszkody zastępuje przełożonego zastępca przeł. gminy (art. 52 ust. 2 i 3).

Wymienione komisje ingerują tylko w sprawach „dotyczących administracji i gospodarki miejskiej“, więc w sprawach miasta, a nie jego organów; zatem normy powyższe nie rozciągają się na kwestie ściśle organizacyjne (wyborcze, związane z ustaleniem utraty lub zawieszeniem mandatu) lub odnoszące się do stosunku służbowego pracowników, — dla których ustanawia się ew. komisje w innym trybie¹⁴¹⁾ — ani dotyczące organów samodzielnych zakładów i przedsiębiorstw miejskich. Wyraźnie wyłączone zostały także komisje rewizyjne, zorganizowane według innych zasad (art. 45 ust. 4).

III. Komisja, powołana przez radę miejską na podstawie art. 36 ustawy — do rozpatrywania wniosku o wykluczenie z czyn hanbiący — nie zalicza się również do rzędu tych, o których mowa w art. 45.

Skład jej określa rada na zas. art. 43 pkt. b). Wobec tego, że przedmiotem jej rozważań jest ocena etyczna postępowania radnego, przyjąć należy,

¹⁴¹⁾ Np. na zasadzie uchwalonych przez radę miejską w myśl art. 43 lit. f) statutów służbowych.

że rada może powołać członków tylko z własnego grona, zwłaszcza, że kooptowanie osób postronnych jest czymś wyjątkowym, wymagającym specjalnego upoważnienia ustawowego¹⁴²⁾.

IV. Komisja rewizyjna (art. 62) jest organem stałym, który musi być przez radę miejską powołany do sprawowania kontroli nad działalnością organów zarządzających w dziedzinie gospodarczej samorządu, wg. zasad określonych regulaminem, przez radę miejską uchwalonym. Radni pod przewodnictwem obranego ad hoc radnego (nie przełożonego gminy), wybierają (art. 35 ust. 4) wszystkich członków tej komisji wraz z przewodniczącym z własnego grona lub z poza niego w liczbie, którą sami w regulaminie ustalają i spośród osób, mających bierne prawo wyborcze — z wykluczeniem członków zarządu. Komisja ew. przy udziale rzeczoznawców bada kasowość, legalność i celowość gospodarki w zakresie administracji oraz urządzeń i przedsiębiorstw miejskich i informuje o swych spostrzeżeniach radę miejską.

V. Wszystkie komisje stanowią organ pomocniczy dla tego organu, który je do życia powołał i tracą prawną podstawę swej egzystencji z chwilą, kiedy rada miejska lub magistrat odnośny zakończył kadencję wzgl. uległ rozwiązaniu. Skład komisji, dawniej zorganizowanych, o ile działalność ich dotyczy gospodarki i administracji miejskiej, (a nie np. zadań poruczonych) winien być dostosowany do wymogów z art. 45 ustawy (art. 130 ust. 2), chyba, że przepis szczególny normuje sprawę w inny sposób¹⁴³⁾.

ROZDZIAŁ VII. NADZOR NAD SAMORZĄDEM.

Czynności nadzorcze nad samorządem sprawują poszczególne organa ustrojowe miasta wzajemnie w stosunku do siebie, poza tym władze samorządowe wyższego stopnia (wydziały powiatowe i wojewódzkie) lub państwowe, z którymi często w instancjach niższej (starostwo, województwo) współdziała odnośny organ wykonawczy samorządu z głosem opiniodawczym — (zwłaszcza w konkretnych sprawach organizacyjnych, jak: obsadzanie stanowisk przełożonych gmin, rozwiązanie organów ustrojowych) — lub stanowczym (zatwierdzanie uchwał, poza tym, gdy chodzi o ogólne normy organizacyjne¹⁴⁴⁾) lub najsurowsze zarządzenie dyscyplinarne: złożenia z urzędu).

¹⁴²⁾ Wyżej w tekście po uw. 37.

¹⁴³⁾ Ob. o Komisjach miejskich opieki społecznej 267/28: art. 10; o komisjach budowy 372/27: art. 3 i 4; o komisjach budowlanych 202/28: art. 23, 24; o komisjach rewizyjnych K. K. O. 860/34: art. 12.

¹⁴⁴⁾ Por. art. 37 ust. 2; 49 ust. 3; 53 ust. 5.

W szczególności nadzór wyraża się:

1) w prawie wglądu, żądania wyjaśnień, informacji, m. in. też członków zarządu od przełożonego gminy w myśl art. 44 ust. 3, — wpływania na politykę gospodarczą przez stawianie wniosków w komisjach oszczędnościowych, w których uczestniczą delegaci państwowi z ramienia administracji skarbowej i ogólnej (777/32); władzy nadzorczej przysługuje ponadto, stosownie do art. 67, prawo dokonywania inspekcji pod względem materialnym i formalnym¹⁴⁵⁾ w urzędach, zakładach, przedsiębiorstwach miejskich i delegowania swych przedstawicieli na posiedzenia organu stanowiącego, zarządzającego tudzież komisji. Rada miejska kontroluje prawidłowość i legalność gospodarki miejskiej za pośrednictwem swej komisji rewizyjnej (art. 62). Min. Skarbu ma prawo kontrolować zaniedbane finanse miejskie (1002/24) przez swych delegatów, którzy mogą wstrzymywać wydatki nieprzewidziane ustawą, lub bez pokrycia (777/32). — Wymienione czynności nadzorcze mają w pierwszym rzędzie charakter kontroli aktywnej nad celowością organizacji i pracy w samorządzie: służą zarazem nieraz też do zwalczania bezprawia.

2) Władza nadzorcza państwowa zatwierdza wybory przełożonych gmin i ich zastępców (art. 50), czuwa nad sprawnością i legalnością pracy oraz utrzymaniem autorytetu — członków zarządu, stosując wobec nich ew. środki represyjne o charakterze dyscyplinarnym (art. 70, 71), oraz — całego organu stanowiącego wzgl. zarządzającego, które może rozwiązać (art. 69) ustanawiając rządy komisaryczne, (art. 50, 72).

3) W poruczonym zakresie działania władza wydaje instrukcje, polecenia, a w razie potrzeby nakłada kary porządkowe na przełożonych gmin (art. 68).

4) Poza kontrolą nad całokształtem działalności organów ustrojowych i oceną kwalifikacji i sprawności poszczególnych przedstawicieli władz miejskich istnieje nadzór, którego zadaniem jest badanie ex post, konkretnych poczynań organu zarządzającego lub stanowiącego w mieście pod kątem widzenia celowości i zgodności z prawem. Nadzór w tej dziedzinie przejawia się w następujących formach:

a) Szereg uchwał rady miejskiej, jako to dotyczących m. in. budżetu (522/24), spraw urzędniczych ogólnych, alienacji, obciążenia, dzierżawy i koncesji odn. nieruchomości zakładów i przedsiębiorstw miejskich na okres ponad 6 lat, darowizn, fundacyj, statutów miejscowych (art. 43), planu zabudowania (202/28) podatków komunalnych (454/36) — w y m a g a

¹⁴⁵⁾ Ob. o związku rewizyjnym Samorządu Terytorialnego 847/34.

do swej ważności z a t w i e r d z e n i a przez wydziały powiatowe, a w miastach wydzielonych przez województwo, decydujące łącznie z wydziałem wojewódzkim, wzgl. czasem samych tylko władz państwowych (202/28), albo samych instancyj samorządowych (454/36: wydz. powiatowych i woj.), przyczem bada się przede wszystkim r a c j o n a l n o ś ć, ale zarazem legalność tych uchwał. Dotyczy to też uchwał zarządu w przedmiocie dzierżaw lub koncesyj na okres ponad 3-letni (art. 65).

W b. zaborze pruskim uchwały rady miejskiej, podlegające wykonaniu Magistratu, wymagają jego z g o d y; w razie nieosiągnięcia jej decyduje władza nadz. (art. 93 ust. 1 ustawy i § 36 ord. miejskiej z 30. V. 1853).

b) Postanowienia zarządu lub rady miejskiej, nie wymagające zatwierdzenia, ale gwałcące prawo materialne lub formalne — ulegają z a w i e s z e n i u przez przełożonego gminy i ew. unieważnieniu przez władze nadzorcze (art. 66 ust. 1).

c) Przełożony gminy w s t r z y m a wykonanie uchwały Magistratu, a zarząd — uchwały rady miejskiej, jeśli dojdą do wniosku, że są one dla miasta s z k o d l i w e, chociaż nie przeczą prawu. Protest taki ma znaczenie tylko veto zawieszającego, bo zakwestionowana uchwała moc swą odzyskuje, jeśli ponownie przez ten sam organ kwalifikowaną większością 2/3 powziętą zostaje (art. 66 ust. 2).

5) Wreszcie władza nadz. zarządzić może p r z y m u s o w e wstawienie do budżetu wydatków obowiązkowych, od których pokrycia miasto się uchyla.

WALKA Z RUDERAMI W ŁODZI.

Wśród szeregu zagadnień, dotyczących zarówno bezpieczeństwa budowlanego jak i wyglądu estetycznego miasta, sprawa usuwania zagrażających i szpecących, a licznych w Łodzi budynków „rudery“ stała się wielką troską obecnego Zarządu Miasta.

„Rudery“ w Łodzi można podzielić na 4 kategorie. Do pierwszej, najliczniejszej, należą wiekowe, zapadnięte w ziemię parterowe budynki drewniane; do drugiej — prymitywne mieszkanca, przerobione z komórek drewnianych; do trzeciej — mury po spalonych fabrykach i do czwartej (mniej licznej kategorii) budynki mieszkalne, murowane, frontowe lub oficynowe, które, na skutek braku konserwacji, posiadają ściany popękane stropy wygięte i fasady zniszczone.

Wszystkie te 4 kategorie „rudery“ zostały wciągnięte w ramy planowej akcji europeizacji miasta tym więcej, że w przeważnej części „rudery“ te zagrażają bezpieczeństwu publicznemu. Oczywiście wobec: a) wielkiej ilości tych „rudery“ (same Bałuty mają około 1000 rudery na ogólną liczbę 2600 budynków drewnianych i 2400 murowanych, b) kosztów eksmisji pokrywanych przez Wydział Opieki Społecznej, c) stosunkowo długiej i żmudnej drogi postępowania administracyjnego przy wydaniu zarządzenia, jakoteż i po uprawomocnieniu się, akcja usuwania „rudery“ nie postępuje tak szybko, jak np. akcja zmiany szyldów, lub remontów fasad, nie mniej jednak jest konsekwentnie realizowana i będzie kontynuowana.

W ubiegłym roku na skutek wydanych zarządzeń budowlanych zostało rozebranych około 100 budynków „rudery“, w tym 50 domów drewnianych na Bałutach, 30 domów drewnianych w innych częściach miasta, oraz 20 budynków zruderowanych murowanych zarówno frontowych jak i oficynowych. Do realizacji rozbiórek stosuje się dwa podejścia. Jedno dla dzielnicy Bałut, gdzie usuwane są tylko takie budynki, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu i w drodze przeróbek niebezpieczeństwo nie może być usunięte, oraz dla śródmieścia, gdzie usuwane są „rudery“ też ze względów zeszpecenia otoczenia.

„Rudery“ takie często zewnętrznie nie przedstawiają się tak groźnie, gdyż są oszalowane deskami. Zato wewnątrz jest okropne, w pośrodku zazwyczaj spotyka się ciemną wąską sień na wylot, w której mieszczą się strome i połamane schodki, przypominające raczej drabinę, prowadzące do mieszkań poddasznych, ściany zżarte grzybem, wilgocią i robactwem, zna-

cznie wybrzuszone, powały tak wygięte, że w wielu miejscach bywają podpierane słupkami. Komin znacznie z pionu wychylony o cegłach rozluźnionych robi wrażenie, że lada chwila runie na przegniły strop. Dach o tak zniszczonej i przegniłej konstrukcji, że nie ma ani jednej linii prostej, ani kawałka drzewa zdrowego. Wystarczy silniejszy wiatr lub obciążenie dachu śniegiem, a cały dom się wali i rozsypuje. W takiej „ruderze“ jest zazwyczaj 6 jednoizbowych mieszkań na parterze lub sklepów, a na podwójnych poddaszach 8 mieszkań. Domy te prócz tego zagrażają poważnie bezpieczeństwu pożarowemu. Znacznie gorzej od tych drewnianych „ruder“ (z czasów Łodzi, gdy była osadą tkacką) przedstawiają się (na szczęście nie zbyt liczne), znajdujące się w różnych częściach miasta, przeważnie w głębi posesyj (jakby wstydliwie ukryte) mieszkania prymitywne, przerobione z komórek. Te urągają wszelkim zasadom budowlanym i warunkom sanitarnym, gdyż mieszkanca takie o wymiarze często 2 x 2, o wysokości 1.50 m sklecone z odłamków desek, dykty i papy, o przewiewnych ściankach są opatrzone często w rurę blaszaną ponad dach, spełniającą rolę komina.

Poza takimi mieszkaniami istnieją nieraz od czasów przedwojennych (za czasów dobrej koniunktury gospodarczej Łodzi) mieszkania zbudowane bezpośrednio nad cuchnącymi ustępami, do których dojście prowadzi po schodkach — drabinie.

Walka z tym stanem istniejącym od dawna jest trudna z braku środków miasta na te cele. W każdym razie od kilku lat nowe takie mieszkania nie powstają, a istniejące w miarę środków stopniowo się likwiduje.

Wielkie niebezpieczeństwo budowlane stwarzają oraz szpecą otoczenie mury po spalonych fabrykach o wielkich rozmiarach i szeregu kondygnacjach, które nieraz od czasów przedwojennych nie były usuwane tak, że powstały „zgliszcza“, mury zdążyła pokryć trawa, a na niektórych nawet zawegietowały i drzewka. W ubiegłym roku zebrano na skutek zarządzeń budowlanych 15 takich spalonych fabryk, w tym jedną wielką w sercu nowej Łodzi przy ul. Narutowicza koło Placu Dąbrowskiego.

W końcu ostatnią kategorię „ruder“ murowanych stanowią stare nieraz wielopiętrowe budynki mieszkalne od początku tandetnie wykonane, a następnie nie konserwowane. Budynki takie zruderowane wykazują znaczne zarysowania, wytwarzając przy dość silnym ruchu pojazdów mechanicznych i nadmiernym obciążeniu poważne niebezpieczeństwo budowlane. W ostatnich 2 latach rozebrano z urzędu m. in. 4 większe budynki (2 budynki 4 — kondygnacyjne, 2 budynki 3 — kondygnacyjne).

Jak widać z powyższego Zarząd Miasta i na tym odcinku wykazuje żywą działalność w dążeniu zarówno zapewnienia bezpieczeństwa budowlanego, jak i podniesienia wyglądu estetycznego miasta.

STEFAN ROGOWICZ

Naczelnik Wydziału Plantacyj
Zarządu Miejskiego w Łodzi

ROZWÓJ i REALIZACJA OGRODÓW DZIAŁKOWYCH

Idea ogrodów działkowych stała się od wielu lat popularna prawie we wszystkich krajach Zachodu. Dowodzą tego odbywające się niemal corocznie od szeregu lat Międzynarodowe Kongresy Towarzystw Ogrodów Działkowych, w których biorą liczny udział przedstawiciele prawie wszystkich państw Europy.

Pierwszy Międzynarodowy Kongres Towarzystw Ogrodów Działkowych odbył się w roku 1928 w Luksemburgu, — gdzie też powstał Międzynarodowy Związek Towarzystw Ogrodów Działkowych. Następnie w roku 1929 odbył się Międzynarodowy Kongres Ogrodów Działkowych w Essen; — w roku 1931 — w Brukseli; — w r. 1933 w Wiedniu; — w roku 1935 w Poznaniu, i wreszcie w roku ubiegłym w Paryżu. W kongresach tych brali liczny udział przedstawiciele kilkunastu Państw: Anglii, Austrii, Belgii, Czechosłowacji, Francji, Holandii, Irlandii, Niemiec, Włoch, Luksemburgu, Polski i Szwajcarii — uzgadniając i rozstrzygając zasadnicze postulaty realizacji idei ogrodów działkowych.

Jak widać z powyższego, idea ogrodów działkowych stała się na Zachodzie dla większości krajów zagadnieniem o znaczeniu nie tylko wewnętrznym, państwowym, ale zagadnieniem o znaczeniu i zasięgu międzynarodowym. To też jako idea tak szeroko pojęta, o pierwszorzędnym wartościach moralnych i materialnych, we wszystkich krajach kulturalnych Europy jest ona planowo i systematycznie realizowana, osiągając niezwykle dodatnie rezultaty w dziedzinie profilaktyki, zdrowotności, wychowania dzieci i młodzieży oraz opieki społecznej.

Jako zasadniczą dewizą realizacji tej idei przyjęto: — „Miasta budują ogrody działkowe — Towarzystwa — gospodarują, — Państwo — popiera i chroni“.

Największy rozwój ogrody działkowe osiągnęły dotychczas w Niemczech. Zwiedzając w roku ubiegłym plantacje miejskie Berlina, miałem możność zapoznania się również z działalnością Niemieckiego Centralnego Towarzystwa Ogrodów Działkowych. Zwiedzając biura tego Towarzystwa, zajmujące, mówiąc nawiasem, kilka obszernych lokali i zatrudniające ok. 50 pracowników, — obdarzony mnóstwem broszur i ulotek propagandowych — dowiedziałem się, że obecnie ilość działkowców w Niemczech przekroczyła — milion. Miasto Essen np. posiada ok. 20.000 działek.

Przejeżdżając przez takie miasta jak: Hannover, Düsseldorf, Kolonię, już z okien wagonu można się naocznie przekonać, że są one literalnie otoczone wieńcem ogrodów działkowych, w których tysiączne rzesze ludności tych miast przemysłowych „pracując“ na „własnym zagonie“ znajdują wśród zieleni ogrodów i słońca idealne warunki prawdziwego wypoczynku i zdrowia, po ciężkiej pracy w zadymionych murach fabryk. A poza tym, dla licznych rodzin bezrobotnych ta „praca“ na własnym kawałku ziemi, staje się wielokrotnie jedynym czynnikiem utrzymania równowagi moralnej, i w znacznej mierze zaopatrzeniem żywnościowym w postaci warzyw i owoców wyhodowanych nb. własną ręką.

Zostało też stwierdzone, że ogrody działkowe to najracjonalniejsza, najwięcej celowa i najekonomiczniejsza forma zieleni miejskiej, zwłaszcza dla miast przemysłowych o większości ludności robotniczej. Budowa tego typu ogrodów, jak również ich utrzymanie (wykonywane przeważnie przez działkowców) wymagają wielokrotnie mniejszych wydatków, niż budowa i konserwacja parków i skwerów publicznych. To też urbaniści miast europejskich, w planach regulacji tych miast, problem terenów pod ogrody działkowe, traktują bardzo poważnie, jako jedno z ważniejszych zagadnień polityki terenowej miast — i w przydziale terenów pod zieleni miejską wyznaczają ogrodom działkowym poczesne miejsce.

A jak u nas przedstawiają się te sprawy?

Idea ogrodów działkowych przyszła do nas z Zachodu, — to też realizacja jej objęła najpierw ziemie zachodnie Polski: poznańskie, śląskie i pomorskie. Tam też zaraz po odzyskaniu Niepodległości w roku 1918 zaczęły zawiązywać się towarzystwa ogrodów działkowych i stamtąd rozpoczęło się też promieniowanie tej idei na pozostałe ziemie Rzeczypospolitej.

Obecnie na terenie całego kraju, w 16 województwach, istnieje 421 ogrodów działkowych, zajmujących obszar 2.704 ha i posiadających 48.209 działek. W tym największą ilość ogrodów działkowych posiada województwo poznańskie (104 ogrody działkowe na obszarze 606 ha. 10.718 działek) — następnie województwo śląskie (103 ogrody na obszarze 469 ha — 11.475 działek) — dalej województwo pomorskie (40 ogrodów działkowych, na obszarze 460 ha — 4.793 działki), — i województwo warszawskie — (31 ogrodów na obszarze 173 ha — 3.583 działki).

Województwo łódzkie pod względem ilości ogrodów działkowych, znajduje się na ósmym miejscu i posiada 11 ogrodów działkowych na przestrzeni 78 ha o 1.276 działkach. Jest to dorobek w tej dziedzinie, jak na nasze warunki i stosunkowo krótki okres czasu, dość pomyślny, aczkolwiek realizacja ogrodów działkowych na ziemiach polskich jest b. nierównomierna i b. różna w poszczególnych województwach i miastach.

Jako przykład może posłużyć Warszawa i Łódź. Warszawa posiada obecnie 8 ogrodów działkowych o przestrzeni 76.75 ha i 1.721 działkach, —

Łódź — 1 ogród działkowy o przestrzeni 9,3 ha i 206 działkach; — kiedy powinna, w stosunku choćby do ilości ludności w porównaniu ze stolicą, posiadać co najmniej połowę tej liczby co Warszawa, tj. 4 ogrody działkowe o przestrzeni 38 ha i 860 działkach; — a według ustalonych norm, przewidujących 5 m. kw. ogrodów działkowych na 1 mieszkańca, — Łódź powinna posiadać przeszło 300 ha ogrodów działkowych, — która to norma w wielu miastach, zwłaszcza niemieckich, została już osiągnięta.

Akcja budowy ogrodów działkowych w Łodzi i województwie łódzkim rozpoczęła się dopiero w roku 1930; — podjęło ją Towarzystwo Zagadnień Opieki Społecznej w Łodzi; — napotkało jednak prawie na całym terenie województwa, a zwłaszcza w Łodzi na niezwykle trudności w uzyskaniu odpowiednich terenów pod budowę ogrodów działkowych. Po długich zabiegach i staraniach, jeżeli chodzi o Łódź dopiero w r. 1933 Towarzystwo Zagadnień Opieki Społecznej uzyskało od miasta teren o przestrzeni 9,3 ha przy Alei Unii, na którym według planów i pod kierunkiem technicznym Wydziału Plantacyj powstał I Ogród Działkowy im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi.

Od tego jednak czasu dalszy rozwój rozbudowy ogrodów działkowych został zahamowany wskutek tego, że miasto poza terenami przy Alei Unii innych własnych terenów odpowiednich pod rozbudowę ogrodów działkowych nie posiada. Starania Towarzystwa Zagadnień Opieki Społecznej i Zarządu Miejskiego w celu wydzierżawienia terenów prywatnych na ten cel, nie osiągnęły dotąd pozytywnych rezultatów.

Powstał więc stan dość paradoksalny: — Łódź — wielkie miasto przemysłowe o blisko połowie terenów niezabudowanych, nie może zdobyć odpowiednich terenów pod budowę ogrodów działkowych i posiadając zaledwie jeden 9-cio hektarowy ogród działkowy o 206 działkach, dało się zdystansować w tej dziedzinie takim miastom w województwie jak: Piotrków (17 ha ogrodów działkowych o 257 działkach) — Wieluń (25 ha ogrodów działkowych o 135 działkach) i Radomsko (17 ha ogrodów działkowych o 269 działkach).

Aby więc usunąć tę swego rodzaju anomalię i zdobyć odpowiednie tereny do rozbudowy ogrodów działkowych w Łodzi, należałoby przede wszystkim uświadomić najszerszy ogół obywateli miasta o doniosłości akcji ogrodów działkowych dla ludności tak wielkiego miasta przemysłowego jak Łódź i przekonać, że jest ona ze wszechmiar warta poparcia. Wszak większość prywatnych terenów niezabudowanych leży dziś odłogiem i z powodzeniem na lat 10—15 (do czasu zabudowy) mogłaby być wydzierżawiona miastu pod ogrody działkowe.

Zarząd Miejski zaś ze swej strony, nie posiadając obecnie odpowiednich terenów pod rozbudowę ogrodów działkowych, powinien w jak najbliższym czasie wykupić z rąk prywatnych na ten cel te tereny, które w planie

regulacyjnym miasta są przeznaczone pod plantacje.

Obecnie Zarząd Miejski przede wszystkim wykupuje tereny prywatne, zadrzewione, chcąc je zabezpieczyć jako nieliczne rezerwy zieleni — po wykupie jednak większych parków i ogrodów prywatnych i przystosowaniu ich do użytku publicznego, oraz po ukończeniu budowy parku ludowego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Łódź na pewien okres czasu, pomimo, że jest jeszcze daleka do ustalonych norm zieleni — pod względem parków i skwerów publicznych będzie w znacznej mierze zaspokojona. To też dalsza akcja rozwoju terenów plantacyj miasta winna iść głównie w kierunku rozbudowy ogrodów działkowych i jordanowskich, jak to ma miejsce już od szeregu lat w Poznaniu, a ostatnio nawet w Warszawie.

Wydatne poparcie moralne i materialne, jakie okazuje dla akcji rozbudowy ogrodów działkowych Ministerstwo Opieki Społecznej i Fundusz Pracy, — przeniesienie Centralnego Związku Ogrodów Działkowych z Poznania do Warszawy, — wreszcie utworzenie ostatnio w Łodzi Okręgowego Związku Ogrodów Działkowych na województwo łódzkie, dają nadzieję i rękojmię, że i na terenie Łodzi rozwój akcji rozbudowy ogrodów działkowych, osiągnie należyty stopień i wyrówna w najbliższym czasie zaległości naszego miasta w tej dziedzinie.

Nim więc zostanie wprowadzona w życie, złożona do Sejmu ustawa o ogrodach działkowych, — w imię tej ze wszechmiar doniosłej dla życia ludności wielkich miast idei, czynmy z własnej inicjatywy i woli zadość jej w myśl dewizy: — „Miasta budują ogrody działkowe — Towarzystwa — gospodarują, — Państwo popiera i chroni“.

P R O T O K Ó Ł
10 POSIEDZENIA RADY PRZYBOCZNEJ
PRZY TYMCZASOWYM PREZYDENCIE MIASTA ŁODZI.

Łódź, dnia 24 lutego 1938 roku.

Komplet członków Rady 30.

Obecnych członków Rady 23.

I. Członkowie Rady Przybocznej:

- a) obecni: 1. Andrzejewski Zygmunt, 2. Antoszkiewicz Andrzej, 3. Chodakowski Leon, 4. Cieślak Władysław, 5. Cyrański Adam, 6. Dudkiewicz Edward, 7. Dobranc Bertold, 8. Grabowski Władysław, 9. Harasz Antoni, 10. Ks. Kaczyński Dominik, 11. Liberman Fiszel, 12. Malinowski Seweryn, 13. dr Mogilnicki Tadeusz, 14. Pawłowski Stanisław, 15. Raabe Zygmunt, 16. Rybicka Apolonia, 17. Rymkiewicz Władysław, 18. Smolarek Antoni, 19. Socha Józef, 20. Tomczyk Józef, 21. Walczak Walenty, 22. Włodarek Marian, 23. Wolski Aleksander.
- b) nieobecni usprawiedliwieni: 1. Fiedler Zygmunt, 2. Inż. Holcgreber Jan, 3. Jaworowski Kazimierz, 4. Stypułkowski Jan, 5. Szarkowska Zofia.
- c) nieobecni nieusprawiedliwieni: 1. Geyert Robert, 2. Gierbich Warwrzyniec.

II. Członkowie Zarządu Miejskiego:

- a) obecni: 1. Prezydent Godlewski Mikołaj, 2. Wiceprezydent Koźłowski Kazimierz, 3. Wiceprezydent Pączek Antoni.

III. Urzędnicy miejscy:

1. Ancyporowicz Aleksander, 2. Barczewski Jan, 3. Chwalbiński Leon, 4. Folt Zygmunt, 5. dr Grabowski Albin, 6. Graliński Włodzimierz, 7. inż. Gundlach Stanisław, 8. Illinicz Hilariusz, 9. Jaworski Władysław, 10. Kalinowski Mieczysław, 11. Kempner Stanisław, 12. Köhler Brunon, 13. Purtal Antoni, 14. inż. Przeździecki Stanisław, 15. inż. Rybołowicz Jan, 16. inż. Stułkowski Jan, 17. Wiśniewski Tadeusz, 18. Wysocki Adam, 19. Wyszacki Henryk.

Przewodniczący: Prezydent Miasta Godlewski Mikołaj.

Sekretarz: Wicedyrektor Zarządu Miejskiego Graliński Włodzimierz.

Stenografki: Brzozowska Klara i Milewska Zofia.

Porządek obrad:

I. **Zagajenie:** (stwierdzenie quorum, przyjęcie porządku obrad i protokołu ostatniego posiedzenia, komunikaty).

II. **Sprawozdania Komisji:**

a) **Komisji Finansowo-Budżetowej w przedmiocie:**

1. podwyższenia w Komunalnej Kasie Oszczędności m. Łodzi kredytu otwartego na rachunku bieżącym Zarządu Miejskiego w Łodzi — ref. S. Malinowskiego —
2. podwyższenia subwencji z funduszków miejskich dla Teatrów Miejskich w Łodzi — ref. S. Malinowskiego —
3. przyznania subwencji z funduszków miejskich Patronatowi nad Nieletnimi w Łodzi — ref. J. Sochy —
4. przyznania jednorazowej zapomogi z funduszków miejskich Szpitalowi dla Psychicznie i Nerwowo-Chorych w Kochanówce pod Łodzią — ref. J. Sochy —
5. przyznania Związkowi Polskich Stowarzyszeń Śpiewaczych i Muzycznych Województwa Łódzkiego w Łodzi subwencji na budowę pomnika Stanisława Moniuszki — ref. W. Rymkiewicza —
6. umorzenia nieściągalnego komornego od lokatorów domów miejskich i przez miasto dzierżawionych — ref. W. Rymkiewicza —
7. umorzenia komornego, przypadającego od 34 zmarłych lokatorów osiedla im. Montwiłła - Mireckiego — ref. W. Rymkiewicza —
8. ustąpienia pierwszeństwa hipotecznego Gminy Miejskiej Łódź na hipotecę nieruchomości Zgromadzenia Kupców m. Łodzi przy ul. Narutowicza Nr 68 — ref.
9. utworzenia Muzeum Pamiątek po Pierwszym Marszałku Polski i Wodzu Narodu, Józefie Piłsudskim — ref.

10. przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Manufaktury Wełnianej Karol Bennich w Łodzi, darowizny terenów ulicznych, położonych w Łodzi przy ul. Krzemienieckiej — ref. Z. Raabego —
11. przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Lewy i innych darowizny terenów, przeznaczonych na ulice i zieleńce publiczne, położonych w Łodzi przy ul. Rokicińskiej — ref. Z. Raabego —
12. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Janiny Kamińskiej placu, położonego w Łodzi przy ul. Trenknera Nr 60a — ref. Z. Raabego —
13. nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Kempa i Genowefy Rosiak placu, położonego w Łodzi przy ul. Ptasiej — ref. Z. Raabego —
14. zamiany gruntu pomiędzy Gminą Miejską Łódź i Rzymsko-Katolicką Diecezją Łódzką — ref. Z. Raabego —
15. przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Klinków i A. Pfeiffra darowizny terenów ulicznych, położonych w Łodzi, przy ul. Brackiej — ref. Z. Raabego —
16. przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Wacława Millera darowizny gruntu pod poszerzenie ulicy Przejazd — ref.

b) Komisji do Spraw Ogólnych w przedmiocie:

1. uchwalenia szczegółowego planu zabudowania terenów, zawartych między osiami ulic: Napiórkowskiego, Tatrzańskiej i Milionowej — ref.
2. uchwalenia szczegółowego planu zabudowania terenów, zawartych między ulicami: Zgierską, Poczтовую, Sadową i Chrobrego — ref.

III. Wolne wnioski: Krótkie zapytania, wnioski nagłe i zwykłe oraz interpelacje.

I. Zagajenie:

Posiedzenie otwiera o godz. 19 min. 15 Tymczasowy Prezydent Miasta, stwierdzając, iż jest ono prawomocne, gdyż na 30 członków Rady obecnych jest 23, nieobecnych 7, w tym 5 usprawiedliwionych.

Punkt II a) 8. — Sprawozdania Komisji Finansowo-Budżetowej w przedmiocie ustąpienia pierwszeństwa hipotecznego na nieruchomości przy ulicy Narutowicza Nr 68 — referować będzie, zamiast nieobecnego p. Z. Fiedlera, p. A. Ancyporowicz, naczelny radca prawny.

Punkt II a) 9 — Sprawozdanie Komisji Finansowo-Budżetowej w przedmiocie utworzenia Muzeum Pamiątek po Józefie Piłsudskim, referować będzie p. A. Smolarek.

Punkt II a) 16 — Sprawozdanie Komisji Finansowo-Budżetowej w przedmiocie przyjęcia darowizny gruntu od Wacława Millera — referować będzie, zamiast nieobecnego p. Z. Fiedlera, p. inż. J. Rybołowicz, naczelnik Wydziału Technicznego.

Punkt II b) 1 i 2 — Sprawozdania Komisji do Spraw Ogólnych w przedmiocie uchwalenia szczegółowych planów zabudowania miasta referować będzie p. W. Walczak.

Protokół 9 posiedzenia Rady Przybocznej z dnia 31 stycznia 1938 roku uznaje się za przyjęty wobec niezgłoszenia poprawek przez członków Rady, którym wyłożony on był do przeglądu.

Wobec niezgłoszenia przez obecnych żadnych zmian do porządku obrad zostaje on przyjęty.

Przyjęto do wiadomości:

Następujące postanowienia Tymczasowego Prezydenta Miasta:

a) powzięte w zastępstwie Rady Miejskiej:

1. Nr 524/R z dnia 7 lutego 1938 roku w sprawie zmiany Statutu o podatku od psów na rzecz Gminy Miejskiej Łódź;
2. nr 525/R z dnia 7 lutego 1938 roku w sprawie zmiany Statutu o opłacie za używanie bruków miejskich na rzecz Gminy Miejskiej Łódź;
3. nr 527/R z dnia 16 lutego 1938 roku w sprawie uzupełnienia Statutu Publicznego Szpitala Miejskiego pod wezwaniem św. Teresy w Łodzi.

b) powzięte w zastępstwie Magistratu:

1. nr 1322/M z dnia 7 lutego 1938 roku w sprawie zatwierdzenia Regulaminu porządkowego poczekalni i miejsc do spożywania posiłków w Rzeźni Miejskiej nr 2;
2. nr 1323/M z dnia 7 lutego 1938 roku w sprawie przyznania Związkowi Bibliotekarzy Polskich jednorazowej subwencji w kwocie złotych 300.—;

3. nr 1328/M z dnia 7 lutego 1938 roku w sprawie przystąpienia do wydania drukiem kosztem około zł 5.000. — pracy dr Jana Dylika pt. „Łódź i okolice — Przewodnik“;
4. nr 1329/M z dnia 7 lutego 1938 roku w sprawie zmiany Przepisów Kancelaryjnych Zarządu Miejskiego w Łodzi;
5. nr 1334/M z dnia 16 lutego 1938 roku w sprawie zezwolenia Wydziałowi Opieki Społecznej na przekroczenie kredytów, przewidzianych w budżecie Zarządu Miejskiego na rok adm. 1937/38 na opiekę społeczną, o sumę zł 385.883.—;
6. nr 1335/M z dnia 16 lutego 1938 roku w sprawie zezwolenia Wydziałowi Zdrowia Publicznego na przekroczenie kredytów, przewidzianych w budżecie Zarządu Miejskiego na rok adm. 1937/38 na zdrowie publiczne, o sumę zł 150.500.—;
7. nr 1337/M z dnia 16 lutego 1938 roku w sprawie przyznania Diecezjalnemu Instytutowi Akcji Katolickiej w Łodzi jednorazowej subwencji w kwocie zł 500.— na zorganizowanie na terenie Łodzi w porozumieniu z Zarządem Miejskim „Tygodnia Trzeźwości“;
8. nr 1339/M z dnia 16 lutego 1938 roku w sprawie wprowadzenia zmian do Instrukcji o zakresie czynności i odpowiedzialności członków oraz urzędników Zarządu Miejskiego w Łodzi;
9. nr 1343/M z dnia 16 lutego 1938 roku w sprawie wypłacania Wiktorii Podgórskiej, poczynając od dnia 1 kwietnia 1938 roku, po zł 75.— miesięcznie z tytułu zasądzonej renty dożywotniej oraz wypłacania jej kwoty zł 5.167.50 tytułem renty za okres od 16 stycznia 1933 roku do 31 marca 1938 roku oraz kosztów sądowych;
10. nr 1344/M z dnia 16 lutego 1938 roku w sprawie przyznania Radzymskiemu Oddziałowi Polskiego Towarzystwa Opieki nad Grobami Bohaterów w Radzyminie jednorazowej subwencji w kwocie zł 400.—.

II. W sprawie podwyższenia w Komunalnej Kasie Oszczędności m. Łodzi kredytu otwartego na rachunku bieżącym Zarządu Miejskiego w Łodzi:

Po wysłuchaniu referatu p. S. Malinowskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 103.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 10 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się

za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Finansowego nr II M 1/40-38 z dnia 7 lutego 1938 roku w sprawie wystąpienia do Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego o upoważnienie Zarządu Miejskiego w Łodzi do podwyższenia w Komunalnej Kasie Oszczędności m. Łodzi kredytu otwartego na rachunku bieżącym ze zł 1.000.000.— do zł 1.500.000.—.

III. W sprawie podwyższenia subwencji Łódzkim Teatrom Miejskim:

Po wysłuchaniu referatu p. S. Malinowskiego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 104.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 10 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Oświaty i Kultury nr IV Kult. 9a-2/38 z dnia 7 lutego 1938 roku w sprawie przyznania Spółce z ogr. odp. „Łódzkie Teatry Miejskie“ na sezon teatralny 1937/38 dodatkowej subwencji w wysokości zł 60.000. — płatnej częściowo (zł 45.000.—) z budżetu Zarządu Miejskiego na rok administracyjny 1937/38, częściowo zaś (zł 15.000.—) z budżetu na rok adm. 1938/39.

Uchwałą powyższą załatwiony został ostatecznie wniosek nagły p. inż. J. Holcgrebera i innych w sprawie podwyższenia subwencji Łódzkim Teatrom Miejskim.

IV. W sprawie przyznania subwencji z funduszów miejskich Patrolowi nad Nieletnimi w Łodzi:

Po wysłuchaniu referatu p. J. Sochy, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 105.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Opieki Społecznej nr V O.R./29-37 z dnia 31 stycznia 1938 roku w sprawie przy-

znania Patronatowi nad Nieletnimi w Łodzi subwencji z funduszków miejskich w kwocie zł 3.000.— na prowadzenie Domu Noclegowego.

V. W sprawie przyznania subwencji z funduszków miejskich Szpitalowi dla psychicznie i nerwowo chorych „Kochanówka“:

Po wysłuchaniu referatu p. J. Sochy, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 106.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Zdrowia Publicznego nr VI Sz. 4/5-37 z dnia 31 stycznia 1938 roku w sprawie przyznania Szpitalowi dla psychicznie i nerwowo chorych „Kochanówka“ pod Łodzią jednorazowej subwencji z funduszków miejskich w kwocie zł 7.500.—.

VI. W sprawie przyznania Związkowi Polskich Stowarzyszeń Śpiewaczych i Muzycznych Województwa Łódzkiego subwencji z funduszków miejskich na budowę pomnika Stanisława Moniuszki:

Po wysłuchaniu referatu p. W. Rymkiewicza, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, zapytania p. A. Harasza oraz wyjaśnień, udzielonych przez referenta, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 107.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Prezydyjnego nr I Og. 17/33-38 z dnia 1 lutego 1938 roku w sprawie przyznania Związkowi Polskich Stowarzyszeń Śpiewaczych i Muzycznych Województwa Łódzkiego subwencji z funduszków miejskich w kwocie zł 5.000.— na budowę pomnika Stanisława Moniuszki w parku miejskim im. ks. Poniatowskiego.

VII. W sprawie umorzenia nieściągalnego komornego od lokatorów domów miejskich i przez miasto dzierżawionych:

Po wysłuchaniu referatu p. W. Rymkiewicza, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 108.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Gospodarczego nr IX M. 2d/1-38 z dnia 11 stycznia 1938 roku w sprawie umorzenia nieściągalnego komornego i kosztów egzekucyjnych w kwocie zł 2 358,22, przypadających od 5 byłych lokatorów budynków miejskich i przez miasto dzierżawionych.

VIII. W sprawie umorzenia komornego, przypadającego od zmarłych lokatorów Osiedla im. Montwiłła-Mireckiego:

Po wysłuchaniu referatu p. W. Rymkiewicza, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, zapytania p. B. Dobranca oraz wyjaśnień, udzielonych przez p. A. Purtala, naczelnika Wydziału Gospodarczego, przyjęto jednogłośnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 109.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Gospodarczego nr IX M 5a/2-38 z dnia 11 stycznia 1938 roku w sprawie umorzenia komornego, przypadającego od 34 zmarłych lokatorów Osiedla im. Montwiłła-Mireckiego z tytułu zaległego komornego, opłat kanalizacyjnych i kosztów egzekucyjnych w sumie ogólnej zł 15.377,07.

IX. W sprawie ustąpienia Bankowi Gospodarstwa Krajowego pierwszeństwa hipotecznego Gminy Miejskiej Łódź na hipotecę nieruchomości Zgromadzenia Kupców m. Łodzi przy ulicy Narutowicza nr 68:

Po wysłuchaniu referatu p. A. Ancyporowicza, naczelnego radcy prawnego, w zastępstwie nieobecnego p. Z. Fiedlera, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 110.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 22 lutego 1938 r., postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Oddziału Prawnego Wydziału Prezydyjnego nr I Praw. 12/33 z dnia 9 lutego 1938 roku w sprawie ustąpienia pierwszeństwa hipotecznego z sumą rs 15.748.—, zabezpieczoną

na rzecz Gminy Miejskiej Łódź pod nr 1 i do nr 1 i 3 działu IV wykazu hipotecznego nieruchomości, położonej w Łodzi przy ul. Narutowicza nr 68, stanowiącej własność Zgromadzenia Kupców m. Łodzi na rzecz Banku Gospodarstwa Krajowego dla pożyczki w kwocie złotych 233.000.— udzielonej przez Bank temuż Zgromadzeniu, oraz kaucji w kwocie zł 46.000.—.

X. W sprawie utworzenia Muzeum pamiątek po Pierwszym Marszałku Polski i Wodzu Narodu Józefie Piłsudskim:

Po wysłuchaniu referatu p. A. Smolarka, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 111.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 22 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Oświaty i Kultury nr IV Szk. 4b-88/37 z dnia 10 lutego 1938 roku w sprawie utworzenia w lokalu przy ul. Piłsudskiego nr 19 Muzeum Pamiątek po Pierwszym Marszałku Polski i Wodzu Narodu Józefie Piłsudskim.

O godz. 10 min. 40 Przewodniczący zarządza przerwę, wznawiając obrady o godz. 20 min. 5.

XI. W sprawie przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Manufaktury Wełnianej Karol Bennich darowizny terenów ulicznych:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 112.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII O 13.B/1-38 z dnia 7 lutego 1938 roku w sprawie przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Manufaktury Wełnianej Karol Bennich, Sp. Akc. w Łodzi, darowizny terenów ulicznych, położonych w Łodzi przy ul. Krzemienieckiej, ogólnej powierzchni 907 m kw.

XII. W sprawie przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Lewy i innych terenów ulicznych, położonych w Łodzi przy ulicy Rokicińskiej:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 113.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII R 4/859-37 z dnia 31 stycznia 1938 roku w sprawie przyjęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od A. i M. małżonków Lewych S. i Z. Nowaków, A. Dyszyńskiego i W. M. małż. Kolasińskich darowizny gruntów, obejmujących 12,162 m. kw. ogólnej powierzchni, położonych przy ul. Rokicińskiej nr nr 129, 131 i 132, a przeznaczonych na ulice i zieleńce publiczne.

XIII. W sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Janiny Kamińskiej placu, położonego w Łodzi przy ulicy Trenknera nr 60a:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 114.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII 0.13. K/22-37 z dnia 26 stycznia 1938 roku w sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Janiny Kamińskiej za sumę zł 2.000.— placu, zawierającego 277 m kw. powierzchni, położonego w Łodzi przy ul. Trenknera nr 60a, a przeznaczonego pod zieleńce.

XIV. W sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od małż. Kempa i G. Rośniak placu, położonego w Łodzi przy ulicy Ptasiej:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 115.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII O.13 K/14-37 z dnia 3 lutego 1938 roku w sprawie nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Władysława i Marianny małż. Kempa i Genowefy Rosiak za sumę zł 6.370.08 placu, zawierającego 1061,68 m kw. powierzchni, położonego w Łodzi przy ul. Ptasiej, a przeznaczonego częściowo pod budynek użyteczności publicznej.

XV. W sprawie zamiany gruntów pomiędzy Gminą Miejską Łódź, a Rzymsko-Katolicką Diecezją Łódzką:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 116.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII. O.13/8-38 z dnia 31 stycznia 1938 roku w sprawie zamiany placu, stanowiącego własność Gminy Miejskiej Łódź, zawierającego 2961 m. kw. powierzchni, położonego w Łodzi przy zbiegu ulic Jagiellońskiej i Zagajnikowej II, na 4 place, stanowiące własność Rzymsko-Katolickiej Diecezji Łódzkiej, zawierające 2961 m. kw. powierzchni położone w Łodzi przy ul. Zagajnikowej II.

XVI. W sprawie przejęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Klinków i A. Pfeiffra terenów ulicznych, położonych w Łodzi przy ulicy Brackiej:

Po wysłuchaniu referatu p. Z. Raabego, sprawozdawcy Komisji Finansowo-Budżetowej, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 117.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 15-go lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII O.13/9-38 z dnia 3 lutego 1938 roku w sprawie:

- a) przejęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Artura i Alicji Klinków 5/6 praw ich do nieruchomości, położonej w Łodzi przy ul. Brackiej, obejmującej 1 ha 6.387 m kw. powierzchni oraz od Adolfa Pfeiffra terenów o powierzchni 1.674 m kw. — wzajemian za sporządzenie i zatwierdzenie planu parcelacji nieruchomości, położonej w Łodzi pomiędzy ul. Bracką a Roberta, stanowiącej własność Artura, Alicji i Alfreda Klinków, oraz Adolfa Pfeiffra, wyznaczenie na niej osi ulic i działek oraz urządzenie ulicy, oznaczonej na odnośnym planie parcelacyjnym odsyłaczem C;
- b) nabycia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Alfreda Klinka za sumę zł 3.400.— praw do pozostałej 1/6 niepodzielnej części nieruchomości, położonej w Łodzi, przy ul. Brackiej nr hip. 6 Bałuty Nowe rep. hip. 29.

Referent zgłasza dezyderat, aby Wydział Techniczny przed przystąpieniem do urządzenia na zakupionym terenie zsympowiska śmieci, zarządził wybranie piasku, który w istniejącym na terenie dole jest jeszcze w znacznej ilości.

XVII. W sprawie przejęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Wacława Millera darowizny gruntu pod poszerzenie ulicy Przejazd:

Po wysłuchaniu referatu p. inż. J. Rybołowicza, naczelnika Wydziału Technicznego, w zastępstwie nieobecnego p. Z. Fiedlera, zapytania p. J. Sochy oraz wyjaśnień, udzielonych przez referenta, powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 118.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 22 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII O.13. M/7-37 z dnia 10 lutego 1938 roku w sprawie przejęcia na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od Wacława Millera darowizny gruntów ogólnej powierzchni 371 m kw. pod poszerzenie ul. Przejazd.

XVIII. W sprawie uchwalenia szczegółowego planu zabudowania terenów, zawartych między osiami ulic: Napiórkowskiego, Tatrzańskiej i Milionowej:

Po wysłuchaniu referatu p. W. Walczaka, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 119.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji do Spraw Ogólnych z dnia 22 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII R 2/6-38 z dnia 5 lutego 1938 roku w sprawie uchwalenia na zasadzie art. 29 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405), szczegółowego planu zabudowania terenów, zawartych między osiami ulic Napiórkowskiego, Tatrzańskiej, Milionowej i linią biegnącą w odległości 60 m na wschód równoległą do zachodniej granicy nieruchomości J. Bartoszewskiego, położonej przy ul. Napiórkowskiego nr 134-6, zmieniającego częściowo ogólny plan zabudowania m. Łodzi.

XIX. W sprawie uchwalenia szczegółowego planu zabudowania terenów, zawartych między ulicami: Zgierską, Pocztową, Sadową i Chrobrego:

Po wysłuchaniu referatu p. W. Walczaka, sprawozdawcy Komisji do Spraw Ogólnych, bez dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę treści następującej:

Uchwała nr 120.

Rada Przyboczna, przychylając się do wniosku Komisji do Spraw Ogólnych z dnia 22 lutego 1938 roku, postanawia wypowiedzieć się za zatwierdzeniem przez Tymczasowego Prezydenta Miasta — w zastępstwie Rady Miejskiej — wniosku Wydziału Technicznego nr VII R. 2/7-38 z dnia 5 lutego 1938 roku w sprawie uchwalenia na zasadzie art. 29 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202) w brzmieniu, ustalonym ustawą z dnia 24 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405) szczegółowego planu zabudowania terenów, zawartych między ulicami: Zgierską, Pocztową, Sadową, Wspólną, wschodnią granicą działki nr 13 przy ulicy Wspólnej, linią biegnącą w odległości 12 m na wschód od wschodniej granicy działki nr 12 przy ul. Chrobrego i osi ul. Chrobrego, zmieniającego częściowo ogólny plan zabudowania m. Łodzi.

XX. Wolne wnioski:

Członek Rady p. B. Dobranc zgłasza dezyderat w sprawie rozważenia przez Zarząd Miejski sytuacji właścicieli drewnianych domów, podlegających — w myśl zarządzeń Inspekcji Budowlanej — rozbiórce wskutek starości.

Przewodniczący — za zgodą wnioskodawcy — dezyderat ten przekazuje Komisji do Spraw Ogólnych do rozpatrzenia.

Z powodu wyczerpania porządku obrad Przewodniczący o godz. 20 m. 40 posiedzenie zamyka.

Sekretarz

(—) *Włodzimierz Graliński*

(Włodzimierz Graliński)

Wicedyrektor Zarządu Miejskiego

Przewodniczący

(—) *Mikołaj Godlewski*

(Mikołaj Godlewski)

Tymczasowy Prezydent Miasta

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA.

Odroczenie wyborów radnych miejskich w Łodzi i Poznaniu.

Ustawą z dnia 1 marca 1938 roku (Dz. U. R. P. nr 14, poz. 96) odroczone zostały terminy wyborów radnych miejskich w Łodzi i Poznaniu. Wybory odbędą się na podstawie zarządzenia, które zostanie wydane najpóźniej w dniu 1 października 1938 roku.

Nowa instrukcja budżetowa.

W numerze 3 „Dziennika Urzędowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych” z dnia 28 stycznia 1938 roku ogłoszona została nowa instrukcja budżetowa dla związków samorządowych. Instrukcja ta aktualizuje i zbiera w jedną całość dotychczasowe okólniki, dotyczące sporządzania i ustalania budżetów związków samorządowych.

PRZEPISY KANCELARYJNE ZARZĄDU MIEJSKIEGO W ŁODZI

zatwierdzone postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta
nr 128/M z dnia 6 listopada 1935 roku, uzupełnione postanowieniem
nr 1329.M z dnia 7 lutego 1938 roku.

§ 1. Zakres przepisów.

(1) Przepisy niniejsze obejmują zasady technicznego postępowania z aktami i mają zastosowanie we wszystkich wydziałach Zarządu Miejskiego.

(2) Dla poszczególnych wydziałów mogą być wydane szczegółowe instrukcje, uwzględniające odrębne warunki pracy danego wydziału.

(3) Szczegółowe instrukcje kancelaryjne nie mogą być sprzeczne z postanowieniami, zawartymi w niniejszych Przepisach i dla swej ważności wymagają aprobaty prezydenta miasta.

§ 2. Kancelaria.

Stroną techniczną postępowania z aktami zajmuje się z reguły kancelaria, która obejmuje Kancelarię Centralną oraz kancelarie wydziałowe.

§ 3. Kancelaria Centralna.

Kancelaria Centralna wchodzi w skład Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydyjnego i składa się z:

- a) Biura Podawczego i
- b) Ekspedycji.

§ 4. Biuro Podawcze.

Do zakresu działania Biura Podawczego należy przyjmowanie pism i przesyłek, nadchodzących pod adresem Zarządu Miejskiego oraz rozdział ich według właściwości pomiędzy wydziały.

§ 5. Przyjmowanie wpływów w Biurze Podawczym.

(1) Biuro Podawcze, przyjmując podania bezpośrednio od interesantów, winno stwierdzić:

- ✓ a) czy na podaniu jest podpis, data i adres petenta;
- b) czy jest wskazana władza, do której podanie jest skierowane;
- ✓ c) czy wskazane jest zarządzenie lub orzeczenie, którego wydania lub uchylecia petent się domaga;

- d) ilość i rodzaj załączników;
- e) czy naklejono dostateczną ilość znaczków miejskiej opłaty administracyjnej, względnie czy wniesiono przypadające opłaty administracyjne;
- f) czy w podaniu nie połączono różnorodnych spraw;
- g) czy do podania dołączone zostały niezbędne do załatwienia sprawy dokumenty.

(2) Dostrzeżone braki należy usunąć drogą porozumienia się z interesantem, względnie sporządzić odpowiednią adnotację na podaniu.

(3) Zasadniczo nie należy przyjmować podań:

- a) których załatwienie nie leży w kompetencji Zarządu Miejskiego;
- b) nie zaopatrzonych w dokumenty, na które się petent w podaniu powołuje jako na załączniki; wyjątek stanowią wypadki, w których petenci żądają przyjęcia takiego podania pomimo wskazania im braków, lecz wówczas na podaniu zamieszcza się adnotację, jakich z pośród wymienionych w nim dokumentów nie załączono.

(4) O ile petentowi odmawia się przyjęcia podania z powodu, wymienionego w punkcie (3) a należy go równocześnie pouczyć, jaka władza jest właściwa do załatwienia jego podania.

(5) Na żądanie interesanta należy wydać mu pokwitowanie z odbioru podania (wzór nr 1) po uiszczeniu należnej opłaty.

(6) Biuro Podawcze nie jest upoważnione do przyjmowania podań ustnych, zgłaszanych do protokołu; petentów, pragnących złożyć tego rodzaju podania, kierować należy do właściwych wydziałów Zarządu Miejskiego.

(7) Pisma, nadchodzące za pośrednictwem poczty, odbiera w urzędzie pocztowym upoważniony do tego pisemnie funkcjonariusz Biura Podawczego; pism, nieopłaconych lub opłaconych nienależycie, przyjmować nie należy.

(8) Do kompetencji Biura Podawczego nie należy przyjmowanie przesyłek pieniężnych i wartościowych; odbiór takich przesyłek uskutecznia Kasa Miejska z zachowaniem postanowień instrukcji kasowo-rachunkowej.

(9) Na każdym otrzymanym piśmie winien być umieszczony stempel wpływu (wzór nr 2), w którego ramach uwidocznią się: a) datę wpływu (na depeszach również godzinę i minutę odbioru), b) znak cyfrowy wydziału, c) liczbę załączników; stempel wpływu umieszcza się z reguły pod treścią pisma z lewej strony. Na depeszach podać należy ponadto

nazwisko odbiorcy, na telefonogramach zaś i depeszach, nadanych telefonicznie, również i nazwisko nadawcy.

(10) Za załącznik uważa się każdy luźny odcinek papieru, jak również mniejszą, czy też większą ilość kart, połączonych ze sobą, a stanowiących całość.

(11) Jeżeli nazwisko lub adres nadawcy względnie data pisma nie są podane, wówczas dołączyć należy do pisma kopertę, w której je otrzymano; koperty dołącza się również do wszystkich odwołań, sprzeciwów i skarg.

§ 6. Rozdział wpływów w Biurze Podawczym.

(1) Otrzymane wpływy otwiera i segreguje kierownik Kancelarii Centralnej, zaopatrując je w znaki cyfrowe wydziałów, którym wpływy mają być przekazane. Pisma, których załatwienie nie leży w kompetencji Zarządu Miejskiego, kierownik Kancelarii Centralnej kieruje do Wydziału Prezydyjnego, który z kolei przesyła je właściwej instytucji do załatwienia z równoczesnym powiadomieniem o tym interesowanych.

(2) Wpływy przekazuje się wydziałom wraz z wszelkimi załącznikami i kopertami, w których pisma wpłynęły do Biura Podawczego. Zdejmowanie znaczków pocztowych jest niedopuszczalne.

(3) Przekazywanie wpływów wydziałom odbywa się dwa razy dziennie między godziną 8 a 9 oraz między godziną 13.30 a 14.30 (w soboty między godziną 12 a 13).

(4) Wpływy dostarczane być powinny wydziałom zasadniczo w dniu ich przyjęcia, a najpóźniej nazajutrz, wpływy pilne — niezwłocznie.

(5) Wpływy przesyła się wydziałom w specjalnych teczkach, zamykanych na klucz; jeden z kluczy znajduje się w Biurze Podawczym, drugi zaś w kancelarii wydziału.

(6) Pisma, które zastrzegli sobie do wglądu prezydent miasta lub wiceprezydenci, przedkłada Biuro Podawcze Sekretariatowi prezydenta miasta przed doręczeniem właściwym wydziałom.

(7) Pisma, oznaczonych jako tajne, poufne, do rąk własnych i adresowanych imiennie, Biuro Podawcze nie otwiera, lecz doręcza w stanie nienaruszonym właściwej osobie.

§ 7. Ekspedycja.

(1) Zadaniem Ekspedycji jest sprawne i szybkie wysyłanie pism i przesyłek otrzymywanych ze wszystkich wydziałów.

(2) Pisma, przeznaczone do wysłania, zabiera z wydziału w godzinach ustalonych w § 6 ust. 3 niniejszych przepisów, funkcjonariusz Kancelarii Centralnej, doręczający wpływy; pisma pilne Ekspedycja przyjmuje w każdym czasie.

(3) Pisma miejscowe doręczane są adresatom przez woźnych Kancelarii Centralnej, zamiejscowe — za pośrednictwem poczty.

(4) Doręczanie pism miejscowych uskutecznia się za pokwitowaniem, przy czym pisma pilne doręczane są adresatom w dniu nadania ich przez wydział, zaś pisma zwykłe — bądź w dniu nadania, bądź nazajutrz; pisma zamiejscowe przekazywane są poczcie w dniu ich otrzymania.

(5) Opłaty pocztowe pokrywa Ekspedycja z kredytów, przewidzianych na ten cel w budżecie.

(6) Wydziały nadsyłają do Ekspedycji pisma należycie zaadresowane i zaklejone lub zakopertowane; przed wysłaniem Ekspedycja sprawdza czy nie ma braków w adresie, a w razie dostrzeżenia braków, uzupełnia je na podstawie porozumienia się z zainteresowanym wydziałem.

§ 8. Kancelarie wydziałowe.

(1) Każdy wydział posiada własną kancelarię. Przez kancelarię rozumieć należy urzędnika lub urzędników, wyznaczonych do załatwiania czynności kancelaryjnych.

(2) Do czynności kancelaryjnych, które kancelaria spełnia dla całego wydziału, należą:

- a) przyjmowanie wpływów bądź z Kancelarii Centralnej, bądź bezpośrednio od interesantów;
- b) rejestrowanie wpływów;
- c) oznaczanie wpływów;
- d) przydzielanie wpływów oddziałom (referatom);
- e) łączenie akt i przechowywanie ich aż do ostatecznego załatwienia;
- f) sporządzanie czystopisów załatwień brulionowych;
- g) wysyłanie załatwień do Ekspedycji;
- h) prowadzenie kalendarza terminowego;
- i) prowadzenie składnicy akt załatwionych a niepotrzebnych do bieżącego urzędowania;
- j) udzielanie informacji interesantom.

§ 9. Przyjmowanie podań w kancelariach wydziałowych.

(1) Przyjmowanie podań od interesantów odbywa się w kancelariach wydziałowych z zachowaniem postanowień, przewidzianych w § 5 niniejszych przepisów.

(2) Do przyjmowania podań od interesantów — z zachowaniem postanowień § 5 ust. (3) niniejszych przepisów — upoważnieni są również właściwi referenci. Przyjęte podania odsyła referent niezwłocznie do kancelarii w celu zarejestrowania.

§ 10. Wykaz akt, znak akt.

(1) Do łączenia, oznaczania, rejestracji i przechowywania akt służy wykaz akt (wzór nr 3). Wykaz akt jest to planowe i stałe wyszczególnienie akt, powstających w toku działalności wydziału, ułożone sposobem przedmiotowym.

(2) Wykaz akt wiąże się z podziałem czynności wydziału, który to podział ujmuje w grupy jednorodne lub pokrewne pod względem przedmiotowym sprawy, wchodzące w zakres właściwości poszczególnych komórek organizacyjnych (oddziałów, referatów).

(3) Każdej pozycji wykazu akt odpowiada teczka, zawierająca akta danej kategorii o tym samym znaku akt. Teczka może być podzielona na podteczki względnie tomy.

(4) Wykaz akt poszczególnych wydziałów stanowi integralną część niniejszych przepisów i jest do nich załącznikiem.

(5) Wszelkie zmiany wykazu muszą uzyskać aprobatę Wydziału Prezydenckiego.

§ 11. Rejestracja spraw systemem bezdziennikowym.

(1) Sprawy rejestrowane są w „Spisach spraw“ (wzór nr 4). Każdej pozycji wykazu akt (teczce) odpowiada „Spis spraw“.

(2) Każdą sprawę rejestruje się tylko raz w odpowiednim „Spisie spraw“ i pod jedną pozycją porządkową; rejestrować zatem należy tylko sprawy nowe, które nie zostały jeszcze zapoczątkowane.

(3) Przed zapisaniem sprawy należy stwierdzić:

- 1) do jakiej teczki sprawa się kwalifikuje;
- 2) czy wogóle akt powinien być wciągnięty do „spisu spraw“ tj.:
 - a) czy nie dotyczy sprawy już przedtem załatwionej względnie
 - b) czy nie dotyczy sprawy, która nie wymaga zapisania do spisu.

(4) Należy baczyć, by nie przeznacząć do teczek, zawierających sprawy różne, tych spraw, które według treści powinny być umieszczone w innych właściwych teczkach.

(5) Z pismami zapoczątkowanymi z urzędu postępuje się tak samo, jak z pismami wpływającymi.

(6) Akta tajne rejestruje się i przechowuje oddzielnie pod specjalnym zabezpieczeniem; czynności te wykonywuje osobiście naczelnik wydziału względnie upoważniony przezeń urzędnik.

(7) Naczelnik wydziału może zarządzić zaniechanie rejestrowania pewnych spraw, nie mających istotnego znaczenia dla wydziału, bądź takich, których rejestrowanie jest niecelowe (np. masowe odpowiedzi na ankietę) i zastąpić rejestrację właściwym układem tych akt.

(8) Dla spraw, wymagających wykonania wielu czynności, założyć należy okładkę (wzór nr 5). Na czołowej stronie okładki należy wypisać tytuł sprawy oraz jej numer, wewnątrz zaś czynić krótkie zapiski w porządku chronologicznym, dotyczące obiegu akt w trakcie załatwiania spraw.

§ 12. Rejestracja spraw systemem kartotekowym.

(1) Pewne kategorie spraw — o ile wymagają tego względy celowości — mogą być wyłączone z pod ogólnych zasad i rejestrowane systemem kartotekowym. Tyczy się to szczególnie spraw jednorodnych, załatwianych masowo.

(2) „Spisy spraw“ w formie kart, ułożone według określonego porządku (w porządku alfabetycznym pierwszych liter nazwisk petentów, wg. nazw ulic, numerów policyjnych domów, numerów szkół, roczników itp.) tworzą kartotekę. Rejestrowanie spraw w kartotece odbywa się w sposób, przewidziany w § 11 niniejszych przepisów.

§ 13. Numer sprawy.

(1) Po uskutecznieniu czynności, przewidzianych w §§ 11 lub 12, umieszcza się na akcie numer sprawy.

(2) Numer sprawy składa się z cyfry rzymskiej, oznaczającej wydział, znaku właściwego oddziału (referatu), numeru teczki, obejmującej daną grupę spraw, numeru pozycji, pod którym zapisano sprawę w spisie spraw i roku. W miarę potrzeby można użyć także innych bliższych cech rozpoznawczych.

(3) Numer jest stałą cechą rozpoznawczą sprawy i dlatego numer pisma, zapoczątkowującego sprawę, otrzymują wszystkie późniejsze załatwienia téjże sprawy.

§ 14. Rozdział wpływów w kancelariach wydziałowych.

(1) Po zarejestrowaniu i oznaczeniu numerami kancelaria dzieli wpływy podług oddziałów względnie referatów i rozsyła je.

(2) Pisma, zastrzeżone do wglądu naczelnikowi wydziału, kancelaria przedstawia mu przed doręczeniem właściwemu oddziałowi (referatowi).

(3) Pisma, oznaczone jako tajne, poufne, do rąk własnych, i adresowane imiennie, kancelaria doręcza z zachowaniem przepisu § 6 ust. 7.

§ 15. Wysyłanie załatwień.

(1) Przesyłanie pism do Kancelarii Centralnej odbywa się dwa razy dziennie w godzinach między 8 a 9 i między 13.30 a 14.30 (w soboty między godziną 12 a 13).

(2) W ciągu dnia podpisane pisma i załatwienia wysyłać należy z reguły tego samego dnia. Sprawy pilne przesyłane są niezwłocznie.

(3) Za pośrednictwem Kancelarii Centralnej wysyła się zarówno pisma, wychodzące na zewnątrz Zarządu Miejskiego, jak i pisma do wydziałów i przedsiębiorstw miejskich. Bezpośrednio doręcza się pisma jedynie tym wydziałom, które mieszczą się w tym samym gmachu co i wydział wysyłający.

(4) Pisma ważniejsze i poufne wysyła się w kopertach, przy czym pisma, kierowane pod jednym adresem, wkłada się do wspólnej koperty. Inne pisma wysyła się bez kopertowania, składając je i sklejjąc w sposób, uzewnętrzniający adres. Na kopertach, zawierających pisma poufne, zamieszcza się z lewej strony u góry napis lub stempel „Poufne“.

(5) Do pism miejscowych dołącza się wypełnione druki potwierdzenia odbioru (wzór nr. 6).

(6) Pisma tajne wysyła się w dwóch kopertach. Kancelaria wydziałowa otrzymuje je do wysłania z oddziałów (referatów) już zakopertowane, wkłada je do drugiej koperty, adresuje, nie umieszczając znaku tajności i przesyła do Kancelarii Centralnej.

§ 16. Przechowywanie akt ostatecznie załatwionych.

(1) Akta spraw, ostatecznie załatwionych, składa się we właściwych teczkach, ułożonych w porządku wykazu akt. Polecenie o włączeniu sprawy zakończonej do akt musi być podpisane przez kierownika właściwego oddziału względnie naczelnika wydziału.

(2) W obrębie teczek poszczególne przebiegi zakończonych spraw układane są według numerów pozycji, pod którymi sprawy zarejestrowano w spisie spraw. Przy wszywaniu akt należy zawartość poszczególnych teczek poukładać chronologicznie, systemem książkowym (z góry na dół), karty zaś ponumerować.

(3) Akta wszywane są do teczek z reguły za okresy roczne, przy czym na początku zeszytu umieszcza się za taki sam okres odpowiedni spis spraw. Pozycje spraw niezakończonych, figurujące w spisie spraw, zakreśla się, a w rubryce „uwagi“ umieszcza się notatkę, że sprawę wniesiono do spisu spraw na rok następny. Poszczególne wydziały mogą zarządzić zszywanie akt w okresach krótszych. Akt, wychodzący na zewnątrz wydziału, musi być obowiązkowo podpisany.

(4) W oddziałach (referatach) przechowuje się akta spraw tak długo, dopóki są one potrzebne do załatwienia sprawy. Po ostatecznym załatwieniu sprawy przekazuje się je kancelarii wydziałowej.

(5) Akta spraw ostatecznie załatwionych składać należy do specjalnych szaf z półkami i przegródkami. Akta winny być ułożone kompleksami rocznymi w porządku podziału wykazu akt na dany rok. Nad przegródkami i półkami umieszcza się odpowiednie napisy orientacyjne.

(6) Przy każdym rocznym kompleksie akt należy zawiesić zeszyt, zawierający odpowiedni wykaz teczek akt. W miejsce teczek wypożyczonych ze składnicy akt, należy włożyć kartę zastępczą (wzór nr 7), na której czyni się adnotacje, gdzie sięteczka znajduje.

(7) Sposób obchodzenia się z aktami i przekazywania akt do Archiwum Miejskiego regulują osobne przepisy.

§ 17. Udzielanie informacji interesantom.

(1) Informacje, udzielane interesantom przez urzędnika kancelarii wydziałowej, polegają na wyjaśnieniu:

- a) czy pismo wpłynęło do wydziału;
- b) do którego oddziału (referatu) sprawę przydzielono do załatwienia;
- c) czy i kiedy sprawa została załatwiona.

(2) Informacyj, dotyczących sposobu załatwienia sprawy, kancelaria nie udziela. Informowanie osób interesowanych i ich pełnomocników o biegu spraw należy do właściwego referenta. Udzielanie informacji przez referenta winno się odbywać z zachowaniem postanowień, zawartych w przepisach o postępowaniu administracyjnym.

§ 18. Sporządzanie wykazów spraw zaległych.

(1) W dniu 15 każdego miesiąca kancelaria sporządza wykazy spraw niezadowolonych (wzór nr 8) za okres ubiegłego miesiąca i przedkłada je naczelnikowi wydziału. Naczelnik wydziału sprawdza te wykazy, bada przyczyny zalegania i wydaje stosowne zarządzenia, uwidoczniając je na wykazie.

(2) Raz do roku, najpóźniej w dniu 1 lutego każdego roku, kancelaria sporządza w 2 egzemplarzach wykazy ilości spraw, znajdujących się bez biegu (wzór nr 9), jeden egzemplarz wykazu przesyła się do Wydziału Prezydyjnego, drugi natomiast pozostaje w wydziale.

(3) Wydział Prezydyjalny ocenia na podstawie nadsyłanych wykazów sprawność załatwiania spraw w wydziałach i w razie potrzeby wydaje właściwe zarządzenia.

§ 19. Czynności komórek organizacyjnych (oddziałów, referatów).

(1) Sprawy, wpływające do oddziałów (referatów), przeglądają kierownicy oddziałów (referatów), po czym przydzielają je bezpośrednio właściwym urzędnikom referującym.

(2) Przeglądając wpływy, naczelnik lub kierownik umieszcza w razie potrzeby na piśmie krótką dyrektywę co do sposobu załatwienia. Gdy sprawa jest pilna, umieszcza również notatkę względnie stempel „pilne“ lub „bardzo pilne“ i ewentualnie wyznacza termin załatwienia.

§ 20. Forma korespondencji i załatwień.

(1) Załatwienie korespondencji może być odręczne lub brulionowe, a w obu wypadkach albo ostateczne albo tymczasowe. Załatwienie odręczne wychodzi na zewnątrz w formie, jaką nadał mu własnoręcznie urzędnik referujący, załatwienie zaś brulionowe wymaga przepisania na czysto. Ostatecznym jest załatwienie takiej sprawy, która nie wymaga żadnych dalszych czynności i może być odłożona do akt, tymczasowym natomiast — kiedy dla ostatecznego załatwienia sprawy wymagane jest wykonanie dalszych czynności.

(2) Pismo powinno zasadniczo zawierać:

1) nagłówek — u góry z lewej strony — składający się z:

a) nazwy wydziału i oddziału wystosowującego pismo,

b) numeru sprawy,

c) krótkiego ujęcia przedmiotu sprawy;

- 2) datę oraz adres i numer telefonu wydziału wystosowującego pismo — u góry z prawej strony;
- 3) adres — nad treścią pisma;
- 4) treść;
- 5) termin, wyznaczony na odpowiedź, w ostatnim wierszu, podkreślony;
- 6) liczbę załączników — pod treścią — z lewej strony;
- 7) podpis osoby uprawnionej.

Pisma wychodzące nazewnątrz Zarządu Miejskiego, stylizuje się w trzeciej osobie (Zarząd Miejski prosi, Zarząd Miejski zawiadamia), za wyjątkiem pism, podpisywanych osobiście przez prezydenta miasta, które winny być stylizowane w pierwszej osobie (proszę, zawiadamiam). W korespondencji międzywydziałowej stosuje się stylizację bądź w trzeciej, bądź w pierwszej osobie.

(3) Na poleceniu (wzór nr 10) względnie na akcie winna być umieszczona dyrektywa, co do czynności, których należy dokonać oprócz załatwienia zasadniczego, a mianowicie:

- a) przy odręcznym załatwieniu — dane dotyczące czynności, jakie powinny być spełnione przed wysłaniem aktu (np. odnotowanie w kontroli, podanie do wiadomości, termin itp.;
- b) przy brulionowym załatwieniu — jak w p. a) oraz stempel ekspedycyjny (wzór nr 11).

(4) Na poleceniu wymienia się kolejno po sobie następujące czynności, oznaczając je punktami. Do kolejności tej dostosowuje się bieg aktu. Polecenie winno być w miarę możliwości pisane na dotyczącym akcie względnie na formularzu, jeśli taki istnieje.

(5) Na górze polecenia, pośrodku stawia się literę „P“ w następnym wierszu z lewej strony stawia się cyfrę „1“ — („punkt pierwszy“) oraz pisze się „Napisać“. Dalej następuje adres i treść. Pisząc adres, nazwę miejscowości należy podkreślić. Przy sporządzaniu świadectw, zaświadczeń, upoważnień pisze się zamiast adresu po słowie „Napisać“: „świadectwo, zaświadczenie, upoważnienie itp.“

(6) O ile wychodzi więcej pism tej samej treści, należy podać rozdzielnik, wyszczególniający wszystkich adresatów, do których korespondencja zostaje skierowana.

(7) Jeśli natomiast jednocześnie ma wyjść pismo innej treści, stawia się cyfrę „2“ („punkt drugi“) i wyraz „Napisać“. Dalej następuje adres i treść.

(8) W podobny sposób postępuje się, jeśli ma wyjść jednocześnie więcej pism różnej treści w tej samej sprawie, pisząc: punkt trzeci, czwarty itd.).

(9) W ostatnim punkcie polecenia umieszcza się wskazówkę dla rejestratora, pisząc: a) „W. d. a.“ („włączyć do akt“), jeśli sprawa jest ostatecznie załatwiona, b) „P. p. po.....“ lub „dnia“ „ponownie przedłożyć po.....“ lub „dnia.....“ jeśli sprawa idzie do terminarza, c) „poł. z akt“ („połączyć z aktami“) jeśli korespondencja załatwiana była oddzielnie i należy dołączyć ją do akt itp.

(10) Po wypisaniu ostatniego punktu polecenia, załatwiający sprawę wymienia miejscowość, nazwę miesiąca i rok (liczbę dnia stawia ostatni podpisujący), podcyfrowywuje polecenie i stawia datę załatwienia w stemplu ekspedycyjnym (wzór nr 11).

(11) Przy załatwianiu korespondencji należy podać w nagłówku w najkrótszej formie przedmiot sprawy. Figurującego na akcie przedmiotu sprawy nie należy zmieniać bez poważnego powodu; na pismach, kierowanych wprost do osób interesowanych, nie podaje się przedmiotu sprawy.

(12) Dla ułatwienia wysyłki korespondencji załatwiający polecenie obowiązany jest ustalić, jakie pisma i dokąd wychodzą. W tym celu należy zgiąć polecenie wzdłuż przez pół, pismem zwierzchu, u góry odwrotnej strony spiąć spinaczem pozostające akta, do wysyłanej korespondencji dołączyć wszystkie załączniki i spiąć spinaczem pośrodku polecenia w taki sposób, aby po odjęciu tego spinacza było widoczne, co wychodzi, a co zostaje.

(13) Przy kilku pismach wychodzących należy je ułożyć tak, aby podpisujący korespondencję mógł ją od razu odnaleźć bez wertowania aktów (stopniowo coraz wyżej).

(14) Wykonywujący czynność, wymienioną w poleceniu obowiązany jest stwierdzić to swym podpisem.

(15) Wysyłający korespondencję winien w stemplu ekspedycyjnym postawić datę wysłania i swój podpis (wzór nr 11).

(16) Korespondencja winna być załatwiana w miarę możliwości odręcznie na akcie, bez przepisywania na maszynie (wzór nr 12). Załatwiania odręczne winny znaleźć z reguły zastosowanie w zapytaniach, odpowiedziach, przypomnieniach, zwrotach lub żądaniach aktów, odstępowania spraw według właściwości itp. i to bez względu na to, do kogo kieruje się korespondencję.

(17) Pismo odręczne oznacza się przez umieszczenie przed adresem skrótu „Odr.“.

(18) Jeśli korespondencja przesyłana jest do zwrotu, dopisuje się „do zwr.“. W tym wypadku po treści należy dodać zwrot: „Termin zanot.“

(„zanotowano“) i podać termin, w jakim oczekuje się załatwienia. W stosunku do instytucji podległej nie dodaje się końcówki „zanotowano“. W stosunku zaś do władzy przełożonej nie używa się tego zwrotu wogóle.

(19) Jeśli przy piśmie, załatwianym odręcznie, są załączniki, dopisuje się „z..... zał.“ (z..... załącznikami), wymieniając liczbę załączników.

(20) Zwrot „Odr.“ („z.... zał. do zwrotu“) i termin podkreśla się.

(21) Zamiast formy „Odr.“ można używać formy „W oryg.“ („z... zał. za zwr. — za zwrotem“); w następnych wierszach pisze się „do“ i adres, dalej treść; zaczynając od małej litery, bez wstępu, miejscowość i datę. Pisać należy w ten sposób, aby wstęp („W oryg.“) i pierwsze zdanie tworzyły jakby jeden okres. Przy korespondencji, posyłanej do zwrotu, wyznacza się termin załatwienia w sposób opisany przy omawianiu formy „Odr.“ Zwrot „W oryg.“ (z... zał. za zwr.) i termin podkreśla się.

(22) Przy załatwieniu odręcznym, lecz przesyłaniu nie oryginału a odpisu, używa się zwrotu: „W odpisie“ zamiast „W oryg.“.

(23) Zdarzyć się może, iż korespondencja wymagać będzie częściowo załatwienia brulionowego (polecenie) i częściowo odręcznego. Polecenie wypisywać należy wówczas według wzoru nr 13.

(24) Odpowiedzi na pisma, przesyłane odręcznie względnie w oryginale do zwrotu, załatwiać należy odręcznie bez pozostawiania odpisu odpowiedzi. W razie potrzeby pozostawienia śladu takiej odpowiedzi w aktach wydziałowych należy dla akt sporządzić nie tylko kopię odpowiedzi, lecz również odpisy istotnych dla sprawy dokumentów i korespondencji nadesłanej.

(25) Do oznaczania nagłówka należy używać odpowiedniego stempla (wzór nr 14). Na pismach pilnych, tajnych, poufnych należy odcisnąć odpowiedni stempelek („Pilne“, „Tajne“, „Poufne“) z prawej strony u góry.

(26) Dla korespondencji identycznej lub zbliżonej co do treści należy opracować odpowiednie druki lub stemple i nimi się posługiwać.

(27) Czystopisy należy sporządzać ściśle według brulionu, a ewentualne zmiany w treści można czynić tylko w porozumieniu z właściwym referentem.

(28) Jeżeli brulion załatwienia jest trudny do odczytania, bądź z powodu nieczytelnego charakteru pisma, bądź też z powodu licznych poprawek i uzupełnień, wówczas należy sporządzić dla akt kopię czystopisu.

(29) Czystopisy pism tajnych wolno sporządzać tylko w ilości, odpowiadającej rozdzielnikowi.

(30) Sprawdzanie czystopisu z brulionem należy do referenta, może być ono jednak zlecone maszynistce lub innemu pracownikowi. Fakt sprawdzania winien być stwierdzony w stemplu ekspedycyjnym podpisem danego urzędnika (wzór nr 11).

(31) Korespondencji wewnątrz wydziałów zasadniczo nie prowadzi się. Wyjątki zachodzić mogą w stosunku do korespondencji między wydziałem, oddziałem autonomicznym a instytucjami i przedsiębiorstwami wydziałowymi wzgl. między instytucjami lub przedsiębiorstwami wydziałowymi. Korespondencję międzywydziałową ograniczyć należy jedynie do wypadków koniecznych.

(32) Czynności urzędowe, wykonywane w toku załatwienia sprawy, powinny być utrwalane na akcie; jeżeli przez przepisy o postępowaniu administracyjnym nie jest wymagana forma protokołu, zapiski powinny być czynione w formie adnotacyj — „Adn.“ i zaopatrzone w datę i podpis zapisującego.

(33) Pisemne załatwienia dokonywane są w porządku chronologicznym. Papier dla załatwień winien być znormalizowanych wymiarów.

(34) Akta poszczególnych spraw należy tworzyć i układać tak, aby, czytając je, można było mieć pełny obraz następujących po sobie załatwień bez potrzeby szukania odpowiednich dat i ich zestawienia. Poszczególne akta każdej sprawy winny być układane w trakcie załatwienia z reguły według takiej kolejności, iżby pierwszy (najwcześniejszy) akt znajdował się na spodzie sprawy, ostatni (najpóźniejszy) zaś — na wierzchu.

(35) Załatwienie typowej sprawy winno znaleźć w aktach następujące odzwierciedlenie: a) podanie, b) ustalenie okoliczności, mających być podstawą załatwienia, c) załatwienie (odpowieź).

§ 21. Okólniki i pisma okólne.

(1) Zarządzenia wewnętrzne, dotyczące wszystkich wydziałów administracyjnych i przedsiębiorstw miejskich, wydaje prezydent miasta w formie bądź okólników, bądź też pism okólnych.

(2) Okólniki i pisma okólne bądź mają na celu wyjaśnienie lub uzupełnienie pewnego przepisu, bądź też zawierają instrukcje, wskazujące sposób postępowania lub zachowania się względem pewnych zjawisk społecznych, gospodarczych itp.

(3) Okólniki są to zarządzenia, normujące sprawy o znaczeniu zasadniczym i obowiązujące stale względnie przez czas dłuższy. Pisma okólne są to zarządzenia, normujące sprawy o mniejszym znaczeniu i obowiązujące przez krótki okres czasu.

(4) Projekty okólników i pism okólnych przygotowuje Wydział Prezydialny bądź na skutek zarządzenia władz nadzorczych, bądź z polecenia prezydenta miasta, bądź z własnej inicjatywy, bądź również z inicjatywy któregoś z wydziałów administracyjnych lub przedsiębiorstw miejskich.

(5) Okólniki są numerowane, numeracja zaczyna się w każdym roku od nr 1. Pisma okólne numerowane nie są.

(6) Wydział Prezydialny prowadzi specjalną ewidencję okólników, zapisując w odpowiedniej kontrolce numer okólnika, numer sprawy, oraz tytuł okólnika. Ewidencji pism okólnych nie prowadzi się.

(7) Wydawanie okólników i pism okólnych winno być ograniczone do istotnej niezbędnej potrzeby.

(8) Tytuł okólnika lub pisma okólnego winien wskazywać w krótkich słowach sprawę, przez wydanie jego uregulowaną.

(9) Wydając okólnik lub pismo okólne, należy dążyć do uregulowania w nim całości sprawy, aby uniknąć wydawania dodatkowych wyjaśnień i uzupełnień. Zawarte w nim zarządzenia i dyrektywy winny być ujęte krótko i zrozumiale; motywy zarządzeń należy ujmować zwięźle i podawać je tylko wtedy, gdy zachodzi tego konieczna potrzeba.

(10) Sprostowanie, uzupełnienie, zmiana lub uchylenie zarządzeń, wydanych okólnikiem, może — z wyjątkiem sprostowania drobnych omyłek pisemnych — nastąpić tylko w drodze okólnika.

Jeżeli nowy okólnik ma polegać na wprowadzeniu większej ilości lub poważniejszych zmian w dotychczasowym okólniku, należy opracować z reguły cały nowy jednolity tekst, uchylając równocześnie zmieniony okólnik.

(11) Pisma okólne mogą być kierowane bądź do wszystkich wydziałów administracyjnych i przedsiębiorstw miejskich, bądź też tylko do niektórych z nich. W tym ostatnim wypadku pismo okólne musi być zaopatrzone w rozdzielnik, wyszczególniający, które wydziały administracyjne i przedsiębiorstwa miejskie otrzymują go równocześnie.

(12) Z wydanych w ciągu roku kalendarzowego okólników należy w każdym wydziale administracyjnym lub przedsiębiorstwie miejskim utworzyć specjalny zbiór i sporządzić do niego skorowidz.

(13) Naczelnicy wydziałów administracyjnych i dyrektorzy przedsiębiorstw miejskich mogą wydawać okólniki i pisma okólne, dotyczące podległych im komórek organizacyjnych, na zasadach ogólnych wyżej wyszczególnionych.

§ 22. Podpisywanie korespondencji.

(1) Zakres uprawnień do podpisywania korespondencji Zarządu Miejskiego normuje regulamin o zakresie czynności i odpowiedzialności urzędników Zarządu Miejskiego.

(2) Podpis winien być umieszczony pośrodku stempla, którego górna część zawiera tytuł względnie stanowisko służbowe osoby podpisującej, dolna natomiast — pełne brzmienie jej imienia i nazwiska.

(3) Do załatwień, przedkładanych do podpisu, dołączać należy wszystkie akta, dotyczące się danej sprawy.

(4) Datę pisma umieszcza podpisujący. W tym celu pozostawia maszynką na pismach miejsce na datę niewypełnione.

§ 23. Sprawy do załatwienia, przechowywanie akt terminarz.

(1) Sprawy do załatwienia przechowują u siebie w teczkach z napisem „Do załatwienia“ urzędnicy, załatwiający je.

(2) Załatwianie spraw odbywa się z reguły w takiej kolejności, w jakiej sprawy napływają. Pilne sprawy załatwiane są niezwłocznie poza zwykłą kolejnością.

(3) Akta spraw terminowych składa kancelaria wydziałowa w porządku rzeczowym do jednej z 31 teczek, oznaczonych stosownie do poszczególnych dni miesiąca liczbami, od 1 do 31 z równoczesnym wniesieniem do kalendarza terminowego na dany dzień numeru sprawy. Liczba teczek odpowiadać winna dacie załatwienia sprawy. W wypadku, gdy akta wychodzą na zewnątrz, w danej teźce przechowuje się kartę zastępczą (wzór nr 7).

(4) Codziennie z rana rejestrator sprawdza w kalendarzu terminowym, jakie sprawy wyznaczono do załatwienia na dany dzień, i wyjmując je z teczek przedkłada właściwemu kierownikowi oddziału wzgl. naczelnikowi wydziału — jeśli wydział nie jest podzielony na oddziały — który nadaje im dalszy bieg, wyznacza nowy termin po czym przekazuje sprawy ponownie kancelarii.

§ 24. Obieg akt w wydziałach.

(1) Do obiegu akt stosuje się następujące zasady:

- a) szybkie załatwienie sprawy jest równie ważne, jak załatwienie jej w sposób właściwy pod względem rzeczowym;
- b) akt przechodzi przez ten sam punkt w zasadzie tylko raz;
- c) obieg akt w obrębie wydziału odbywa się bez pokwitowań; pokwitowania są stosowane tylko w sprawach wyjątkowej wagi (tajnych, poufnych lub o wyjątkowym znaczeniu).

(2) Przy odręcznym i ostatecznym załatwieniu sprawy kancelaria wydziałowa notuje w spisie spraw sposób załatwienia i miejsce skierowania aktu.

(3) W kancelarii wydziałowej uskutecznia się następujące czynności, niezbędne dla kontroli obiegu akt:

- a) przy załatwianiu sprawy „odręcznie do zwrotu“ zakłada się okładkę wzór nr 5), uskutecznia w niej odpowiednią notatkę i wkłada się do teczki „Terminy“;
- b) przy załatwianiu sprawy sposobem brulionowym akta sprawy lub tylko okładkę z ostatnim załatwieniem brulionowym wkłada się po ekspedycji czystopisu do teczki „Terminy“. Podobnie postępuje się przy wysyłce całych akt sprawy.

(4) Przekazywanie wpływów oddziałom (referatom) oraz przekazywanie załatwień kancelarii odbywać się powinno codziennie w z góry ustalonych godzinach.

(5) Sprawy krążą w teczkach z napisami: „Wpływy“, „Do podpisu“, „Wydział..... Oddział.....“. Dla spraw pilnych używa się teczek czerwonych, dla spraw zwykłych — zielonych.

§ 25. Odpowiedzialność.

(1) Za należyte funkcjonowanie kancelarii centralnej odpowiedzialny jest kierownik tej kancelarii.

(2) W wydziałach:

- a) za należyte rejestrowanie spraw w spisie spraw, przyjmowanie wpływów i wysyłkę pism, jak również utrzymywanie akt w składnicy, odpowiedzialny jest urzędnik, prowadzący kancelarię wydziałową;
- b) za utrzymywanie w należytym porządku akt, będących w załatwieniu, oraz za terminowe ich załatwienie odpowiedzialni są właściwi urzędnicy, referujący względnie kierownik kancelarii, o ile akta nie znajdują się w referatach, lecz w kancelarii wydziałowej.

(3) Ogólny nadzór nad funkcjonowaniem aparatu kancelaryjnego Zarządu Miejskiego sprawuje dyrektor Zarządu Miejskiego przy pomocy Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydyjnego.

§ 26. Termin wejścia w życie przepisów.

Przepisy niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 marca 1938 roku; z tą chwilą tracą moc obowiązującą sprzeczne z niniejszym zarządzenia i okólniki.

W z ó r .

WYKAZ AKT

Wydział..... (znak.....)

A. Oddział (ogólny wzgl. resortowy, załatwiający sprawy ogólne) (znak.....)

- (Nr teczki) 0. Rozporządzenia i okólniki:
 a) władz nadzorczych,
 b) władz miejskich,
 c) wydziałowe.
- " 1. Sprawy organizacyjne
 (statut organizacyjny, statut etatów).
- " 2. Budżet Wydziału.
- " 3. Sprawy personalne:
 a) urzędników,
 b) niższych funkcjonariuszów,
 c) robotników,
 d) raporty nieobecności,
 e) dochodzenia służbowe,
 f) bilety tramwajowe.
- " 4. Sprawy, dotyczące opracowywania i wydawania przepisów i regulaminów wydziałowych oraz opłat na rzecz miasta.
- " 5. Sprawy gospodarcze:
 a) inwentarz ruchomości,
 b) materiały piśmienne i druki,
 c) utrzymanie czystości.
- " 6. Biblioteka (zakup książek i czasopism).
- " 7. Sprawy, dotyczące przekazywania akt do Składnicy Centralnej.
- " 8. Sprawozdania z działalności Wydziału.
- " 9. Sprawy różne.

Do powyższego dodać należy odpowiednią ilość teczek spraw resortowych.

B. Oddział..... (resortowy)..... (znak.....)

- (Nr teczki) 0. Rozporządzenia i okólniki:
 a) władz nadzorczych,
 b) władz miejskich,
 c) wydziałowe.
- " 1. Sprawy różne.
 Sprawy resortowe.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

Wzór nr 1.

Wydział.....

Pokwitowanie przyjęcia podania.

Dnia..... 193... roku przyjęto od.....

....., zamieszk.....

podanie w sprawie.....

....., zaopatrzone znaczkiem miejskiej opłaty

kancelaryjnej na kwotę zł..... gr.....

Łódź, dnia..... 193... roku.

Podpis.....

Wzór stempla Kancelarii Centralnej.

Zarząd Miejski w Łodzi Wydział Prezydyjalny Kancelaria Centralna
Data wpł.
Załączniki
Przekaz, Wydz.

Wzór stempla Wydziałowego.

Zarząd Miejski w Łodzi
Wydział
Data wpływu
Załączniki
Przekaz, Oddz. ref.
Nr sprawy

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

Wzór nr 5.

Wydział.....

Rok 193.....

Oddział.....

Nr sprawy.....

Tytuł sprawy.....
.....
.....

Data rozpoczęcia.....

Data zakończenia.....

Termin.....

Notatki dotyczące obiegu akt.

L. p.	Data otrzym. lub wysłania	od kogo lub do kogo	Treść korespondencji	Uwagi

Wzór nr 6.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

Wydział Prezydialny

DOWÓD DORECZENIA.

Potwierdzam odbiór pisma nr z dnia

..... 193... r. z załączn. w sprawie

adresowanego do p.

zam. w Łodzi przy ul. nr

Łódź, dnia 193... roku.

.....
podpis lub znaki adresata albo osoby, która
zobowiązuje się dostarczyć pismo adresatowi.....
(wyraźnie imię i nazwisko — wypisuje goniec)Adresat — dorosły domownik adresata —
zarządca nieruchomości lub przedsiębior-
stwa adresata — pracownik adresata — do-
zorca domu — sąsiad adresata. Adresat
odmówił przyjęcia pisma. Odbiorca odmó-
wił potwierdzenia odbioru......
podpis gońcaPotrzebne podkreślić.

Wzór nr 7.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

Wydział.....

KARTA ZASTĘPCZA.

Sprawę — zeszyt akt nr

dotycz.

wydano

z terminem zwrotu

Łódź, dnia 193 .. r.

Podpis wydającego akta:

Pokwitowanie.

Sprawę —

zeszyt akt

nr

otrzymałem.

Łódź,

dn. 193 .. r.

Podpis
otrzymującego :

Wzór nr 8.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

Wydział

Wykaz spraw niezalutwionych przez Oddział (referat)

.....
za miesiąc 193 roku

L. p.	L. rejestru	Data przekazania sprawy	Treść	Uwagi

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

Wzór nr 9.

Wydział

Wykaz liczbowy spraw będących bez biegu

za 193..... rok.

Ilość spraw zarejestrowanych w ciągu roku sprawozdawczego.....

Ilość spraw załatwionych względnie będących w załatwieniu
w ciągu roku sprawozdawczego.....Ilość spraw pozostających bez biegu w ciągu roku sprawo-
zdawczego.....

Naczelnik Wydziału

podpis

Wzór nr 10.**P.**

1) Napisać:

Do

Przedmiot:.....

w

(treść)

2) Napisać:

(jak wyżej)

3) W. d. a.

Łódź, dnia..... (wym. miesiąc i rok)

Cyfra zał. referat i data

Wzór nr 11.

Data

Podpis

Przepisano		
Sprawdzono		
Wysłano		

Wzór nr 12.

Odr. z zał. do zwr.

do

w

przesyła się z zapytaniem

zwraca się, wyjaśniając, że

itp.

Termin..... zanoś.

Łódź, dnia (miesiąc i rok)

Cyfra zał. kor.

Wzór nr 13**P.**

1) Napisać :

Do

w

(Treść)

2) Pismo z dnia za L. dz.

..... dotyczące

przesłać :

Odr. z zał. do zwr.

do

w

po rozpatrzeniu zwracamy z prośbą o

itp.

(Termin zanoł.)

3) P.p. po (poł. z przeb. W. d. a.).

Łódź, dnia (miesiąc i rok)

Cyfra zał. kor.

Wzór nr 14.

Wydział Prezydjalny

Oddział Ogólny

nr dz. I Og.

REGULAMIN PORZĄDKOWY

poczekalni i miejsc do spożywania posiłków w Rzeźni Miejskiej nr 2
zatwierdzony postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta
nr 1322/M z dnia 7 lutego 1938 roku.

Na zasadzie §§ 14 i 21 Rozporządzenia Wojewody Łódzkiego z dnia 26-go maja 1931 roku U. W. 8/1 o urządzeniu i utrzymaniu rzeźni i targowisk (Ł. Dz. Wojew. nr 13, poz. 136) i § 13 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. nr 36, poz. 342 z roku 1928) Zarząd Miejski w Łodzi wydaje następujący regulamin.

§ 1.

Administracja Rzeźni Miejskiej nr 2 przeznacza do użytku osób, trudniących się ubojem zwierząt gospodarskich w tejże Rzeźni, dwa lokale, z których każdy przeznaczony jest na poczekalnię i miejsce do spożywania posiłków.

§ 2.

Jeden lokal przeznaczony jest na poczekalnię i miejsce spożywania posiłków dla rzeźników chrześcijan, a drugi — dla rzeźników żydów.

§ 3.

Zainteresowane osoby obowiązane są do ścisłego przestrzegania podziału lokali według właściwego ich przeznaczenia.

§ 4.

Każdy z poszczególnych lokali składa się z trzech izb, a mianowicie:

- a) z kuchni, służącej do wyłącznego użytku dzierżawcy tej kuchni i obsługi tejże; wstęp do kuchni osobom postronnym jest wzbroniony;
- b) z pomieszczenia dla czeladników i robotników, służącego do wyłącznego użytku robotników, zatrudnionych przy uboju zwierząt;
- c) z pomieszczenia dla mistrzów rzeźniczych, służącego do wyłącznego użytku właścicieli zwierząt rzeźnych.

Interesanci, korzystający z lokali, poczekalni i miejsc spożywania posiłków, obowiązani są korzystać z wyżej wymienionych izb, zgodnie z ich przeznaczeniem.

§ 5.

Poczekalnie i miejsca spożywania posiłków czynne są codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt ustawowych od godziny 7 do 17, w soboty zaś od 7 do 13. Podczas nocnych ubojów czynna będzie poczekalnia dla rzeźników żydów od godz. 0.30 do godz. 5.

Przebywanie w poczekalni i miejscach spożywania posiłków poza godzinami wymienionymi jest wzbronione.

§ 6.

Wzbronione jest:

- a) zanieczyszczanie lokali poczekalni i miejsc spożywania posiłków jak również prowadzących do nich korytarzy, klatek schodowych itp.;
- b) robienie jakichkolwiek napisów, znaków, zaciąg na ścianach, oknach, drzwiach itp., oraz wszelkie niszczenie budynków, urządzeń mebli i lokali;
- c) uprawianie w lokalach jakichkolwiek gier hazardowych;
- d) przynoszenie i picie napojów alkoholowych oraz wchodzenie do lokali lub przebywanie w nich w stanie nietrzeźwym;
- e) wchodzenie i przebywanie w lokalach w zanieczyszczonej odzieży i obuwiu;
- f) przynoszenie i przetrzymywanie w lokalach produktów uboju,
- g) hałaśliwe zachowywanie się, wywoływanie awantur, bójek i naruszanie spokoju publicznego;
- h) usuwanie ze ścian i niszczenie ogłoszeń i obwieszczeń.

§ 7.

Winni naruszenia postanowień porządkowych niniejszego regulaminu będą karani w drodze administracyjnej grzywną do trzystu złotych lub aresztem do sześciu tygodni. Kary grzywny i aresztu mogą być wymierzone łącznie. Niezależnie od tego kierownik rzeźni uprawniony jest w wypadkach niecierpiących zwłoki do bezpośredniego stosowania wobec opornych środków przymusowych na podstawie art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1938 roku, o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. nr 36, poz. 342).

§ 8.

Regulamin niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Łódzkim Dzienniku Wojewódzkim.

Łódź, dnia 22 lutego 1938 roku

Tymczasowy Prezydent Miasta

w/z. (—) *Kazimierz Kozłowski*

(Kazimierz Kozłowski)

(Tymczasowy Wiceprezydent Miasta)

R E G U L A M I N

Referatu Turystycznego Zarządu Miejskiego w Łodzi
zatwierdzony postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta
nr 1353/M z dnia 25 lutego 1938 roku.

§ 1.

1. Referat Turystyczny wchodzi w skład Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydyjnego.
2. Referat Turystyczny rozwija swą działalność w kierunku:
 - a) organizacji terenu i obsługi turystycznej,
 - b) uświadczenia turystycznego miejscowej ludności,
 - c) właściwej propagandy miasta Łodzi.

§ 2.

1. Organizację terenu referat przeprowadza przez:
 - a) powołanie do życia organizacji, mającej na celu popieranie turystyki w szerszym zakresie,
 - b) organizowanie i szkolenie przewodników,
 - c) ustalanie ogólnego programu akcji turystycznej, utrzymywanie ścisłego kontaktu z władzami i instytucjami propagującymi rozwój turystyki (Liga Popierania Turystyki, Biura Podróży, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze itp.);
2. obsługę turystyczną przeprowadza referat przez:
 - a) opiekę nad turystami, przybywającymi do Łodzi,
 - b) organizowanie i przyjmowanie zjazdów i wycieczek,
 - c) ustalanie szczegółowych programów wycieczek,
 - d) wyjednywanie ulg dla turystów,
 - e) ewidencję i dozór nad pomieszczeniami i jadłodajniami dla turystów,
 - f) organizowanie i prowadzenie schronisk i domów turystycznych,
 - g) popieranie wszelkiej inicjatywy i poczynań stowarzyszeń w sprawach turystyki,
 - h) udzielanie informacji w sprawach turystyki.

§ 3.

1. Uświadamianie turystyczne miejscowej ludności referat przeprowadza przez:
 - a) organizowanie wycieczek po Łodzi,
 - b) organizowanie odczytów i pokazów z dziedziny turystyki,
 - c) organizowanie wycieczek krajoznawczych w okolice Łodzi oraz dalszych po całej Polsce.

§ 4.

1. Właściwą propagandę miasta Łodzi referat osiąga przez:
 - a) przygotowywanie, organizowanie i przeprowadzanie programów uroczystości, obchodów i imprez propagandowych,
 - b) wydawnictwo przewodników, informatorów, afiszów, ulotek itp.
 - c) zakładanie tablic orientacyjnych i urządzeń, ułatwiających ruch turystyczny,
 - d) artykuły w prasie i prelekcje radiowe.

§ 5.

Referat prowadzi statystykę ruchu turystycznego oraz zbiera materiały fotograficzne, obrazujące miasto oraz poszczególne fragmenty uroczystości, zjazdów, wycieczek i innych imprez.

§ 6.

Regulamin niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1938 roku i obowiązuje aż do odwołania.

STATUT SŁUŻBOWY

dla pracowników Przedsiębiorstwa Miejskiego
Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi,

zatwierdzony postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta nr 493/R
z dnia 3 grudnia 1937 roku, powziętym w zastępstwie Rady Miejskiej.

Dział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Statut niniejszy zawiera ogólne zasadnicze przepisy o przyjmowaniu pracowników do służby w Przedsiębiorstwie, o wynikających z tego stosunku służbowego obowiązkach i prawach pracowników, o odpowiedzialności służbowej, o przedstawicielstwie związków zawodowych pracowników Przedsiębiorstwa i o rozwiązaniu stosunku służbowego.

Statut nie dotyczy pracowników sezonowych oraz zatrudnionych dorywczo.

Art. 2.

Pracownicy Przedsiębiorstwa dzielą się na: 1) umysłowych i fizycznych oraz 2) etatowych i pozaetatowych.

Pracownikiem umysłowych jest ten pracownik, który podpada pod rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 roku o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. nr 36, poz. 323); fizycznym — ten, który podpada pod rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 roku o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 324).

Pracownikiem etatowym jest ten pracownik, który został mianowany na stanowisko, przewidziane w statucie etatów stanowisk służbowych Przedsiębiorstwa; pozaetatowym zaś — ten, który: a) został przyjęty na czas określony, b) wzgl. dla wykonania określonej pracy, c) wzgl. dla którego nie ma odpowiedniego stanowiska w wykazie stanowisk służbowych Przedsiębiorstwa.

Art. 3.

Rada Miejska na wniosek przełożonego gminy, oparty na opinii Rady Zarządzającej Przedsiębiorstwa, uchwali równocześnie z niniejszym statutem statut etatów stanowisk służbowych Przedsiębiorstwa, który ustali

ilość pracowników, ich tytuły służbowe, wymagane od nich kwalifikacje, podział na stopnie służbowe oraz wysokość uposażeń służbowych, przywiązanych do poszczególnych grup, jako też i wysokość diet wyjazdowych.

Dział II.

Zawiązanie stosunku służbowego.

Art. 4.

Pracownikiem Przedsiębiorstwa może być jedynie obywatel polski o nieskazitelnej przeszłości, posiadający zdolność do działań prawnych oraz uzdolniony fizycznie i umysłowo do pełnienia obowiązków służbowych, posiadających nadto odpowiednie kwalifikacje oraz posiadający w chwili wstąpienia na służbę nie mniej niż 18 lat i nie więcej niż 48.

Kandydaci, ubiegający się o wakujące stanowisko w Przedsiębiorstwie, obowiązani są złożyć:

- a) własnoręcznie napisane podanie z dokładnym życiorysem,
- b) świadectwo lekarskie, stwierdzające zdolność do pracy,
- c) świadectwo szkolne, stwierdzające posiadane wykształcenie,
- d) świadectwo poprzedniej pracy, o ile pracownik gdziekolwiek przed tym pracował,
- e) metrykę urodzenia,
- f) dowód obywatelstwa polskiego,
- g) książeczkę wojskową,
- h) świadectwo niekaralności.

Art. 5.

Każdy nowoprzyjęty do służby pracownik odbywa służbę przygotowawczą, która trwa 1 rok, a po jej odbyciu z wynikiem dodatnim może być zaliczony w poczet pracowników pozaetatowych wzgl. etatowych, o ile w statucie etatów stanowisk służbowych Przedsiębiorstwa jest wolne stanowisko.

Pracowników pozaetatowych oraz na służbę przygotowawczą przyjmuje Prezydent Miasta na wniosek dyrektora Przedsiębiorstwa. Pracowników pozaetatowych zalicza w poczet etatowych Prezydent Miasta na wniosek Rady Zarządzającej Przedsiębiorstwa.

Art. 6.

Mianowanie pracownika pozaetatowego pracownikiem etatowym nie może nastąpić przed ukończeniem 21 lat życia.

Art. 7.

Stosunek służbowy pracownika z Przedsiębiorstwem zawiązuje się z chwilą wręczenia mu pisma nominacyjnego, w którym wymienia się stanowisko, na które się go angażuje, tytuł służbowy, wysokość uposażenia służbowego i datę rozpoczęcia pracy.

Nominację pracowników etatowych podpisuje Prezydent Miasta.

Pracownik po objęciu służby składa na ręce Prezydenta Miasta w przepisanej formie przyrzeczenie służbowe przestrzegania obowiązujących ustaw i przepisów, sumiennego wykonywania obowiązków służbowych i dochowania tajemnicy urzędowej.

Art. 8.

Przedsiębiorstwo zakłada dla każdego pracownika akta osobowe, do których wpisuje się wszelkie dane, dotyczące przebiegu jego służby, oraz do których dołącza się odpisy złożonych dokumentów osobistych. Oryginały dokumentów osobistych zwraca się właścicielowi.

Prawo stwierdzania zgodności odpisów z oryginałami przysługuje dyrektorowi, a z jego upoważnienia kierownikowi Oddziału Ogólnego.

Pracownik ma prawo wejrzenia do swych akt osobowych i sporządzenia odpisów ze znajdujących się tam dokumentów, z wyjątkiem dokumentów natury poufnej.

Obowiązki pracowników.

Art. 9.

Pracownik obowiązany jest wykonywać swe obowiązki pilnie, sumiennie i bezstronnie oraz dbać według swej najlepszej woli i wiedzy o dobro Przedsiębiorstwa. Pracownik obowiązany jest strzec powagi swego stanowiska w służbie i poza służbą i unikać wszystkiego, co mogłoby obniżyć jego autorytet.

Art. 10.

Powierzone czynności obowiązany jest pracownik załatwiać szybko i celowo. Do obowiązków pracownika należy również w miarę możliwości inicjatywa w kierunku ulepszania powierzonej mu pracy i prac, z którymi on stoi w styczności.

O wszelkich zauważonych brakach i niedomaganiach w działalności Przedsiębiorstwa, o faktach, mogących narazić Przedsiębiorstwo na straty i inne złe skutki, pracownik powinien natychmiast zawiadomić bezpośredniego przełożonego lub dyrektora Przedsiębiorstwa.

Art. 11.

Pracownikowi nie wolno oddawać się poza służbą takim zajęciom, których wykonywanie stoi w sprzeczności z jego obowiązkami służbowymi lub przeszkadza w wykonywaniu tychże.

O każdym ubocznym zajęciu, przynoszącym korzyści materialne, winien pracownik zawiadomić dyrektora Przedsiębiorstwa i uzyskać jego zgodę na dalsze wykonywanie tego zajęcia.

Art. 12.

Pracownik obowiązany jest wypełniać każde zlecenie służbowe swych przełożonych, o ile nie sprzeciwia się ono wyraźnie obowiązującym ustawom i przepisom.

O ile zlecenie służbowe jest w przekonaniu pracownika szkodliwe dla dobra Przedsiębiorstwa względnie dobra publicznego w ogólności, jest on obowiązany spostrzeżenia swoje zakomunikować przełożonemu, lecz w razie potwierdzenia zlecenie to wykonać.

O ile zlecenie wydane zostało ustnie, pracownik może w tym wypadku żądać potwierdzenia go na piśmie.

W wypadku koniecznej potrzeby pracownik obowiązany jest załatwiać czasowo na zlecenie dyrektora Przedsiębiorstwa również takie czynności urzędowe, które nie należą do jego zwykłych obowiązków służbowych.

Art. 13.

Pracownik może być pociągnięty do zwrotu szkody materialnej, uczynionej Przedsiębiorstwu rozmyślnie lub wskutek udowodnionej lekkomyślności. W wypadkach takich miarodajne jest orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego.

Orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego, uznające pracownika winnym uczynionej szkody materialnej, jest podstawą do wszczęcia akcji cywilnej o odszkodowanie.

Art. 14.

Pracownik obowiązany jest ściśle przestrzegać urzędowych godzin pracy. Pracownik powinien niezwłocznie zawiadomić swego przełożonego o każdej przeszkodzie do pełnienia służby i przeszkodę tę udowodnić.

Usprawiedliwiona nieobecność na służbie nie pociąga za sobą żadnych ujemnych dla pracowników skutków.

Art. 15.

Wobec przełożonych powinien pracownik zachować szacunek, wobec podwładnych — takt i uprzejmość. W stosunkach urzędowych z interesantami powinien pracownik zachować powagę, uprzejmość oraz służyć

w granicach dopuszczalnych żądanymi informacjami w zakresie swojej kompetencji.

Art. 16.

Wszelkie swe prośby, przedstawienia i zażalenia w sprawach osobistych i urzędowych wnosi pracownik w drodze służbowej, a w wypadkach, w których rodzaj sprawy tego wymaga — bezpośrednio dyrektorowi Przedsiębiorstwa.

Art. 17.

Pracownikowi nie wolno żądać ani przyjmować podarunków w jakiegokolwiek postaci, ofiarowywanych w związku z wykonywaniem przez niego obowiązków służbowych bezpośrednio lub pośrednio jemu lub jego rodzinie oraz wogóle przysparzać sobie lub rodzinie jakichkolwiek korzyści przez wyzyskiwanie swego stanowiska.

Art. 18.

Pracownik obowiązany jest zachować w ścisłej tajemnicy wszystkie sprawy Przedsiębiorstwa, o których wie dzięki swemu stanowisku służbowemu lub o których się przy wykonywaniu swych obowiązków służbowych dowiedział. Pracownikowi nie wolno wyrażać poza służbą zdania o załatwianych w Przedsiębiorstwie sprawach interesantów i o prawdopodobnym ich wyniku.

Prawa pracowników.

Art. 19.

Czynny udział pracownika w życiu społeczno-politycznym jakiegokolwiek legalnej grupy politycznej lub społecznej i jego ściśle prywatne życie nie mogą być brane pod uwagę przy jego ocenie pod względem służbowym.

Art. 20.

Awansowanie pracowników pod względem stopnia służbowego stanowiska i płacy następuje na podstawie decyzji Rady Zarządzającej, powziętej na wniosek dyrektora. W wypadku wakansu na jakiegokolwiek stanowisko służbowe pracownikom, posiadającym wymagane kwalifikacje, przysługuje prawo pierwszeństwa do nominacji lub awansu na to stanowisko przed kandydatami, ubiegającymi się o pracę w Przedsiębiorstwie.

Przy współubieganiu się pracownika o wakujące stanowisko decyduje poza kwalifikacjami służbowymi dłuższy czas pracy w Przedsiębiorstwie.

Art. 21.

Praca pracownika umysłowego trwa: w biurach 7 godzin w dni powszednie i 5 i pół godzin w dni sobotnie, a w biurach, mających bezpośrednią styczność z robotami budowlanymi — tyle godzin, ile trwa normalna robota na budowie.

Czas pracy pracownika fizycznego określają odnośne ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu.

W wypadkach nagłych pracownik na zlecenie dyrektora Przedsiębiorstwa obowiązany jest stawić się do pracy poza godzinami służbowymi, przy czym za taką pracę, o ile nie zajmuje stanowiska kierowniczego, otrzymuje specjalne wynagrodzenie.

Art. 22.

Pracownik ma prawo do uposażenia i tytułów służbowych, przywiązanych do nadanego mu stanowiska, wymienionego w piśmie nominacyjnym.

Wysokość uposażenia służbowego określa statut etatów stanowisk służbowych Przedsiębiorstwa.

Wysokość uposażeń służbowych pracowników Przedsiębiorstwa ulega podwyższeniu wzgl. obniżeniu w tym samym procentowym stosunku, w jakim wzrastają lub zmniejszają się całkowite uposażenia służbowe pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Uposażenia służbowe pracowników umysłowych są wypłacane w dniu 1 każdego miesiąca z góry, a pracowników fizycznych zdołu za okres 2-tygodniowy każdego 15 i ostatniego dnia miesiąca.

Art. 23.

Z wyjątkiem wypadku przewidzianego w art. 22, uposażenie służbowe, przyznane pracownikowi etatowemu, może ulec obniżeniu tylko w drodze ustawy lub na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Dyscyplinarnego, orzekającego o winie i karze. Obniżenie uposażenia na podstawie postanowienia Sądu Dyscyplinarnego winno być połączone z równoczesnym przeniesieniem ukaranego pracownika na odpowiednio niższe stanowisko służbowe — zgodnie z art. 36 niniejszego statutu.

Art. 24.

Pracownik może otrzymać pożyczkę z funduszków Przedsiębiorstwa w wysokości 1-miesięcznego uposażenia służbowego, zwrotną w 10 ratach miesięcznych. Nową pożyczkę może otrzymać pracownik po spłaceniu dawnej w terminach, z góry oznaczonych. Przedwczesne spłacenie pożyczki celem otrzymania nowej jest niedopuszczalne.

Pożyczek udziela na skutek złożonych podań dyrektor Przedsiębiorstwa ze specjalnie przeznaczonego na ten cel przez Radę Zarządzającą funduszu. W wyjątkowych wypadkach Rada Zarządzająca na wniosek dyrektora może udzielić pracownikowi pożyczki w wysokości ponad 1-miesięczne uposażenie.

Art. 25.

Pracownik, spełniający swe czynności urzędowe na mieście poza biu-rem, otrzymuje zwrot kosztów przejazdu tramwajami miejskimi, wzgl. innymi środkami lokomocji. Pracownik, wyjeżdżający w sprawach służbowych na polecenie dyrektora Przedsiębiorstwa poza granice miasta Łodzi, otrzymuje zwrot kosztów podróży i diety.

Diety i koszty podróży otrzymuje pracownik w myśl zasad, ustalonych w statucie etatów stanowisk służbowych Przedsiębiorstwa.

Art. 26.

Każdy pracownik (umysłowy i fizyczny) ma prawo korzystania z urlo-
pów: a) wypoczynkowego, b) kuracyjnego, c) nadzwyczajnego i d) bez-
płatnego.

a) Urlopy wypoczynkowe:

Po przepracowaniu w Przedsiębiorstwie 6 miesięcy otrzymuje pracow-
nik umysłowy urlop 2-tygodniowy. Pracownicy umysłowi i fizyczni otrzy-
mują po przepracowaniu od 1 do 10 lat urlop miesięczny, po przepracowa-
niu od 10 do 20 lat — urlop 5-tygodniowy oraz urlop 6-tygodniowy po
przepracowaniu 20 lat.

Pracownik, zatrudniony w biurze; korzysta z urlopu w czasie od 1 maja
do 1 października, a zatrudniony przy budowie — od 1 grudnia do 31-go
marca.

Urlop wypoczynkowy musi być przez pracownika wykorzystany w ter-
minie, ustalonym w rocznym planie urlopow.

Czas urlopu wypoczynkowego może być za zgodą pracownika przenie-
siony w całości lub częściowo na inny okres roku. Nie korzystający z urlo-
pu wypoczynkowego nie mają prawa do żadnego ekwiwalentu pienięż-
nego.

b) Urlopy kuracyjne:

Płatny urlop kuracyjny otrzymuje pracownik na mocy orzeczenia leka-
rza Ubezpieczalni Społecznej w Łodzi względnie lekarza miejskiego, stwier-
dzającego jego niezdolność do pracy w czasie choroby. Urlopow tych udzie-
la się na czas, wskazany we wspomnianym orzeczeniu lekarskim.

c) Urlopy nadzwyczajne:

Niezależnie do urlopu wypoczynkowego i kuracyjnego może pracownik uzyskać od dyrektora Przedsiębiorstwa w wypadkach nagłych i ważnych krótkoterminowy płatny urlop nadzwyczajny do 3 dni w roku.

Pracownik, zarówno etatowy, jak i pozaetatowy, powołany na ćwiczenia wojskowe, otrzymuje płatny urlop nadzwyczajny na czas odbywania tych ćwiczeń.

Pracownicy pozaetatowi, powołani do służby wojskowej w drodze mobilizacji lub wstępujący jako ochotnicy do wojska w czasie wojny, otrzymują urlop nadzwyczajny na czas trwania służby wojskowej. W tym wypadku przysługuje im zapomoga w wysokości 1-miesięcznej pełnej pensji.

Pracownicy etatowi, utrzymujący rodzinę, pobierają w ciągu 6 miesięcy pełne uposażenie, a nie mający rodziny na utrzymaniu — pobierają przez ten czas połowę swego uposażenia. Po upływie 6 miesięcy otrzymuje rodzina, będąca normalnie na utrzymaniu powołanego (żona, dzieci, rodzice, rodzeństwo), połowę pełnego uposażenia.

d) Urlopy bezpłatne:

Pracownicy, wybrani do ciał ustawodawczych, otrzymują na żądanie na czas piastowania mandatów urlopy bezpłatne. Pracownik może również uzyskać za zgodą Rady Zarządzającej Przedsiębiorstwa w wypadkach, zasługujących na specjalne uwzględnienie, urlop bezpłatny na czas, nie dłuższy niż rok.

Art. 27.

Pracownik etatowy ma prawo do uposażenia emerytalnego, a wdowa i sieroty po nim — do zaopatrzenia wdowiego i sierociego na zasadach, wyłuszczonych w „Przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi i ich rodzin“.

Art. 28.

Pracownik i jego najbliższa rodzina ma zapewnioną opiekę lekarską i środki lecznicze na zasadach, wyłuszczonych w „Przepisach o udzielaniu pomocy lekarskiej pracownikom Zarządu Miejskiego w Łodzi i ich rodzinom“.

Art. 29.

Pracownik jest ubezpieczony na koszt Przedsiębiorstwa w Zakładzie Ubezpieczeń od wypadków na zasadach, wyłuszczonych w ustawie z dnia 28-go marca 1933 roku o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. nr 51, poz. 396).

Art. 30.

Etatowy pracownik otrzymuje z funduszków Przedsiębiorstwa zapomogi na opłacanie wpisów szkolnych w wysokości 50% tychże za dzieci swe,

kształćące się (od pierwszej klasy gimnazjum) w szkołach średnich i zawodowych, uznanych za takie przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Pracownicy, chcący korzystać z powyższych zapomóg, winni starać się o umieszczenie dzieci swych w szkołach państwowych, bądź też samorządowych. Zapomogi na opłacanie wpisów szkolnych za dzieci, umieszczone w zakładach prywatnych, będą przyznawane dopiero wtedy, o ile ubiegający się o nie udowodnią, że nie mogli umieścić dzieci w zakładach naukowych państwowych czy też miejskich. Zastrzeżenie to nie dotyczy tych pracowników, których dzieci z chwilą wejścia w życie powyższych przepisów uczęszczały do szkół prywatnych.

Art. 31.

Pracownik jest zwolniony z opłat za korzystanie z urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych w mieszkaniu, przez niego zajmowanym na prawach głównego lokatora, niezależnie od tego, czy mieszkanie zajmuje jako najemca, czy we własnym domu.

Art. 32.

Pracownicy, których czynności służbowe tego wymagają, otrzymują od Przedsiębiorstwa mieszkanie, opał, światło oraz umundurowanie służbowe i ochronne na warunkach, określonych odnośnymi przepisami.

Przepisy te podlegają zatwierdzeniu przez Radę Miejską.

Art. 33.

Związkowi Zawodowemu pracowników Przedsiębiorstwa przysługuje prawo przedstawiania Dyrekcji Przedsiębiorstwa wzgl. przełożonemu Gminy swych postulatów i wyrażania opinii w zakresie spraw, dotyczących pracowników Przedsiębiorstwa.

Dział III.

Odpowiedzialność służbowa.

Art. 34.

Bezpośredni i pośredni zwierzchnicy mają prawo zwracać uwagę podległym sobie pracownikom na niewłaściwość w urzędowaniu lub zachowaniu się oraz na niedbalstwo w służbie.

Pracownika, który narusza obowiązki swojego stanowiska w służbie lub poza służbą przez czyn, zaniedbanie lub zaniechanie, pociąga się do odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej.

Art. 35.

Za wykroczenia służbowe ponosi pracownik odpowiedzialność porządkową, za występki służbowe — dyscyplinarną. Pracownicy pozaetatowi mogą być pociągnięci wyłącznie do odpowiedzialności porządkowej.

Wykroczeniem służbowym jest każde naruszenie obowiązku służbowego, występkiem służbowym — naruszenie obowiązków służbowych ze szkodą interesu publicznego lub prywatnego względnie zbieg kilku wykroczeń służbowych, powtarzanie się wykroczeń służbowych lub wykroczenie służbowe wśród okoliczności, szczególnie obciążających.

Art. 36.

Za wykroczenia służbowe nakłada się następujące kary porządkowe:

- 1) upomnienie, 2) naganę i 3) grzywnę do 10% uposażenia.

Kary porządkowe nakłada Prezydent Miasta na wniosek Dyrektora.

Przed nałożeniem kary porządkowej należy obwinionemu dać możliwość usprawiedliwienia się. O nałożonej karze porządkowej zawiadamia się pracownika na piśmie.

Za występki służbowe nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

- 1) grzywnę do 10% uposażenia,
- 2) przeniesienie na niższe stanowisko z równoczesnym obniżeniem wysokości uposażenia służbowego,
- 3) zwolnienie z zajmowanego stanowiska z odprawą, zmniejszoną o 25 do 50% lub przeniesienie w stan spoczynku z równoczesnym obniżeniem uposażenia emerytalnego o 25—50%,
- 4) zwolnienie z zajmowanego stanowiska bez odszkodowania z utratą wszelkich praw, wynikających ze stosunku służbowego.

Przy stosowaniu kar dyscyplinarnych należy brać pod uwagę doniosłość występków służbowych oraz dotychczasowe zachowanie się pracownika.

Kary dyscyplinarne notuje się w aktach osobowych pracownika.

Art. 37.

Do badania występków służbowych pracowników oraz orzekania o ich winie i karze powołane są sądy dyscyplinarne dla pracowników Przedsiębiorstwa Miejskiego „Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi”.

Sąd Dyscyplinarny składa się z: a) przewodniczącego, b) 4-ch członków, z których dwóch powołuje Rada Zarządzająca, 2-ch wybierają w tajnym głosowaniu pracownicy na przeciąg 1 roku kalendarzowego na Ogól-

nym Zebraniu; ponadto obie strony wyznaczają po jednym zastępcy. Przewodniczącego Sądu Dyscyplinarnego mianuje Prezydent Miasta.

W skład kompletu orzekającego winien wejść co najmniej 1 prawnik (posiadający wyższe wykształcenie prawnicze).

Art. 38.

Sąd Dyscyplinarny działa na podstawie „Przepisów o organizacji Komisji Dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko pracownikom Zarządu Miejskiego w Łodzi“.

Art. 39.

Jeżeli naruszenie obowiązków służbowych ma cechę czynu karygodnego, zagrożonego powszechnymi ustawami karnymi, dyrektor Przedsiębiorstwa wnosi niezwłocznie doniesienie karne do właściwej władzy sądowej i podaje do wiadomości Radzie Zarządzającej.

Gdy przeciwko pracownikowi wdrożono postępowanie karno-sądowe lub dochodzenie z powodu obwinienia go o występki służbowe, dyrektor Przedsiębiorstwa w porozumieniu z przewodniczącym Rady Zarządzającej może zawiesić pracownika w pełnieniu obowiązków służbowych z ograniczeniem pobieranego przez niego uposażenia do połowy, zawiadamiając natychmiast o tym zarządzenie Sąd Dyscyplinarny. Zarządzenie takie ważne jest w ciągu 14 dni, po czym powinno być zatwierdzone lub odrzucone przez Sąd Dyscyplinarny.

Pracownik, skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Karnego, zostaje wydalony ze służby bez odszkodowania z utratą praw emerytalnych, o ile skazanie pociąga za sobą utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego.

Art. 40.

Pracownicy w stanie spoczynku odpowiadają dyscyplinarnie za występki służbowe, popełnione w czasie czynnej służby.

Art. 41.

Ściganie występków służbowych ulega przedawnieniu po upływie pięciu lat od daty ich popełnienia, a wykroczeń po upływie jednego roku.

Dział IV.

Rozwiązanie stosunku służbowego.

Art. 42.

Stosunek służbowy etatowego pracownika rozwiązuje się:

a) przez dobrowolne wystąpienie tegoż ze służby w Przedsiębiorstwie,

- b) na mocy prawomocnego orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego lub prawomocnego wyroku Sądu Karnego, skazującego na utratę praw,
- c) w razie zniesienia (skasowania) stanowiska, ustalonego w statucie etatów stanowisk służbowych Przedsiębiorstwa,
- d) w razie likwidacji oddziału, w którym pracuje,
- e) wskutek trwającej dłużej, niż 6 miesięcy, niezdolności do pracy z powodu choroby, o ile pracownik nie nabył praw emerytalnych,
- f) wskutek śmierci pracownika.

W wypadkach, przewidzianych w punktach c) i d), pracownik, o ile nie nabył praw do emerytury, otrzymuje odprawę, przewidzianą w „Przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników Zarządu Miejskiego i ich rodzin“.

Stosunek służbowy pracownika pozaetatowego rozwiązuje się:

- a) przez dobrowolne wystąpienie tegoż ze służby w Przedsiębiorstwie,
- b) na mocy prawomocnego wyroku Sądu Karnego, skazującego na utratę praw publicznych,
- c) przez rozwiązanie stosunku służbowego przez Przedsiębiorstwo, poprzedzone 3-miesięcznym wypowiedzeniem na mocy decyzji Rady Zarządzającej, podjętej na wniosek dyrektora,
- d) wskutek trwającej dłużej niż 6 miesięcy niezdolności pracownika do pracy z powodu choroby,
- e) wskutek śmierci pracownika.

Pracownik, odbywający służbę przygotowawczą, może być zwolniony na mocy decyzji dyrektora po zachowaniu ustawowych terminów wypowiedzenia.

Art. 43.

Pracownik powinien zgłosić dobrowolne wystąpienie ze służby w Przedsiębiorstwie co najmniej na 1 miesiąc naprzód.

Art. 44.

Pracownik, zwolniony w drodze dyscyplinarnej lub na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Karnego za przestępstwa pospolite, traci wraz z rodziną wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego.

Pracownik, zwolniony ze służby na własne żądanie, traci wraz z rodziną wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego. Zarząd Miejski przekazuje na żądanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (Z. U. S.) lub tej instytucji, w której pracownik objął zatrudnienie, całkowite składki emerytalne, płacone przez pracownika na emeryturę.

Pracownik pozaetatowy, zwolniony:

a) ze służby bez własnej winy lub

b) z powodu choroby, trwającej dłużej niż 6 miesięcy, otrzymuje z funduszków Przedsiębiorstwa odprawę w wysokości 3-miesięcznego ostatniego uposażenia, a po 10-letniej pracy — odprawę w wysokości 6-miesięcznego tegoż uposażenia.

Pracownicy pozaetatowi, mający ponad 10 lat pracy w przedsiębiorstwie mogą być zwolnieni na podstawie decyzji Rady Zarządzającej za 6-miesięcznym wypowiedzeniem pracy w okresach kwartalnych.

Art. 45.

W razie śmierci etatowego pracownika Przedsiębiorstwo stosuje odpowiednie artykuły „Przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi i ich rodzin“.

Art. 46.

W razie rozwiązania stosunku służbowego wskutek śmierci pracownika pozaetatowego Przedsiębiorstwo bez względu na ubezpieczenie emerytalne pracownika wypłaca jego rodzinie, mającej ustawowe prawo do utrzymania i przez niego utrzymywanej:

- 1) całkowite uposażenie do końca tego miesiąca, w którym pracownik zmarł,
- 2) odprawę w wysokości 3-miesięcznego ostatniego uposażenia wzgl. 6-miesięcznego uposażenia, jeżeli stosunek pracy trwa co najmniej 20 lat.

Art. 47.

Jeżeli pracownik na podstawie fałszywych lub nieważnych dokumentów uzyskał nominację lub jeżeli wyjdą na jaw okoliczności, nie dopuszczające w myśl obowiązujących przepisów do mianowania, mianowanie pracownika będzie nieważne, a pracownik będzie wydalony ze służby z utratą wszelkich praw, wynikających ze stosunku służbowego.

Orzeczenie o unieważnieniu i wydaleniu ze służby wyda Prezydent Miasta.

Dział V.

Przepisy końcowe.

Art. 48.

Z dniem wejścia w życie statut niniejszy obowiązuje Dyrekcję i pracowników Przedsiębiorstwa.

Art. 49.

Każdy zatrudniony przez Przedsiębiorstwo Miejskie „Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi“ pracownik zostanie z dniem wejścia w życie niniejszego statutu bądź mianowany na jedno ze stanowisk, przewidzianych w statucie etatów stanowisk służbowych Przedsiębiorstwa i zaliczony w poczet etatowych pracowników, bądź też zaliczony w poczet pracowników pozaetatowych.

Art. 50.

Statut niniejszy wchodzi w życie po uprzednim zatwierdzeniu go na wniosek przełożonego Gminy, oparty na opinii Rady Zarządzającej Przedsiębiorstwa, przez Radę Miejską i władze nadzorcze z dniem ogłoszenia w Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Z dniem tym tracą jednocześnie moc obowiązujące dotychczas przepisy, normujące stosunki służbowe pracowników Przedsiębiorstwa.

STATUT ETATÓW

stanowisk służbowych w Przedsiębiorstwie Miejskim
Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi

zatwierdzony postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta nr 493/R
z dnia 3 grudnia 1937 roku, powziętym w zastępstwie Rady Miejskiej.

Dział I.

§ 1.

Statut niniejszy ustala:

- a) ilość stałych etatów służbowych
- b) wymagane od pracowników kwalifikacje oraz
- c) normuje uposażenia dla wszystkich stanowisk służbowych, objętych statutem.

Statut niniejszy nie dotyczy:

- a) pracowników, przyjmowanych na podstawie odrębnych indywidualnych umów, oraz
- b) pracowników pozaetatowych (dziennie płatnych) i wszystkich pracowników, z którymi nie zawarto umów na piśmie.

§ 2.

Ustanawia się 9 grup uposażeń i stanowisk służbowych. Każde etatowe stanowisko służbowe zalicza się do jednej z 9 grup uposażeń.

Etatowy pracownik Przedsiębiorstwa otrzymuje uposażenie, przywiązane do grupy tego stanowiska, na które został mianowany z zaliczeniem do jednego z trzech szczebli na zasadzie uchwały Rady Zarządzającej, powziętej na wniosek dyrektora.

§ 3.

Wysokość uposażenia pracowników w poszczególnych grupach ustala się następująco:

I	zł 1.000.—	1.100.—	1.200.—	kierownik oddziału fachowego,
II	„ 800.—	850.—	900.—	kierownik oddziału manipulacyjnego, kierownik odcinka,

III	„	650.—	700.—	750.—	kierownik pomiarów, zastępca kierownika oddziału fachowego, starszy konstruktor, młodszy kierownik odcinka, starszy księgowy.
IV	„	500.—	550.—	600.—	starszy technik, konstruktor, księgowy, główny kasjer, st. referent, zastępca kierownika oddziału manipulacyjnego.
V	„	375.—	400.—	450.—	technik, pomocn. księgowego, kasjer, referent, magazynier oddziału gospodarczego, księgowy oddziału gospodarczego, zarządzający betoniarnią, mechanik stacji oczyszczania ścieków, elektrotechnik, majster murarski, majster inspekcji sieci.
VI	„	300.—	325.—	350.—	mł. technik, rysownik, sekretarz oddziału, rachmistrz, kancelista, stenotypistka, magazynier odcinka, pomiarowy odcinka, podmajstry robót ziemnych, ślusarski, ciesielski i stolarski, st. monter.
VII	„	225.—	250.—	275.—	mł. kancelista, maszynistka, pisarz odcinka, monter, rzemieślnik, dozorca robót, obchodowy, robotnik pomiarowy, zmianowy stacji oczyszczania ścieków.
VIII	„	160.—	180.—	200.—	robotnik wykwalifikowany, woźny, portier, dozorca domowy, sprzętaczka.
IX	„	130.—	140.—	150.—	goniec, robotnik niewykwalifikowany

Dyrektor i wicedyrektor są pracownikami pozagrupowymi i warunki ich pracy ustalają indywidualne umowy.

§ 4.

Uposażenie służbowe pracowników Przedsiębiorstwa, ustalone w niniejszym statucie, ulega podwyższeniu wzgl. obniżeniu w tym samym procentowym stosunku, w jakim wzrastają lub zmniejszają się pełne całkowite uposażenia pracowników miejskich.

§ 5.

Poza normalnym uposażeniem, zgodnie z przepisami statutu służbowego dla pracowników Przedsiębiorstwa Miejskiego „Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi“, pracownik otrzymuje:

1. W czasie wyjazdów służbowych — diety i zwrot kosztów przejazdu.

Diety wynoszą dziennie dla:

a) dyrektora i wicedyrektora	zł. 20.—
b) pracowników, pobierających uposażenie	
według grup:	
I i II	„ 20.—
III i IV	„ 15.—
V	„ 12.—
VI	„ 10.—
VII	„ 9.—
VIII i IX	„ 8.—

Dieta dzienna obejmuje 24-godzinny okres czasu, liczony od chwili wyjazdu ze zwykłego miejsca służbowego do chwili powrotu do tegoż miejsca, przy czym:

- a) jeżeli pobyt poza zwykłym miejscem służbowym trwa dłużej niż 24 godziny, należy się za końcowy okres czasu ponad 6 do 12 godzin połowa diety, ponad 12 do 18 godzin — 75% diety, ponad 18 godzin — cała dieta;
- b) jeżeli pobyt poza zwykłym miejscem służbowym trwa krócej niż 24 godziny, należy się za czas ponad 6 do 12 godzin — połowa diety, ponad 12—18 godzin — 75% diety, ponad 18 godzin — cała dieta.

Prawo przejazdu przysługuje:

- a) dyrektorowi i wicedyrektorowi klasą I,
- b) pracownikom, pobierającym uposażenie według grup:
 - od I do V włą. klasę II.
 - od VI do IX włą. klasą III.

Oprócz tego przysługuje pracownikom zwrot kosztów za dojazdy dla dyrektora i wicedyrektora oraz pracowników w grupach od I do V włącznie po zł 6.—, a w pozostałych grupach po zł 3.60.

2. Zapomogi na wpisy szkolne w wysokości 50% pełnego czesnego za dzieci, kształcące się w średnich zakładach ogólno-kształcących i zawodowych.

3. Pomoc lekarską na zasadach, ustalonych w ustawie z dnia 28 marca 1933 roku o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. nr 51, poz. 396). Pracownicy, którzy ustawowo nie podlegają ubezpieczeniu na wypadek choroby, otrzymują na koszty leczenia zwrot składki w wysokości, przypadającej od pracodawcy.
4. Pracownicy, których czynności służbowe tego wymagają, otrzymują od Przedsiębiorstwa mieszkanie, opał, światło oraz umundurowanie i odzież ochronną na warunkach, określonych odpowiednimi przepisami.
5. Pracownik jest zwolniony z opłat za korzystanie z urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych w mieszkaniu, przez niego zajmowanym, na prawach głównego lokatora, niezależnie od tego, czy mieszkanie zajmuje jako najemca, czy we własnym domu.

§ 6.

Prawo do otrzymania uposażenia powstaje:

- a) dla pracowników pozaetatowych, wstępujących do pracy w Przedsiębiorstwie z chwilą faktycznego objęcia zatrudnienia;
- b) dla pracowników etatowych, uzyskujących nominację, jeśli otrzymanie nominacji na stanowisko etatowe nastąpiło najpóźniej do dnia 15 miesiąca kalendarzowego z pierwszym dniem tego miesiąca, jeżeli zaś nastąpiło po 15 miesiąca kalendarzowego — z dniem 16 tego miesiąca.

Dział II.

§ 7.

Ustanawia się następujące stanowiska etatowe:

1 dyrektor	wykształcenie wyższe	uposażenie według umowy
1 wicedyrektor	" "	d-tto

I. Oddział Ogólny:

1 kierownik Oddziału	wykształcenie wyższe	II grupa uposaż.
1 st. referent	wykształcenie średnie	IV grupa uposaż.
2 referentów	" "	V " "
1 sekretarz	" "	VI " "
1 kancelista	" "	VI " "
3 mł. kancelistów	" "	VII " "
1 maszynistka	" "	VII " "
2 woźnych	" niższe	VIII " "

1 palacz	umiejętn. czyt. i pis. i uzdolnienie fach.	VII grupa uposaż.
1 dozorca domu	umiejętn. czyt. i pis.	VIII " "
2 portierów	" " "	VIII " "
1 sprzątaczką	" " "	VIII " "
2 gońców	wykształcenie niższe	IX " "

II. Oddział Finansowy:

1 kierownik Oddziału	wykształcenie wyższe	II grupa uposaż.
1 zast. " "	" "	IV " "
1 księgowy	" średnie	IV " "
2 pomocn. księgowych	" "	V " "
4 rachmistrzów	" "	VI " "
1 główny kasjer	" "	IV " "
1 kasjer	" "	V " "
1 referent	" "	V " "
2 mł. kancelistów	" "	VII " "
1 woźny	" niższe	VIII " "

III. Oddział Techniczny:

1 kierownik Oddziału	wykształcenie wyższe fach.	I grupa uposaż.
1 st. konstruktor	" " "	III " "
1 konstruktor	" średnie "	IV " "
2 st. techników	" " "	IV " "
2 techników	" " "	V " "
2 rysowników	" " "	VI " "

IV. Oddział Pomiarów:

1 kierownik Oddziału	wykształcenie wyższe fach.	III grupa uposaż.
1 technik mierniczy	" średnie "	VI " "
1 rysownik	" " "	VI " "
2 st. robotn. pomiarowych	umiejętn. czyt. i pis. i kwalifik. zawodowe	VII " "
3 robotników wykwalifik.	d-tto	VIII " "

V. Oddział Gospodarczy:

1 kierownik Oddziału	wykształcenie wyższe	I grupa uposaż.
1 zast. kierown. "	" średnie	III " "
2 magazynierów	" "	V " "
1 księgowy	" średnie fach,	V " "
2 rachmistrzów	" średnie	VI " "
1 sekretarz	" "	VI " "

3 kancelistów	wykształcenie średnie	VI	grupa uposaż.
4 dozorców	umiejętn. czyt. i pis.	VIII	" "
2 woźnych	wykształcenie niższe	VIII	" "
3 podmajstrzych	wykształcenie niższe i uzdolnienie fachowe	VI	" "
1 elektrotechnik	wykształcenie niższe i uzdolnienie fachowe	V	" "
6 robotn. wykwalifik.	umiejętn. czyt. i pis. i uzdolnienie fachowe	VIII	" "

VI. Oddział Inspekcji Sieci:

1 kierownik Oddziału	wykształcenie wyższe fach.	I	grupa uposaż.
1 zast. „ „	" " "	III	" "
4 st. techników	" średnie "	IV	" "
4 techników	" " "	V	" "
2 mł. „	" " "	VI	" "
1 sekretarz	" " "	VI	" "
2 kancelistów	" " "	VI	" "
1 mechanik S. O. S.	" „ fach.	V	" "
2 majstrów insp. sieci	" " "	V	" "
1 podmajstrzy	" niższe i kwalifikacje zawodowe	VI	" "
3 zmianowych	d-tto	VII	" "
5 dozorców robót	" " "	VII	" "
10 obchodowych	" " "	VII	" "
50 robotników wykwal.	umiejętn. czyt. i pis. i kwalifikacje zawod.	VIII	" "

VII. Oddział Budowy:

1 kierownik Oddziału	wykształcenie wyższe fach.	I	grupa uposaż.
4 kierowników odcinków	" " "	II	" "
4 magazynierów	" średnie "	VI	" "
4 pisarzy	" " "	VII	" "
4 pomiarowych	" „ fach.	VI	" "
1 sekretarz	" " "	VI	" "
1 kancelista	" " "	VI	" "
1 zarząd. beton.	" „ fach.	V	" "
5 majstrów mur. i bet.	" niższe „	V	" "
4 podmajstrzych	" " "	VI	" "
4 dozorców	umiejętn. czyt. i pis.	VIII	" "
1 woźny	" " "	VIII	" "

W wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, Prezydent Miasta może zezwolić na mianowanie pracownika na stanowisko, chociażby pracownik ten nie posiadał wymaganego statutem wykształcenia, o ile przed wejściem w życie niniejszego statutu pracował na tym stanowisku i wykazał odpowiednie uzdolnienie.

Dział III.

§ 8.

O pierwszym zaliczeniu, po wejściu w życie niniejszego statutu pracowników Przedsiębiorstwa do poszczególnych grup i szczebli uposażeń, rozstrzyga zatwierdzona przez władze Nadzorcze uchwała Rady Miejskiej, powzięta na wniosek przełożonego Gminy, oparty na opinii Rady Zarządzającej.

§ 9.

Statut niniejszy wchodzi w życie równocześnie z uchwalonym przez Radę Miejską Statutem Służbowym dla pracowników Przedsiębiorstwa. Jednocześnie tracą moc dotychczasowe obowiązujące przepisy.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZARZĄDU MIEJSKIEGO W ŁODZI
za czas od 1 kwietnia 1937 r. do 28 lutego 1938 roku.

NAZWA RACHUNKU	Bilans otwarcia na dzień 1 kwietnia 1937 r.		Obroty od 1 kwietnia do 31 stycznia 1938 r.		Obroty w lutym 1938 r.		Ogólne obroty za czas od I. IV 37 do 28 II. 1938 r.	
	Winien	Ma	Winien	Ma	Winien	Ma	Winien	Ma
Kasa	130,245.48	—	22,348,642.69	22,427,543.89	1,623,442.19	1,618,340.43	24,102,330.36	24,045,884.32
Wydatki budżetowe	7.32	—	30,184,615.69	2,099,826.39	2,047,540.39	236,245.30	32,232,163.40	2,336,071.69
Dochody budżetowe	—	—	595,743.59	27,929,616.40	249,225.81	1,994,285.67	844,969.40	29,923,902.07
Zakłady i Szpitale	—	—	2,170,556.57	987,414.08	231,975.27	127,992.50	2,402,531.84	1,115,406.58
Przedsiębiorstwa komunalne	108.--	127.74	3,424,936.43	2,351,569.30	173,370.52	262,153.92	3,598,414.95	2,613,850.96
Zobowiązania z tyt. wyk. budżetu	62.62	2,465,404.55	27,445,729.51	27,008,398.14	1,725,368.20	1,876,050.30	29,171,160.33	31,349,852.99
Instytucje kredytowe	150,106.90	—	29,687,916.96	29,806,262.68	1,938,039.44	1,843,829.22	31,776,063.30	31,650,091.90
Sumy przechodnie	1,868,999.80	3,551,347.15	40,059,552.94	40,026,994.15	3,170,832.16	3,109,844.08	45,099,384.90	46,688,185.38
Weksle obce	—	—	—	—	—	—	—	—
Zaliczki	2,898,291.81	533,875.28	8,737,295.55	8,894,173.26	383,817.95	274,870.51	12,019,405.31	9,702,919.05
Dłużnicy i Wierzyciele	2,194,723.79	21,791.—	11,320.—	2,094,511.64	—	—	2,206,043.79	2,116,302.64
Akcepty	—	10,000.—	54,834.08	554,834.08	100,000.—	—	154,834.08	564,834.08
Depozyty walorowe obce	419,094.60	—	180,788.48	85,334.91	34,722.50	24,863.50	634,605.58	110,198.41
Deponenci	—	419,094.60	85,334.91	180,788.48	24,863.50	34,722.50	110,198.41	634,605.58
Pożyczki krótkoterminowe	—	660,000.—	2,010,000.—	2,550,000.—	—	300,000.—	2,010,000.—	3,510,000.—
Papiery wartościowe własne	16,811,749.57	—	1,030.—	17,230.—	—	1,450.—	16,812,779.57	18,680.—
Różne rachunki	—	16,811,749.57	24,490,619.89	24,474,419.89	1,450.—	—	24,492,069.89	41,286,169.46
Ogółem	Zł. 24,473,389.89	24,473,389.89	191,488,917.29	191,488,917.29	11,704,647.93	11,704,647.93	227,666,955.11	227,666,955.11

WYKONANIE BUDŻETU

za czas od 1. IV. 37 r.

Dział	NAZWA DZIAŁU	Wydatki zwyczajne		Stosunek %/o
		preliminowano na okres roczny	wydatkowano za 11 miesięcy	
I	Zarząd ogólny	4,059,448.—	3,880,985.25	95,60
II	Majątek komunalny	234,060.—	221,445.02	94,61
III	Przedsiębiorstwa komunalne	212,473.—	—	—
IV	Spiata długów	4,114,137.—	3,163,479.24	76,89
V	Drogi i place publiczne	1,490,919.—	1,244,011.61	83,44
Va	Pomiary i plany rozb. miasta	348,023.—	282,367.54	81,13
VI	Oświata	3,149,512.—	2,809,226.71	89,19
VII	Kultura i sztuka	714,838.—	601,694.97	84,17
VIII	Zdrowie publiczne	4,598,868.—	3,977,846.44	86,50
IX	Opieka społeczna	2,980,252.—	2,740,907.30	91,97
X	Popieranie rolnictwa	212,144.—	206,527.25	97,35
XI	Popieranie przemysłu i handlu	518,791.—	420,555.88	81,06
XII	Bezpieczeństwo publiczne	1,595,436.—	1,220,043.38	76,47
XIII	Różne	728,393.—	666,897.49	91,56
	Ogółem	Zł. 24,957,294.—	21,435,988.08	85,89

ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI

do 28. II. 1938 roku.

Dział	NAZWA DZIAŁU	Dochody zwyczajne		Stosunek % /o
		Preliminowano na okres roczny	Wpłynęło za 11 miesięcy	
I	Majątek komunalny	248,295.—	177,370.84	71,43
II	Przedsiębiorstwa komunalne	3,711,160.—	2,134,692.15	57,52
III	Subwencje i dotacje	100,402.—	73,678.80	73,35
IV	Zwroty	2,133,302.—	964,861.62	45,23
V	Oplaty administracyjne	558,006.—	522 290.37	93,60
VI	Oplaty z urzędzeń dobra publ.	621,618.—	442,600.29	71,20
VII	Dopłaty	—	—	—
VIII	Udział w podatk. państwowych	10,469,023.—	9,501,962.50	90,76
IX	Dod. do podatków państwowych	6,461,007.—	5,984,833.31	92,63
X	Podatki samoistne	1,300,000.—	1,231,600.46	94,74
XI	Różne	200,004.—	228,815.44	114,40
	Ogółem	Zł. 25,802,817.—	21,262,675.78	82,40

UWAGA: Sumy wykonania działu VIII i dz. IX wykazane w rubryce 2-ej nie obejmują wpływów podatkowych za miesiąc luty 1938 r. z powodu przekazania tych należności przez Izbę Skarbową w następnym miesiącu.

KRONIKA.

I. OGÓLNA.

Łódź, w rocznicę odzyskania przez Polskę dostępu do morza.

Dnia 20 lutego rb. Łódź była terenem niezwykle podniosłych uroczystości, związanych z rocznicą odzyskania przez Polskę dostępu do morza, a zorganizowanych przez Zarząd Okręgu Ligi Morskiej i Kolonialnej w Łodzi.

O godzinie 9-ej rano odbyło się w kościele Matki Boskiej Zwycięskiej uroczyste nabożeństwo, transmitowane przez Łódzką Rozgłośnie na wszystkie rozgłośnie Polskiego Radia. W czasie nabożeństwa pień religijne wykonał chór z Gdańska im. Św. Cecylii pod dyrekcją Kazimierza Wiłkomirskiego.

O godzinie 11 przed południem odbyła się w sali Teatru Polskiego Akademia Morska Macierzy Szkolnej w Gdańsku, wykonawcami której była młodzież polska z Gdańska, przybyła do Łodzi w liczbie 160 osób. Akademia rozpoczęła się zagajeniem wiceprezesa Zarządu Okręgu Ligi Morskiej i Kolonialnej dyr. Józefa Wolczyńskiego, który powitał w krótkich słowach gości z Gdańska. Po zagajeniu, przybyły na specjalne zaproszenie Ligi Morskiej i Kolonialnej w Łodzi prezes Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Kolonialnej w Warszawie, gen. Kwaśniewski wygłosił dłuższe przemówienie, w którym nawiązując do zorganizowanej w Łodzi Wystawy Morskiej, zaznaczył, że Łódź żywo nadaża za innymi miastami wraz ze stolicą w dziale popularyzacji zagadnień Ligi Morskiej i Kolonialnej.

Na program akademii złożyło się szereg utworów kompozytorów polskich i obcych, mających za tło i temat sprawy morskie. Poza tym chór wykonał szereg utworów Moniuszki, Anczyca, Noskowskiego, Niewiadomskiego, Wiłkomirskiego i Maklakiewicza. Uwzględniono w programie bogaty repertuar pieśni kaszubskich, melodii ludowych wielkopolskich, żywieckich i z Mazowsza oraz stylizowane ludowe tańce kaszubskie.

W pierwszej części programu wygłosił przemówienie okolicznościowe dyr. Szkoły Średniej Polskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku p. Kazimierz Sołtysik, który zobrazował stan posiadania Polski w Gdańsku pod względem kulturalno-oświatowym. Wyrazem zbliżenia Polaków gdańskich z Macierzą jest właśnie obecna wycieczka młodzieży z Gdańska do Łodzi. W Gdań-

sku dobrze się rozwija praca w kierunku stworzenia z Polską bliskiego, uczuciowego kontaktu.

W dalszym ciągu uroczystości odbyło się o godzinie 12.30 otwarcie i poświęcenie zorganizowanej staraniem Zarządu Okręgu Ligi Morskiej i Kolonialnej Wystawy Morskiej, dostępnej dla publiczności w czasie do dnia 20 marca rb. Wystawa zorganizowana została kosztem dużych wysiłków ze strony władz miejscowych Ligi Morskiej i Kolonialnej, przy czym wobec trudności lokalnych, ekspozyty jej mieszczą się częściowo w lokalu Instytutu Propagandy Sztuki w Parku Sienkiewicza, częściowo zaś w domu przy ul. Piotrkowskiej 113.

Uroczystość otwarcia i poświęcenia Wystawy Morskiej zgromadziła w lokalu IPS-u przedstawiciele władz państwowych, samorządowych i innych.

Na uroczystości przybyli: Wojewoda Łódzki Al. Hauke-Nowak, gen. Kwaśniewski z ramienia Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Kolonialnej w Warszawie, wiceprezydent miasta Łodzi p. K. Kozłowski, płk. dypl. M. Bolesławicz — z ramienia d-cy O. K., oraz wielu przedstawicieli władz instytucyj i urzędów z naczelnikiem dr St. Wroną, starostą dr H. Mostowskim, płk. Haberlingiem, insp. Złotowskim, insp. Elsesser-Niedzielskim oraz władzami Ligi Morskiej i Kolonialnej na czele.

Po zagajeniu przez dyr. J. Wolczyńskiego, przemówienie wygłosił gen. Kwaśniewski, podkreślając znaczenie Wystawy na polu budzenia zainteresowań szerokich mas społeczeństwa dla spraw morskich i dla polskiego stanu posiadania na morzu.

W dalszym ciągu uroczystego aktu poświęcenia dokonał J. E. Ks. Biskup Sufragan dr Kazimierz Tomeczak, po czym przy dźwiękach Hymnu Narodowego, odegranego przez orkiestrę Straży Ogniowej, Pan Wojewoda Łódzki Al. Hauke-Nowak przeciął symboliczną wstęgę, otwierając Wystawę.

Następnie zgromadzeni goście obejrzeliby ekspozyty Wystawy, obrazujące zdobycze Polski na morzu.

Wspomnieć należy, że w lokalu IPS-u w parku im. H. Sienkiewicza mieści się pięć działów Wystawy, a mianowicie: Port i m. Gdynia, Port i m. Gdańsk, Morze — droga Polski na świat, Marynarka Handlowa, Marynarka Wojenna, w lokalu zaś przy ulicy Piotrkowskiej 113 następujące: Rybołówstwo morskie, Emigracja, Morze w handlu zagranicznym Polski, oraz Propaganda morza.

* * *

Zaznaczyć należy, że wycieczce młodzieży polskiej z Gdańska, której przewodniczył dyr. Kazimierz Sołtysik, miasto zgotowało serdeczne przyjęcie.

Referat Turystyczny Zarządu Miejskiego przygotował dla przybyłych gości noclegi oraz zorganizował zwiedzanie zakładów przemysłowych w Łodzi, zbiorników wodociągowych na Budach Stokowskich oraz szkół.

W fabrykach dziecięta została obdarowana upominkami w postaci materiału na mundurki harcerskie i sukienki oraz otrzymała chusteczki do nosa.

Posiedzenie Rady Związku Straży Pożarnych Rz. P. w Łodzi.

Dnia 27 lutego w sali konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego odbyło się zebranie Rady Okręgu Wojewódzkiego Związku Straży Pożarnych R. P. w Łodzi przy udziale 40 przedstawicieli władz państwowych, samorządowych i Oddziałów Powiatowych Związku.

Zebranie miało na celu głównie uchwalenie planu pracy i budżetu Okręgu Wojewódzkiego na rok 1938/39.

Przed przystąpieniem do porządku obrad prezes Zarządu Okręgu p. wicewojewoda Stefan Wendorff dokonał dekoracji osób, zasłużonych w pracy pożarniczej. Złote Medale Zasługi otrzymali: pp.: prezydent M. Godlewski, dyr. J. Wolczyński, B. Dobranc, zaś srebrne Medale Zasługi, pp.: Komendant dr M. Marx, dr Bobiński i nacz. St. Osuchowski.

Z uwagi na nieobecność prezesa Rady p. Wojewody, Aleksandra Hauke-Nowaka, zebraniu przewodniczył p. prezydent M. Godlewski — Prezes O. S. P. w Łodzi.

W wyniku dyskusji Rada jednogłośnie uchwaliła plan pracy i budżet Okręgu na rok 1938/39 w brzmieniu, ustalonym przez Zarząd.

Kończąc zebranie, prezydent Mikołaj Godlewski pożegnał w gorących słowach przedstawicieli 4 powiatów, które z dniem 1 kwietnia rb. przydzielone zostały do Województwa Poznańskiego.

Koordinacja leczenia przeciwgruźliczego w Łodzi.

Sfinalizowana ostatnio sprawa koordynacji akcji zwalczania gruźlicy jest krokiem o doniosłym znaczeniu dla Łodzi. Zawarcie umowy przez Zarząd Miejski z Ubezpieczalnią Społeczną reguluje znakomicie sprawę leczenia przeciwgruźliczego w Łodzi.

Stosownie do podziału Łodzi na dwie części, jedna z nich — południowa — podlegać będzie lecniectwu Ubezpieczalni Społecznej, druga — północna — Zarządowi Miejskiemu. Uzupełnić należy, że Ubezpieczalnia Społeczna obejmować będzie swym w tym wypadku zasięgiem tereny połowy 6 Komisariatu Policji Państwowej, następnie komisariaty: 10, 11, 12, 13 i 14. Pozostały teren podlegać będzie Zarządowi Miejskiemu.

Zasadą tak skoordynowanej pracy jest to, że na terenach, objętych przez miasto, leczeni będą w przychodniach miejskich mieszkańcy ubezpieczeni

i nieubezpieczeni. Podobnie przedstawiać się będzie sprawa na terenach, objętych przez Ubezpieczalnię Społeczną.

Opieka polegać będzie nie tylko na leczeniu, ale również na uświadamianiu, pouczenia chorych lub zagrożonych gruźlicą oraz na profilaktyce w 2 ośrodkach zdrowia i w centralnej przychodni przeciwgruźliczej przy ulicy Narutowicza 30.

Jest tu rzeczą bardzo ważną, że opieką w tych poradniach zarówno miejskich, jak i Ubezpieczalni Społecznej, objęta będzie i ludność osiedla podmiejskiego.

Stosownie do zawartej umowy Ubezpieczalnia Społeczna przydziela odpowiednią liczbę lekarzy wykwalifikowanych dla ordynacji dziennej. Godziny i dni porad w przychodniach ustalają strony po wzajemnym porozumieniu się.

Lekarzowi naczelnemu Ubezpieczalni, wzgl. lekarzowi, delegowanemu przez lekarza naczelnego Ubezpieczalni, przysługuje prawo kontroli leczenia chorych ubezpieczonych i członków ich rodzin oraz zapoznawania się z tą częścią pozostałej pracy przychodni, która dotyczy działalności profilaktycznej przychodni. Lekarz naczelny Ubezpieczalni przedstawia Wydziałowi Zdrowia Publicznego Zarządu Miejskiego swoje wnioski do uzgodnienia, i w razie braku zgody, spór rozstrzyga Komisja, przy czym orzeczenie tej Komisji obowiązuje obie strony przez cały czas trwania zawartej umowy koordynacyjnej.

Przychodnie przeciwgruźlicze zobowiązane są kontrolować uprawnienia chorych do świadczeń.

Pomocy lekarskiej i pielęgniarskiej ubogim chorym na gruźlicę płuc i dzieciom szkół powszechnych w takich gminach podmiejskich, jak Chojny, m. Ruda Pabianicka, Wiskitno, Rąbień i część gminy Brus na południe od ul. 11 Listopada, udzielać będą na swój koszt przychodnie, prowadzone wspólnie przez Ubezpieczalnię Społeczną w Łodzi.

Lekarzowi, uprawnionemu przez Wydział Zdrowia Publicznego Zarządu Miejskiego, przysługuje prawo kontroli leczenia ubogogminnych chorych. Wnioski swoje przedstawia on Ubezpieczalni Społecznej.

Ubezpieczalnia Społeczna opłaca całkowicie personel lekarski, przydzielony do przychodni przeciwgruźliczych. Będzie wpłacała częściowe pokrycie wszystkich innych wydatków, wynikłych z wykonywania przez Zarząd Miejski w Łodzi zawartej umowy, 65.600 zł rocznie, płatnych na rzecz Zarządu Miejskiego w Łodzi w czterech równych ratach.

Zawarta umowa obowiązywać będzie już z dniem 1 kwietnia 1938 roku do 31 marca 1939 roku.

Sanatorium przeciwgruźlicze w lasach skotnickich.

Łódź jest pierwszym w Polsce miastem, które zdołało przeprowadzić koordynację walki z gruźlicą.

Ściśle z kwestią osłabiania natężenia choroby gruźlicy w Łodzi Zarząd Miejski, postanowił w zdrowych, mieszanych, o przeważającej ilości drzew sosnowych lasach, wybudować sanatorium przeciwgruźlicze w Skotnikach.

Sanatorium to według planów posiadać będzie razem 225 łóżek. Z ilości tej z 150 łóżek korzystałoby dorośli, a z 70 — dzieci i młodociani. Niezależnie od budowy tego pawilonu, Zarząd Miejski wzniesie tu prewentorium dla dzieci zagrożonych gruźlicą, które będzie funkcjonowało tylko latem. Prewentorium obliczone jest na 100 lub 150 dzieci.

Koszt budowy sanatorium w Skotnikach, nie licząc budynków gospodarczych i dla personelu, oblicza się na kwotę około 1 miliona 400 tysięcy złotych.

W związku z tym w Wydziale Zdrowia Publicznego Zarządu Miejskiego w Łodzi odbyło się posiedzenie Komitetu budowy sanatorium w Skotnikach. Przewodniczył p. Wiceprezydent A. Pączek.

Na posiedzeniu przedyskutowana została sprawa wyboru projektu budowy sanatorium. Kwestią tą zajmowała się specjalnie powołana komisja.

Po dyskusji wniosek komisji został przyjęty. Uchwalono wybrać do zrealizowania projekt oznaczony numerem 16, odznaczony na konkursie pierwszą nagrodą. Autorami projektu tego są pp.: inż. Julian Duchowicz i inż. Zygmunt Majerski, obydwaj ze Lwowa.

Niezależnie od tego Komitet budowy sanatorium w Skotnikach uchwalił szereg dezyderatów, które mają być uwzględnione przy ostatecznym opracowaniu planu budowy.

II. Z ŻYCIA SAMORZĄDU MIEJSKIEGO.

Postanowienia Tymczasowego Prezydenta Miasta.

W lutym 1938 roku Tymczasowy Prezydent Miasta powziął 69 postanowień, przy czym w zastępstwie Rady Miejskiej 21, w zastępstwie zaś Magistratu 48 postanowień.

Dla powzięcia postanowień zgłosił Wydział Prezydyalny 15, Wydział Finansowy 1, Wydział Podatkowy 3, Wydział Oświaty i Kultury 4, Wydział Opieki Społecznej 3, Wydział Zdrowia Publicznego 13, Wydział Techniczny 17, Wydział Gospodarczy 8, Wydział Przedsiębiorstw Miejskich 3, Kanalizacja i Wodociągi 2 wnioski.

2 postanowienia dotyczą spraw podatkowych, 2 — spraw budżetowych, 9 — spraw finansowych, 8 — spraw gruntowych, 8 — statutów, regulaminów, instrukcyj itd., 8 — subwencji, 2 — spraw inwestycyjnych, 2 — spraw organizacyjnych, 2 — spraw budowlanych, 5 — dostaw wszelkiego rodzaju, 2 — spraw gospodarczych, 1 — spraw personalnych, 9 — opłat wszelkiego rodzaju, 9 — spraw róż-

Z ważniejszych postanowień, powziętych przez Tymczasowego Prezydenta Miasta, należy wymienić:

1. Zmiana Statutu o podatku od psów na rzecz Gminy Miejskiej Łódź.
2. Zmiana Statutu o opłacie za używanie bruków miejskich na rzecz Gminy Miejskiej Łódź.
3. Uzupełnienie Statutu Publicznego Szpitala Miejskiego pod wezwaniem św. Teresy w Łodzi.
4. Zatwierdzenie regulaminu porządkowego poczekalni i miejsc do spożywania posiłków w Rzeźni Miejskiej nr 2.
5. Przyznanie Związkowi Bibliotekarzy Polskich jednorazowej subwencji w kwocie zł 300.—
6. Przystąpienie do wydania drukiem kosztem około zł 5.000.— pracy dr. Jana Dylaka pt. „Łódź i okolice — Przewodnik“.
7. Zmiana Przepisów Kancelaryjnych Zarządu Miejskiego w Łodzi.
8. Przyznanie Diecezjalnemu Instytutowi Akcji Katolickiej w Łodzi jednorazowej subwencji w kwocie zł 500.— na zorganizowanie na terenie Łodzi w porozumieniu z Zarządem Miejskim „Tygodnia Trzeźwości“.
9. Wprowadzenie zmian do Instrukcji o zakresie czynności i odpowiedzialności członków oraz urzędników Zarządu Miejskiego w Łodzi.
10. Podwyższenie subwencji Łódzkim Teatrom Miejskim.
11. Przyznanie jednorazowej subwencji Patronatowi nad Nieletnimi w Łodzi na prowadzenie Domu Noclegowego.
12. Przyznanie Związkowi Polskich Stowarzyszeń Śpiewaczych i Muzycznych jednorazowej subwencji na budowę pomnika Stanisława Moniuszki.
13. Urządzenie Muzeum Pamiątek po Pierwszym Marszałku Polski i Wodzu Narodu Józefie Piłsudskim.
14. Nabycie od małż. Lewych i innych terenów ulicznych przy ul. Rokicińskiej.
15. Nabycie od J. Kamińskiej terenu ulicznego przy ul. Trenknera 60a.
16. Przyjęcie od Wacława Millera darowizny terenu ulicznego przy ul. Przejazd.
17. Ustalenie opłat za korzystanie z hali hurtu przy Giełdzie Mięsnej.
18. Zatwierdzenie Regulaminu Referatu Turystycznego.
19. Ustalenie opłat za leczenie i utrzymanie w szpitalach i sanatoriach miejskich.

III. RÓŻNE.

Koło Praktykantów z wyższym wykształceniem i Seminarium dyskusyjne.

Od grudnia 1936 roku odbywa się w związku z zebraniem Koła Praktykantów z wyższym wykształceniem przy Zarządzie Miejskim w Łodzi Seminarium dyskusyjne pod kierownictwem prof. dra Tadeusza Hilarowicza. W zebraniach bierze udział 24 praktykantów Zarządu Miejskiego w Łodzi z wyższym wykształceniem,

przeważnie magistrów prawa. Dotychczas odbyły się zebrania następujące: w dniu 9 grudnia 1937 (dyskusja ogólna, referat p. Dzierana o opiece społecznej i koreferat mgr. Schwarza), w dniu 17 grudnia 1937 (ref. mgr. Chróścielewskiego i koreferat mgr. Gołuńskiego o działalności Wydziału Zdrowia, wykład prof. Hilarowicza o pojęciu stron i osób interesowanych w postępowaniu administracyjnym), w dniu 14 stycznia 1938 (referat mgr. Turzańskiego o prawie budowlanym), w dniu 28 stycznia 1938 (referat mgr. Ślusarka o odpowiedzialności służbowej pracowników miejskich), w dniu 11 lutego 1938 (referat mgr. Hoinki o prawie przemysłowym), w dniu 25 lutego 1938 (referat mgr. Chróścielewskiego o postępowaniu karno-administracyjnym i koreferat mgr. Ślusarka). Po wszystkich referatach toczyły się bardzo żywe dyskusje na tle praktyki administracyjnej. W zebraniach brał stale udział Kierownik Oddziału Personalnego Wydziału Prezydyjnego p. Tadeusz Braun, a nadto byli na nich obecni pp.: wicedyrektor Zarządu Miejskiego — Włodzimierz Graliński, naczelnik Wydziału Zdrowia — Stanisław Kempner, Kierownik Inspekcji Budowlanej — inż. Karol Kopeć i dr. Karol Łukasiewicz — zastępca naczelnika Wydziału Przemysłowego Zarządu Miejskiego.

NEKROLOGI

Dnia 27 lutego 1938 roku zmarł, przeżywszy lat 62

Ś. † P.

Walenty Wojciechowski

emeryt miejski

Cześć Jego pamięci!

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

Dnia 6 marca 1938 roku zmarł, przeżywszy lat 51

Ś. † P.

Stanisław Klamrowski

emeryt miejski

Cześć Jego pamięci!

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

RUCH SŁUŻBOWY PRACOWNIKÓW ETATOWYCH ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI

ZA MIESIĄC LUTY 1938 ROKU.

A. PRZENIESIENIA.

urzędnicy:

1. **Stemborowski Tadeusz**, kontroler Wydziału Opieki Społecznej przeniesiony z dniem 1 lutego 1938 roku na równorzędne stanowisko do Wydziału Zdrowia Publicznego z dotychczasowym uposażeniem.

2. **Grudnicka Zofia**, rejestrator Wydziału Gospodarczego przeniesiony z dniem 15.II. 1938 roku na równorzędne stanowisko do Wydziału Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

3. **Biller Jan**, kancelista Wydziału Ewidencji Ludności przeniesiony z dniem 15.II. 1938 roku na równorzędne stanowisko do Wydziału Gospodarczego z dotychczasowym uposażeniem.

B. PRZENIESIENIA W STAN SPOCZYNKU:

niżsi funkcjonariusze:

1. **Gawora Walenty**, woźny szkoły powszechnej — z dniem 1.II. 1938 roku.

OKÓLNIK Nr 8.

Do
Wszystkich Wydziałów i Przedsiębiorstw
Zarządu Miejskiego w Łodzi

Przedmiot:
Okólniki Prezydenta Miasta.

Podaje się do wiadomości, iż z wydanych do dnia 1 stycznia 1938 roku okólników Prezydenta Miasta obowiązują okólniki, wyszczególnione w załączniku.

Wszystkie inne okólniki, jako nieaktualne, straciły już moc obowiązującą.

W załączeniu instrukcja o sposobie wydawania i przechowywania okólników Prezydenta Miasta.

Łódź, dnia 15 lutego 1938 roku
Tymczasowy Prezydent Miasta
w/z. (—) *Kazimierz Kozłowski*
(KAZIMIERZ KOZŁOWSKI)
Tymczasowy Wiceprezydent Miasta.

Załącznik do okólnika nr 8 z dnia 15 lutego 1938 roku.

W Y K A Z

okólników Prezydenta Miasta, obowiązujących dotychczas.

Rok 1924	Rok 1930	Rok 1934
nr 38	nr 1	nr 1
„ 47 pp. 1 i 2.	„ 7	„ 2
	„ 8	„ 3
Rok 1926	„ 18	„ 4
nr 10		„ 5
„ 13	Rok 1931	„ 6
	nr 18	„ 9
Rok 1927	„ 28	„ 10
nr 3 część I	Rok 1932	„ 11
„ 11	nr 3	„ 13
„ 29	„ 8	„ 15
	„ 12	„ 17
Rok 1928	„ 16	„ 23
nr 1	„ 18	„ 27
„ 2	„ 20	
„ 22	„ 25	Rok 1935
„ 35	„ 26	nr 2
	„ 27	„ 6
Rok 1929		„ 7
nr 3	Rok 1933	„ 8
„ 4	nr 6	„ 9
„ 6	„ 9	„ 20
„ 17	„ 10	„ 22

Rok 1935	Rok 1937	
nr 25	nr 2	„ 24
„ 26	„ 5	„ 26
„ 27	„ 7	„ 27
„ 28	„ 8	„ 28
	„ 9	„ 29
Rok 1936	„ 10	„ 30
nr 2	„ 11	„ 31
„ 3	„ 13	„ 32
„ 7	„ 15	„ 34
„ 12	„ 16	
„ 13	„ 20	
„ 20	„ 23	
„ 22	„ 23a	
„ 23		

Nadto obowiązuje zarządzenie nr I Og. R/160—37 z dnia 18 maja 1937 roku, dotyczące podziału pracy między członkami Prezydium Zarządu Miejskiego.

Załącznik do okólnika nr 8 z dnia 15 lutego 1938 roku.

INSTRUKCJA

o sposobie wydawania i przechowywania okólników Prezydenta Miasta.

1. Zarządzenia wewnętrzne, dotyczące wszystkich wydziałów administracyjnych i przedsiębiorstw miejskich, wydaje Prezydent Miasta w formie bądź okólników, bądź też pism okólnych.
2. Okólniki i pisma okólne bądź mają na celu wyjaśnienie lub uzupełnienie pewnego przepisu, bądź też zawierają instrukcje, wskazujące sposób postępowania lub zachowania się względem pewnych zjawisk społecznych, gospodarczych itp.
3. Okólniki są to zarządzenia, normujące sprawy o znaczeniu zasadniczym i obowiązujące stale względnie przez czas dłuższy. Pisma okólne są to zarządzenia, normujące sprawy o mniejszym znaczeniu i obowiązujące przez krótki okres czasu.
4. Projekty okólników i pism okólnych przygotowuje Wydział Prezydyalny bądź na skutek zarządzenia władz nadzorczych, bądź z polecenia Prezydenta Miasta, bądź z własnej inicjatywy, bądź również z inicjatywy któregoś z wydziałów administracyjnych lub przedsiębiorstw miejskich.
5. Okólniki są numerowane: numeracja zaczyna się w każdym roku od nr 1. Pisma okólne numerowane nie są.
6. Wydział Prezydyalny prowadzi specjalną ewidencję okólników, zapisując w odpowiedniej kontrolce numer okólnika, numer sprawy oraz tytuł okólnika. Ewidencji pism okólnych nie prowadzi się.
7. Wydawanie okólników i pism okólnych winno być ograniczone do istotnej niezbędnej potrzeby.
8. Tytuł okólnika lub pisma okólnego winien wskazywać w krótkich słowach sprawę, przez wydanie jęgo uregulowaną.

9. Wydając okólnik lub pismo okólne, należy dążyć do uregulowania w nim całokształtu sprawy, aby uniknąć wydawania dodatkowych wyjaśnień i uzupełnień. Zawarte w nim zarządzenia i dyrektywy winny być ujęte krótko i zrozumiale; motywy zarządzeń należy ujmować zwięźle i podawać je tylko wtedy, gdy zachodzi tego konieczna potrzeba.
10. Sprostowanie, uzupełnienie, zmiana lub uchylenie zarządzeń, wydanych okólnikiem, może — z wyjątkiem sprostowania drobnych omyłek pisemnych — nastąpić tylko w drodze okólnika.
Jeżeli nowy okólnik ma polegać na wprowadzeniu większej ilości lub poważniejszych zmian w dotychczasowym okólniku, należy opracować z reguły cały nowy jednolity tekst, uchylając równocześnie zmieniony okólnik.
11. Pisma okólne mogą być kierowane bądź do wszystkich wydziałów administracyjnych i przedsiębiorstw miejskich, bądź też tylko do niektórych z nich. W tym ostatnim wypadku pismo okólne musi być zaopatrzone w rozdzielnik, wyszczególniający, które wydziały administracyjne i przedsiębiorstwa miejskie otrzymują go równocześnie.
12. Z wydanych w ciągu roku kalendarzowego okólników należy w każdym wydziale administracyjnym lub przedsiębiorstwie miejskim utworzyć specjalny zbiór i sporządzić do niego skorowidz.
13. Naczelnicy wydziałów administracyjnych i dyrektorzy przedsiębiorstw miejskich mogą wydawać okólniki i pisma okólne, dotyczące podległych im komórek organizacyjnych na zasadach ogólnych, wyżej wyszczególnionych.

OKÓLNİK Nr 9.

Do

Wszystkich Wydziałów, Urzędów
i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi.

Odpisy przesłać Związkowi Zawodowym
Pracowników Miejskich w Łodzi.

Przedmiot:
Areszty komorników.

Od pewnego czasu areszty komorników na uposażenia służbowe pracowników miejskich przybrały charakter masowy i w wysokim stopniu niepokojący. Stan ten z miesiąca na miesiąc stale się pogarsza i — jak wynika z zestawień, sporządzonych przez Oddział Personalny na dzień 1 lutego 1938 roku — największe zadłużenie, bo aż 69% w stosunku do ogólnej sumy, egzekwowanej z pensyj — posiadają pracownicy etatowi, stosunkowo lepiej uposażeni, 23% — pracownicy kontraktowi, reszta, tj. 8%, emeryci. Z tego ponad 70% — to długi o charakterze konsumcyjnym, pozostałe mają charakter przypadkowy, bądź złośliwy.

Stan ten z jednej strony naraża Zarząd Miejski na nieproduktywne wydatki, gdyż musi zatrudniać w tym dziale pracy specjalnego urzędnika, z drugiej zaś strony podważa i stawia w złym świetle opinię ogółu pracowników miejskich.

W związku z tym wzywam wszystkich pracowników miejskich do gospodarowania w ramach ich realnych budżetów, nadmienając, iż zadłużających się ponad swe możliwości nie będę mógł darzyć pełnym zaufaniem, co bezwzględnie odbijać się będzie na przebiegu ich pracy w Zarządzie Miejskim (awanse, udzielanie pożyczek itp.)

Z chwilą wydania niniejszego okólnika traci moc obowiązującą pismo Wydziału Prezydyjnego Nr 651/32—I. B. z dnia 12 października 1932 roku.

Łódź, dnia 17 lutego 1938 roku
za Tymczasowego Prezydenta Miasta
(—) *Kazimierz Kozłowski*
(KAZIMIERZ KOZŁOWSKI)
Tymczasowy Wiceprezydent Miasta

OKÓLNIK Nr 10.

Do
Wszystkich Wydziałów, Urzędów
i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi.

Odpisy przesłać Związkom Zawodowym
Pracowników Miejskich w Łodzi.

Przedmiot:
Składki za ubezpieczenia emerytalne pracowników umysłowych i robotników oraz za ubezpieczenie od wypadków i chorób zawodowych.

Z dniem 31 grudnia 1937 roku upłynął ulgowy termin wymiaru składek emerytalnych, ustanowionych Dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 roku (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 24) o czasowym obniżeniu składek emerytalnych za ubezpieczenie pracowników umysłowych i robotników oraz za ubezpieczenie od wypadków i chorób zawodowych w okresie od 1 lutego 1936 roku do 31 grudnia 1937 roku.

W związku z powyższym należy, poczynając od 1 stycznia 1938 roku, potrącać pracownikom umysłowym kontyngentowym oraz robotnikom etatowym, kontraktowym i sezonowym — składki za ubezpieczenia emerytalne i za ubezpieczenie od wypadków i chorób zawodowych według norm, obowiązujących przed 1 lutego 1936 roku.

Z chwilą wydania niniejszego okólnika traci moc obowiązującą okólnik Nr 6 z dnia 29 lutego 1936 r.

Wszelkich bliższych wyjaśnień w tej sprawie udzielać będzie na żądanie Oddział Personalny Wydziału Prezydyjnego.

Łódź, dnia 18 lutego 1938 roku
Tymczasowy Prezydent Miasta
w/z. (—) *Kazimierz Kozłowski*
(KAZIMIERZ KOZŁOWSKI)
Tymczasowy Wiceprezydent Miasta

OKÓLNIK Nr 11.

Do
Wszystkich Wydziałów, Urzędów
i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi.

Odpisy przesłać Związkom Zawodowym
Pracowników Miejskich w Łodzi.

Przedmiot:
Zasady przyznawania pożyczek
pracownikom miejskim

Okólnikami Nr 3 z dnia 22 lutego 1936 roku, Nr 4 z dnia 18 maja 1937 roku i Nr 5 z dnia 26 stycznia 1938 roku zostały ustalone zasady przyznawania pracownikom Zarządu Miejskiego w Łodzi bezprocentowych pożyczek z funduszków miejskich. Ponieważ jednak zachodzą wypadki mylnego interpretowania wspomnianych okólników, a w związku z tym do Oddziału Personalnego napływają liczne podania o pożyczki, często nie odpowiadające stawianym warunkom, ponownie zarządzam co następuje:

1. podania o pożyczki pracownicy mogą wносить w terminie od dnia 1 do dnia 15 każdego miesiąca; po tym terminie — tylko w wypadkach nadzwyczajnych (np. śmierć);
2. podania winny być zaopiniowane przez naczelnika wydziału oraz zawierać motywy, skłaniające pracownika do zaciągnięcia pożyczki, poparte wiarogodnymi dowodami;
3. pożyczki nie mogą przekraczać zasadniczo wysokości 2-miesięcznych poborów, z wyjątkiem pożyczek na cele budowlane;
4. spłata pożyczki w wysokości 1-miesięcznych poborów winna nastąpić w 10 ratach miesięcznych, w wysokości 2-miesięcznych poborów — w 20 ratach miesięcznych;
5. pożyczek na odłożenie w związku z ankietą, przeprowadzoną w roku 1937, narazie nie udziela się;
6. również nie udziela się pożyczek emerytom, pracownikom tymczasowym, pracownikom, zawieszonym w czynnościach, względnie przeciwko którym toczy się postępowanie dyscyplinarne, oraz tym, którzy nie spłacili poprzedniej pożyczki;
7. podania o odraczanie terminów płatności rat uwzględniane nie będą;
8. pracownicy miejscy kontraktowi mogą otrzymywać pożyczki za poręczeniem 2 pracowników etatowych;
9. podstawą do obliczania wysokości pożyczki będą pobory brutto (bez remuneracji i dodatkowych wynagrodzeń).

Równocześnie upoważniam Dyrektora Zarządu Miejskiego do udzielania etatowym pracownikom miejskim w granicach ustalonego na ten cel funduszu pożyczek do wysokości zł. 1.000.—, Kierownika Oddziału Personalnego — do udzielania etatowym pracownikom pożyczek do wysokości zł. 500.—.

Ścisłe przestrzeganie niniejszego okólnika poruczam PP. Naczelnikom i Dyrektorom właściwych Wydziałów, Urzędów i Przedsiębiorstw.

Z chwilą wydania niniejszego okólnika tracą moc obowiązującą: okólnik Nr 3—część A z dnia 22 lutego 1936 r., Nr 4 z dnia 18 maja 1937 r. i okólnik Nr 5 z dnia 26 stycznia 1938 roku.

Łódź, dnia 18 lutego 1938 roku
Tymczasowy Prezydent Miasta
w/z. (—) *Kazimierz Kozłowski*
(Kazimierz Kozłowski)
Tymczasowy Wiceprezydent Miasta

OKÓLNİK Nr 12.

Do
Wszystkich Wydziałów i Urzędów
Zarządu Miejskiego w Łodzi

Przedmiot:
Przepisy kancelaryjne Zarządu
Miejskiego w Łodzi.

Podaję do wiadomości, iż postanowieniem nr 1329/M z dnia 7 lutego 1938 roku, powziętym w zastępstwie Magistratu, wprowadziłem do „Przepisów Kancelaryjnych Zarządu Miejskiego w Łodzi“, zatwierdzonych postanowieniem nr 128/M z dnia 6 listopada 1935 roku, zmiany polegające na przerzuceniu czynności kancelaryjnych z referentów na kancelarie wydziałowe oraz na wprowadzenie przepisów, regulujących sposób prowadzenia korespondencji oraz wydawania okólników i pism okólnych.

Załączając jednolity tekst przepisów kancelaryjnych, polecam stosować je od dnia 1 marca 1938 roku.

Jednocześnie traci moc obowiązującą okólnik nr 25 z dnia 19 listopada 1935 roku.

Łódź, dnia 25 lutego 1938 roku
Tymczasowy Prezydent Miasta
(—) *Mikołaj Godlewski*
(MIKOŁAJ GODLEWSKI)

OBWIESZCZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi zawiadamia, że zgodnie z postanowieniem § 9 statutu o poborze podatku od psów i przepisów wykonawczych, do tego statutu ogłoszonych w Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi Nr 2 z 15 lutego 1938 r. i w Łódzkim Dzienniku Wojewódzkim nr 4 z 1 marca 1938 r. lista płatników tego podatku ze wskazaniem ilości psów, podlegających opodatkowaniu i przypadających kwot podatkowych będzie wyłożona od dnia 1 marca do 31 marca do przeglądu w biurze Wydziału Podatkowego Zarządu Miejskiego w Łodzi ul. Zawadzka 1, II piętro, pokój 11.

Podatek jest płatny w 2 równych ratach półrocznych w kwietniu i listopadzie.

Płatnicy nabywający psy, podlegające opodatkowaniu po 1 kwietnia, a przed 30 czerwca winni pierwszą ratę podatku wpłacić w ciągu miesiąca po dniu nabycia.

W wypadku nabycia psa w drugim półroczu podatek wynoszący 50% stawki rocznej, płatny jest jednorazowo w ciągu miesiąca po dniu nabycia.

Dla ułatwienia wpłacenia podatku będą rozsyłane zawiadomienia płatnicze.

W razie nieotrzymania takiego zawiadomienia płatnicy winni się zgłosić po nie do Wydziału Podatkowego Zarządu Miejskiego w terminie od dnia 1 do 15 kwietnia, względnie w ciągu miesiąca po nabyciu psa, jeśli to nastąpi po 1 kwietnia.

Odwołania przeciwko wymiarowi podatku należy wnosić do dnia 14 kwietnia 1938 roku, z wyjątkiem płatników nie umieszczonych w liście wyłożonej do przeglądu, którzy mają prawo odwołania się w przeciągu 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia płatniczego.

Łódź, dnia 18 lutego 1938 roku

Tymczasowy Prezydent Miasta

w/z. (—) *Kazimierz Kozłowski*
(KAZIMIERZ KOZŁOWSKI)

Tymczasowy Wiceprezydent Miasta

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie pisma okólnego Pana Wojewody Łódzkiego z dn. 6/XI—37 Nr O. C. II. 1/23 (Łódz. Dz. Woj. Nr 25 z dn. 15/XI—37 r.) Zarząd Miejski w Łodzi niniejszym podaje do publicznej wiadomości, że zarządzeniem Pana Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20/IX—37 r. Nr AP51—29 (Dz. Urzęd. Min. Spr. Wewnętrzzn. Nr 25, poz. 184 z dn. 20/IX—37 r.) zabronione zostało pędzenie zwierząt stadem na drogach publicznych o twardej nawierzchni (drogach bitych).

Wolno pędzić jedynie poszczególne zwierzęta pod warunkiem prowadzenia ich na uwięzi przy czym mogą być prowadzone tylko prawą krawędzią drogi tak, by normalny ruch na drodze nie był hamowany. Przepędzanie zwierząt stadem przez drogi publiczne o nawierzchni trwalej może być dopuszczone jedynie w przypadku konieczności przepędzania zwierząt z terenów przylegających do drogi z jednej na tereny przylegające do drogi z drugiej strony i tam gdzie nie ma innej drogi na pędzenie zwierząt z obór, stajni itp. na pastwisko i odwrotnie.

Winni niezastosowania się będą za tamowanie ruchu pociągani do odpowiedzialności karnej administracyjnej na zasadzie przepisów ustawy z dn. 7/X—1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr 89, p. 656) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14/II 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 151).

Jednocześnie Zarząd Miejski przypomina, że sprawa pędzenia bydła na terenie miasta została uregulowana Rozporządzeniem Pana Wojewody Łódzkiego z dn. 19/I—31 r. (Łódzki Dz. Woj. Nr 3 z dn. 3/II—31 r.) w myśl którego prowadzić wolno było tylko bocznymi ulicami i w czasie od godz. 23 do 7 rano.

Łódź, dnia 28 lutego 1938 roku.

Tymczasowy Prezydent Miasta

w/z. (—) *Kazimierz Kozłowski*
(KAZIMIERZ KOZŁOWSKI)

Tymczasowy Wiceprezydent Miasta

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie art. 151 Ordynacji Podatkowej (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 14, poz. 134) Zarząd Miejski wzywa niżej wymienionych do zgłoszenia się w biurze Wydziału Podatkowego przy ul. Zawadzkiej 1 (front, II piętro, pokój 12) celem odbioru pism. nadesłanych przez Urząd Skarbowe:

5 Urząd Skarbowy w Łodzi:

Orzeczenia karne na pod. dochod. za 1937 r.

Nr. 344	Rej. karn.	37	Sudomir Józef, Rybna 21/23
" 444	"	"	37 Grzelak Kazimierz, Lutomińska 41
" 397	"	"	37 Szapsia Hersz " 23
" 258	"	"	37 Ternier Bluma " 23
" 306/309	"	"	37 Litzenburgier August, Urzędnicza 30

9 Urząd Skarbowy w Łodzi:

Nakazy płatnicze na państwowy podatek dochodowy na 1937 rok

Nr	ks. bier.	4393	Berger Abram, Cegielniana 35
"	"	"	4437 Finkielman Herman, Piotrkowska 46
"	"	"	1118 Grosman Socher, Zakątna 40
"	"	"	1562 Kenigsberg Szlama, Cegielniana 23
"	"	"	4449 Maślanka Mojsze Daw., Pl. Dąbrowskiego 4
"	"	"	2353 Pajęcka Estera, Cegielniana 37
"	"	"	2426 Piotrkowski Rafał, Południowa 29

10 Urząd Skarbowy w Łodzi:

Nakazy płatnicze na państwowy podatek dochodowy na 1936 i 1937 r.

Nr	ks. bier.	3360	Eisenberg Fuel, Dolna 30
"	"	"	57 Arcykowska Waleria, Sienkiewicza 13
"	"	"	70a Augustyniak Ignacy, Kilińskiego 77
"	"	"	186 Bialer Maurycy, Narutowicza 31
"	"	"	438 Drobecki Chaim, 6-go Sierpnia 19
"	"	"	3314 Fogel Wolf, P. O. W. 20
"	"	"	587 Freind Chana, Cegielniana 25
"	"	"	3315 Gierszkowicz Jojne, Sienkiewicza 20
"	"	"	830 Goliński Moszek, Piotrkowska 60
"	"	"	1028a Herszkorn Michał v. Hersz, Sienkiewicza 39
"	"	"	1103 Jakubowicz Chana, Kilińskiego 73

Orzeczenie karne:

Nr 85/37 Rej. karn. Jakubowicz Lajzer, P. O. W. 20

Nakazy płatnicze:

Nr	ks. bier.	1253a	Kaufmanowa Anna, Piotrkowska 72
"	"	1322	Knapkiewicz Kazimierz, Przejazd 14
"	"	1567	Lewi Henoch, Moniuszki 11
"	"	1594	Lewitter Maksymilian, Sienkiewicza 6
"	"	1638	Lindner Eleonora, Sienkiewicza 10
"	"	1645	Lipman Chaja, Składowa 23
"	"	1665	Lisner Józef, Piotrkowska 94

Orzeczenia karne:

Nr	III	90/37	Rej. karn. Lisner Józef, Piotrkowska 94
"		1844/36	" " " " " 94
"		1843/36	" " " " " 94
"		12/37	" " Lisowski Kamil, Narutowicza 113a
"	III	74	" " Pachter Jakób, Sienkiewicza 9

Zawiadomienie:

Nr R. O. D. II/36 Mirtenbaum Maria, Narutowicza 59

Nakazy płatnicze na państwowy podatek dochodowy na 1937 r.

Nr	ks. bier.	3094	Lisowski Kamil, Narutowicza 113a
"	"	1999	Pachter Jakób, Sienkiewicza 9
"	"	857	Mirtenbaum Maria, Traugutta 6
"	"	1757	Marchord Michalina, Piotrkowska 66
"	"	3105	Ramisz Małgorzata, " 72
"	"	3227	Rossmann Zygmunt, Przejazd 40
"	"	3335	Rubinsztajn Kajla, Piotrkowska 82
"	"	2754	Wajnberg Chil, Kilińskiego 60
"	"	3347	Walczak Mieczysław, Sienkiewicza 32
"	"	3352	Zabłocki Tadeusz, Piotrkowska 88
"	"	3379	Zbar Maks, Sienkiewicza 13
"	"	3259	Zylberberger Chaskiel, Sienkiewicza 9

Urząd Opłat Stemplowych:**Wezwanie:**

Nr II/2 Sp. 238/32 S-ców Izraela-Lajzera vel Srula Lajzera Majzlera.

Po upływie czterech tygodni od daty ukazania się niniejszego ogłoszenia w Łódzkim Dzienniku Wojewódzkim doręczenia uważa się za skuteczne.

Łódź, dnia 28 lutego 1938 roku

Tymczasowy Prezydent Miasta

(—) *Mikołaj Godlewski*

(MIKOŁAJ GODLEWSKI)

OBWIESZCZENIE.

Jako Tymczasowy Prezydent m. Łodzi w myśl art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 16 lutego 1928 roku o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. nr 23, poz. 202) podaję do publicznej wiadomości, że działając na zasadzie ustępu (3) art. 73 ustawy z dnia 23 marca 1933 roku o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 294) oraz na zasadzie lit. a ustępu (1) art. 29 omawianego prawa budowlanego w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 14 lipca 1936 roku (Dz. U. R. P. nr 56, poz. 405) uchwalilem w zastępstwie Rady Miejskiej:

- a) szczegółowy plan zabudowania terenów m. Łodzi zawartych między ulicami Zgierską, Pocztową, Sadową, Wspólną, wschodnią granicą działki nr 13 przy ul. Wspólnej, linią biegnącą w odległości 12 m na wschód od wschodniej granicy działki nr 12 przy ul. Chrobrego i osią ul. Chrobrego, zmieniający częściowo ogólny plan zabudowania m. Łodzi zatwierdzony przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych;
- b) szczegółowy plan zabudowania terenów m. Łodzi zawartych między osiami ulic: Napiórkowskiego, Tatrzańskiej, Milionowej i linią biegnącą w odległości 60 m na wschód, równoległą do zachodniej granicy nieruchomości J. Bartoszewskiego, położonej przy ul. Napiórkowskiego nr 134-6, zmieniający częściowo ogólny plan zabudowania m. Łodzi.

Plany te począwszy od dnia 16 marca 1938 roku w ciągu dwóch tygodni wyłożone będą codziennie z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych do przeglądu publicznego w godzinach od 10 do 12 w Oddziale Regulacji Miasta, pokój nr 47, Plac Wolności 14.

We wskazanym wyżej okresie osoby interesowane mają prawo w myśl art. 31 cytowanego prawa budowlanego zaznajamiać się z treścią tego planu, po upływie zaś tego okresu w ciągu następnych dwóch tygodni wносить przeciw temu planowi zarzuty do Wydziału Technicznego Zarządu Miejskiego (Plac Wolności 14).

Łódź, dnia 9 marca 1938 roku
Tymczasowy Prezydent Miasta
(—) *Mikołaj Godlewski*
(MIKOŁAJ GODLEWSKI)

OGŁOSZENIA DROBNE

Firma: „Bogusławski K.“, Spadkobiercy — Łódź, ul. Piotrkowska nr 100, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Baum Alter-Luzer, zam. w Łodzi przy ul. Kilińskiego nr 129, zagubił potwierdzenie zgłoszenia nr 12688, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Brzoza Szmul-Luzer, zam. w Łodzi przy ul. Wólczańskiej nr 63, zagubił dowód zastawu obligacyj Zarządu Miejskiego nr 216/11/2876, wydany przez Komunalną Kasę Oszczędności m. Łodzi dnia 26/4 — 1937 roku.

Birman Hersz, zam. w Łodzi przy ul. Brzezińskiej nr 61, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Binsztok Abram, zam. w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej nr 123, zagubił potwierdzenie zgłoszenia nr 2552, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Cukierman Hersz-Cudek, zam. w Łodzi przy ul. Piłsudskiego nr 50, zagubił kartę pierwszej rejestracji wojskowej, wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Fridman Abram, zam. w Łodzi przy Placu Reymonta nr 7, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Goldblum Mojżesz, zam. w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej nr 121 (dawniej ul. Piotrkowska 120) zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Halpern Frania, zam. w Łodzi przy ul. Południowej nr 21, zagubiła książeczkę oszczędnościową nr 2422, wydaną przez Komunalną Kasę Oszczędności m. Łodzi — Oddział I.

Chmielnicka Genendla, zam. w Łodzi przy ul. Głównej nr 69, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia nr 12531, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Joskowicz Jacheta, zam. w Łodzi przy ul. Piłsudskiego nr 49, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia nr 10237, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Kronzyber Towia, zam. w Łodzi przy ul. Głównej nr 56, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Kapitulnik Mordka-Szmul, zam. w Łodzi przy ul. Głównej 67, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Kantorowicz Jakub, zam. w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej nr 116, zagubił potwierdzenie zgłoszenia na prowadzenie sklepu z galanterią, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Lichtensztajn Nusen, zam. w Łodzi przy ul. Brzezińskiej nr 35, zagubił kartę rzemieślniczą i potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Liberman Chaim, zam. w Łodzi przy ul. 11 Listopada nr 69, zagubił zezwolenie na ubój rytualny nr 123, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Patt Pinkus i Dawidowicz Josek, zam. w Łodzi przy ul. Rzgowskiej nr 14, zagubili potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Sołowiejczyk Dina, zam. w Łodzi przy Alei 1 Maja nr 8, zagubiła kartę rzemieślniczą, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Firma: „**Sanne Olga**“ — Łódź, ul. Piotrkowska nr 101, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Firma: „**S. Szerszeński i Spadkobiercy**“ Łódź, ul. Piotrkowska nr 105, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Weber Otto, zam. w Łodzi przy ul. Podgórznej nr 17, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Wajnkranc Chaja, zam. w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej nr 108, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Wydział Przemysłowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.
